

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
POLITIKOS IR VADYBOS FAKULTETAS
VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO KATEDRA

JUDITA STONČIŪTĖ

JAUNIMO POLITIKOS ĮGYVENDINIMAS
KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖJE

Magistro baigiamasis darbas

Vadovas
doc. dr. D. Gudelis

KLAIPĖDA, 2014

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
POLITIKOS IR VADYBOS FAKULTETAS
VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO KATEDRA

JAUNIMO POLITIKOS ĮGYVENDINIMAS
KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖJE

Viešojo administravimo magistro baigiamasis darbas
Studijų programa 621N71001

Vadovas

_____ **doc. dr. D. Gudelis**
2014 04

Recenzentas

2014

Atliko

VAmis2-03 gr. stud.

_____ **J. Stončiūtė**
2014 04 01

KLAIPĖDA, 2014

TURINYS

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS	4
LENTELIŲ SĄRAŠAS	5
ĮVADAS.....	7
1. JAUNIMO POLITIKA LIETUVOJE.....	9
1.1. Viešosios politikos samprata	9
1.1.1. Politikos įgyvendinimo teorijos	10
1.2. Jaunimo politika, reglamentavimas Lietuvoje	12
1.3. Jaunimo politika savivaldybėse.....	15
2. JAUNIMO POLITIKOS ĮGYVENDINIMAS SAVIVALDYBĖSE.....	18
3.1. Jaunimo politikos įgyvendinimo organizavimas ir valdymas	18
3.2. Jaunimo politikos įgyvendinimo programos savivaldybėse.....	21
3.3. Jaunimo politikos įgyvendinimui veikiančios organizacijos bendradarbiaujančios su savivaldybėmis	24
3. KLAIPĖDOS JAUNIMO POLITIKOS KOKYBĖS VERTINIMAS	30
4. TYRIMO METODOLOGIJA	40
4.1. Tyrimo metodologija.....	40
4.2. Tyrimo metodika	40
5. JAUNIMO POLITIKOS ĮGYVENDINIMO KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖJE TYRIMAS	42
5.1. Jaunimo centras, organizacijos, jaunimo reikalų koordinatorius	42
5.2. Jaunimo politikos įgyvendinimo Klaipėdos miesto savivaldybėje tyrimo rezultatų analizė	49
5.3. Jaunimo problemų sprendimo būdai savivaldybėje	55
IŠVADOS	59
SIŪLYMAI	61
LITERATŪRA	62
ANOTACIJA	65
ANNOTATION	66
SANTRAUKA	67
SUMMARY.....	68
PRIEDAI	69

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 pav. Politikos proceso ciklas.....	9
2 pav. Jaunimo politikos formavimas bei įgyvendinimas	30
3 pav. Jaunimo dalyvavimas	32
4 pav. Parama jaunimui	33
5 pav. Jaunimo neformalus ugdymas	34
6 pav. Tyrimai jaunimo klausimais ir stebėseną	35
7 pav. Jaunimo informavimas	36
8 pav. Tarpžinybiškumas, tarpsektoriškumas (jaunimo politikos integralumas)	37
9 pav. Jaunimo politikos vertinimas ir inovacijos vykdant jaunimo politiką savivaldybėje.....	38
10 pav. Tarptautinių ryšių ir bendradarbiavimo palaikymas.....	39
11 pav. Jaunimo politikos vertinimas.....	49

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. Jaunimo informavimas apie organizacijų veiklą	50
2 lentelė. Pagrindinės problemos jaunimo politikos srityje	51
3 lentelė. Jaunimo organizacijų veiklos įvertinimas	53
4 lentelė. Priemonės jaunimo problemoms spręsti.....	54

SANTRUMPOS

JRD – Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos;

JRT – Jaunimo reikalų taryba;

LiJOT – Lietuvos jaunimo organizacijų taryba;

AJE - Atviros jaunimo erdvės centras;

JOD – Jaunimo organizacija Darbas;

KLAS – Klaipėdos jaunimo organizacijų asociacija „Apskritasis stalas“;

JRK – Jaunimo reikalų koordinatorius;

JPPĮ – Jaunimo pilitikos pagrindų įstatymas, reglamentuojantis jaunimo politikos įgyvendinimo principus, jaunimo politikos įgyvendinimo sritis, jaunimo politikos įgyvendinimo organizavimą ir valdymą;

SADM – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, prie kurios veikia Jaunimo reikalų departamentas;

SJRT – Savivaldybės jaunimo reikalų taryba;

VJRT – Valstybinė jaunimo reikalų taryba;

JTBA – Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra;

JKL – Jaunųjų konservatorių lygos Klaipėdos skyrius.

IVADAS

Temos aktualumas. Lietuvos jaunimo politika yra pripažinta Lietuvos politikos dalis nuo 1996 metų, kuomet Lietuvos Respublikos Seimas patvirtino Jaunimo politikos koncepciją, kurioje buvo apibrėžtos valstybinės institucijos, atsakingos už jaunimo politikos principų, tikslų ir uždavinių įgyvendinimą. 2003 m. priimtas pagrindinis jaunimo politiką Lietuvoje reglamentuojantis teisės aktas – Lietuvos Respublikos Jaunimo pagrindų įstatymas. Šiuo teisės aktu nustatyti pagrindiniai jaunimo politikos įgyvendinimo principai, sritys, organizavimas bei valdymas. Jaunimu (arba jaunais žmonėmis) įstatyme laikomi asmenys nuo 14 iki 29 metų. Jaunimo politiką galima apibūdinti kaip sistemų ir priemonių visumą, siekiančią kuo palankesnių sąlygų asmeninei jauno žmogaus brandai ir sėkmingai integracijai į visuomenę.

Visuomenė gali ir turi padėti sėkmingai spręsti jaunimo problemas, integruoti jaunimą į visuomenę. Svarbiausios valstybės institucijų darbo kryptys turėtų būti sukurti sąlygas formuoti iniciatyviai demokratiškai jaunai asmenybei ir jaunimui aktyviai dalyvauti politiniame, ekonominiame, socialiniame ir kultūriniame gyvenime. Šios kryptys garantuotų stabilų ir sėkmingą visuomenės vystymąsi.

Jaunimo politika yra plėtojama dvejomis kryptimis. Pirma, jaunimo interesų užtikrinimas atskirose viešosios politikos srityse – švietimo ir mokslo, kultūros, sporto, darbo ir užimtumo, būsto, sveikatos apsaugos ir kitose. Antra, jaunimo veikla, kuria siekiama sudaryti sąlygas jauniems žmonėms mokytis iš patirties ir eksperimentuoti (savanoriškumas, savarankiškumas, savivalda).

Darbo problema. Įvairiose sferose valstybės institucijos nuolat sprendžia jaunimo problemas. Jaunimas tai kaip žmonių grupė, tampantys nepriklausomais visuomenės nariais ir besiruošiantys aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime. Šiuo laikotarpiu jie turi gausybę natūralių rūpesčių kaip savarankiškai pradėti gyvenimą. Visuomenėje atsiranda daugybė problemų, kadangi jaunimas ir jį supantys žmonės pralaimi kovą su sunkumais. Pagrindinė problema, kaip užtikrinti organizuotą jaunimo struktūrą, kaip demokratinės visuomenės garanto, materialias išgyvenimo sąlygas ir kaip sudaryti sąlygas produktyviai veikti visuomenėje, sprendžiant aktualias visuomenės problemas.

Darbo objektas – Jaunimo politikos įgyvendinimas Klaipėdos miesto savivaldybėje.

Darbo tikslas – išanalizuoti kaip įgyvendinama jaunimo politika Klaipėdos miesto savivaldybėje.

Darbo uždaviniai:

1. Apibendrinti dokumentus, reglamentuojančius jaunimo politiką.
2. Atskleisti jaunimo politikos įgyvendinimo ypatumus.
3. Pateikti jaunimo politikos organizavimo bei valdymo savivaldybėse specifiką.
4. Atlikti tyrimą, kaip įgyvendinama jaunimo politika Klaipėdos miesto savivaldybėje, bei įvardinti sunkumus su kuriais susiduriama.

Tyrimo metodai:

- **Mokslinės literatūros, dokumentų, teisės aktų analizės metodas.** Remiantis moksline literatūra apibrėžiama jaunimo politika, įgyvendinimo teorijos. Analizuojami Lietuvos Respublikos teisės aktai ir dokumentai, reglamentuojantys jaunimo politikos įgyvendinimą Lietuvoje. Pateikiama jaunimo politikos organizavimo bei valdymo specifika savivaldybėse. Apibrėžiami visi veikėjai įgyvendinantys, prisidedantys prie jaunimo politikos įgyvendinimo.
- **Kokybinis tyrimas – pusiau struktūruotas interviu.** Remiantis šiuo tyrimu buvo apklausti specialistai įgyvendinantys jaunimo politikos priemones vietos savivaldos lygmenyje. Interviu metu buvo siekiama atskleisti visus ypatumus kaip yra įgyvendinama jaunimo politika Klaipėdos miesto savivaldybėje, su kokiomis organizacijomis, ar kitomis užsienio šalimis bendradarbiaujama. Taip pat su kokiais sunkumais, kokiomis kliūtimis susiduriama įgyvendinant šią politiką. Ir kokių iniciatyvų imamasi tobulinti, gerinti jaunimo politikos įgyvendinimą.

Darbo rezultatai:

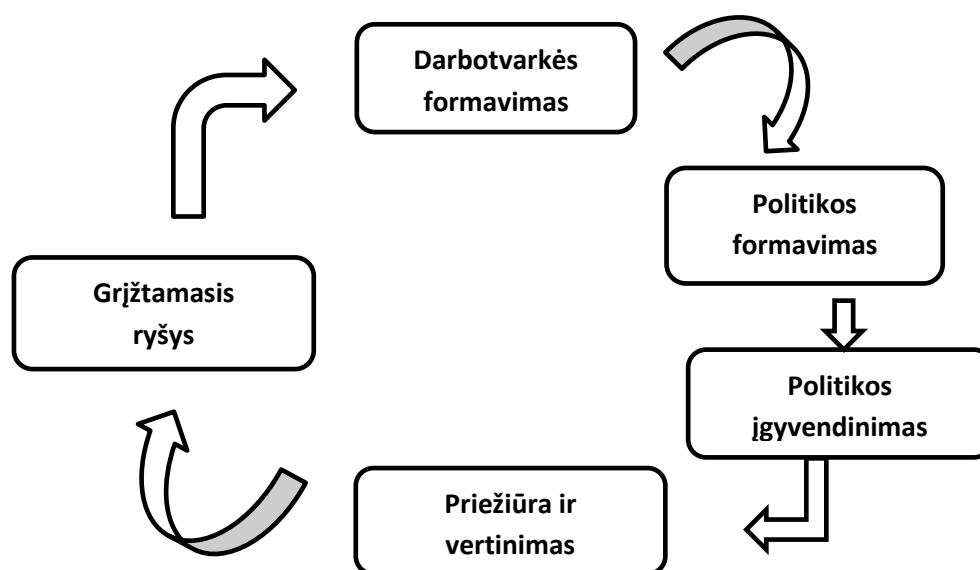
- Apibendrinantys jaunimo politiką reglamentuojantys dokumentai.
- Atskleistos politiką įgyvendinančios teorijos, įvardintos jaunimo politikos įgyvendinimui veikiančios organizacijos.
- Išanalizuoti jaunimo kordinatorių, Jaunimo reikalų departamento bei Jaunimo reikalų tarybos bendradarbiavimo ypatumai, įgyvendinant jaunimo politiką.
- Išanalizuotas jaunimo politikos įgyvendinimas Klaipėdos miesto savivaldybėje, bei atskleistos kai kurios problemos, kurios mažina įgyvendinimo rezultatyvumą.

1. JAUNIMO POLITIKA LIETUVOJE

1.1. Viešosios politikos samprata

Viešoji politika dažniausiai apibūdinama kaip valstybės valios išraiška, valdžios veikla ir tos veiklos priežastys, sprendimų priėmimo ir jų įgyvendinimo motyvacija. Kitais žodžiais tariant, terminas viešoji politika dažniausiai vartojamas apibūdinant valdžios institucijų, oficialių asmenų elgseną, veiksmus, veiklos kurso pasirinkimą ir praktinį jo įgyvendinimą politikos procese (A. Raipa, 2002).

Vienas populiariausių būdų analizuoti politikos procesus yra politikos skirstymas į etapus, naudojant viešosios politikos proceso ciklo modelį, kuris apima politikos proceso dalis nuo politikos tikslų suformulavimo, dienotvarkės sudarymo iki pasiektų rezultatų vertinimo (W. Parsons, 2001). Politikos proceso ciklas skirstomas į šiuos etapus – darbotvarkės formavimas, politikos formavimas, politikos įgyvendinimas, priežiūra ir vertinimas, grįžtamasis ryšys (žr. 1 pav.).

Šaltinis: Sudaryta pagal R. Vilpišauskas, V. Nakrošis (2003).

1 pav. Politikos proceso ciklas

Darbotvarkės formavimo etape – identifikuojami pagrindiniai viešosios politikos klausimai ir problemos. Į darbotvarkę patenka tik tos problemos, kurios yra aktualios ir kurioms siekiama skirti didelį dėmesį. Politikos formavimo etape ieškoma galimų būdų įvardintoms problemoms išspręsti, kuriuos nustačius formuojama politika konkrečiu klausimu. Šiame etape nustatomi pagrindiniai uždaviniai, priemonės, finansavimo šaltiniai. Politikos įgyvendinimo etapas prasideda tuomet, kai yra patvirtinama nustatyta politika, jos tikslai ir priemonės. Priežiūros ir vertinimo bei grįžtamojo ryšio

etape vykdoma viešosios politikos priežiūra, kurios metu vertinami jos rezultatai ir padariniai. Grįžtamojo ryšio etapu siekiama pasimokyti iš prieš tai vykdytos politikos privalumų ir trūkumų, kad ateityje būtų galima išvengti klaidų (R. Vilpišauskas, V. Nakrošis, 2003).

Pasak W. Parsons'o (2001), politinių ciklų idėja mums leidžia suformuoti modelį, kuriuo vadovaudamiesi galime tirti viešąją politiką, tačiau jį reikia vertinti kritiškai. Viešosios politikos skaidymas į stadijas, prasidedančias nuo problemų apibrėžimo ir darbotvarkės sudarymo fazės ir pasibaigiančias politikos įgyvendinimo bei įvertinimo faze, reiškia, kad primetame schemą realybei, kuri yra nepalyginamai sudėtingesnė. Sprendimo priėmimas skirstomas į tris fazes (S. Stoškus, D. Beržinskienė, 2005): 1) grupė pateikia kelis arba vieną geriausią variantą; 2) apsvarstomos stipriosios ir silpnosios sprendimo projekto ypatybės; 3) priimamas galutinis sprendimas. Šioje proceso dalyje gali susidaryti problema – kiekvienas grupę sudarantis žmogus yra individuali asmenybė, kuri turi savus įsitikinimus, vertybes, nuomonę bei interesus, todėl svarstant ir priimant sprendimą galimi nesutarimai grupėje. Bandoma išspręsti problemą kompromiso būdu, o tai ne visuomet duoda efektyviausių rezultatų.

Neretai viešojo administravimo literatūroje politikos įgyvendinimas įvardijamas kaip „pamirštoji grandis“ politikos procese. Daug dėmesio yra skiriama politikos tikslų formavimui, jų motyvavimui ir rezultatų vertinimui, tačiau politikos įgyvendinimas ir jo procesas dažniausiai lieka nuošaly arba yra paliekamas savieigai. Politikos įgyvendinimo etapo analizė padeda išsiaiškinti politikos įgyvendinimo nesėkmes ir jų išvengti ateityje (R. Vilpišauskas, V. Nakrošis, 2003).

1.1.1. Politikos įgyvendinimo teorijos

„Kiekviena politika yra hipotezė, įvardijanti pradines sąlygas bei numatanti rezultatus, o įgyvendinimas yra „tikslų numatymo ir juos įgyvendinančių veiksmų sąveikos procesas“ (J. L. Pressman ir A. Wildavsky, 2003, p.18).

„Įgyvendinimo tyrimas yra kaitos tyrimas. Jis apima ir politinio gyvenimo mikrostruktūros analizę: kaip veikia ir sąveikauja politinei sistemai priklausančios ir jai nepriklausančios organizacijos; kokiais motyvais jos vadovaujasi; kokie motyvai jas paskatintų veikti kitaip“ (W. Parsons, 2001, p.413).

Išskiriamos dvi pagrindinės politikos įgyvendinimo teorijos, tai yra politikos įgyvendinimas „iš viršaus į apačią“ ir politikos įgyvendinimas „iš apačios į viršų“. Hierarchinius („iš viršaus į apačią“) modelius tyrė tokie mokslininkai kaip Ch.Hood, L.Gunn. Jie siekė identifikuoti sėkmingo politikos įgyvendinimo veiksnius. O „iš apačios į viršų“ tyrinėjo mokslininkai M. Lipsky, R. Elmore ir kt. Ši politikos įgyvendinimo teorija pabrėžia žemesniųjų lygių veikėjų bei organizacijų veiklos ir jų santykių svarbą (W. Parsons, 2001).

Pasak R. Vilpišausko, V. Nakrošio (2003), norint įvertinti politikos įgyvendinimo veiksmingumą, neužtenka nustatyti, ar politikos tikslai ir uždaviniai buvo pasiekti („iš viršaus į apačią“). Kai kurioms politikos programoms nėra būdingi aiškūs politikos tikslai ir uždaviniai, o kartais jie gali būti tarpusavyje nesuderinti ir prieštaringi.

Įgyvendinimo veiksmingumas priklauso nuo komandinės grandinės pajėgumų koordinuoti ir kontroliuoti žmones bei išteklius (W. Parsons, 2001).

Christopheris Hoodas (1976) apibūdino tobulo įgyvendinimo sąlygas:

- Įgyvendinimo užduotį nustato vieninga, „sukarinto“ tipo organizacija su griežtai apibrėžtais pavaldumo santykiais;
- Normos privalomos, užduotys nustatomos iš anksto;
- Žmonės vykdo įsakus ir prašymus;
- Yra tobulas ryšys tarp organizacijų ir organizacijose;
- Nėra laiko stokos veiksnio.

Mokslininkai R. Vilpišauskas, V. Nakrošis (2003), išskiria politikos formavimo svarbius veiksnius, nuo kurių priklauso politikos įgyvendinimo sėkmingumas:

1. Aiškiai ir tiksliai suformuluoti politikos tikslai ir uždaviniai, dėl kurių sutaria pagrindiniai politiniai veikėjai. Neaiškiai apibrėžti, nesuderinti ar prieštaringi viešosios politikos tikslai ir uždaviniai suteikia didelę veiksmų laisvę politiką įgyvendinančioms institucijoms bei mažina efektyvios kontrolės galimybes.
2. Tinkama priežastinė teorija, kuria grindžiamos politikos priemonės ir kuri dažnai priklauso nuo ekonominės, socialinės, kultūrinės aplinkos bei vyraujančios ideologijos.
3. Teisinė – institucinė įgyvendinimo, jo koordinavimo, priežiūros ir atskaitomybės struktūra, galimybės mokytis koreguojant įgyvendinimą.

Pasak W. Parsonso (2001), „iš apačios į viršų“ modeliai ypač pabrėžia tą faktą, jog žemutinės grandies vykdytojai, įgyvendindami tam tikrą politiką, turi gana plačią nuožiūros laisvę. Tiek hierarchinių, tiek „iš apačios į viršų“ koncepcijų silpnoji vieta- labai supaprastintas požiūris į įgyvendinamumo proceso kompleksiskumą.

R. Vilpišauskas, V. Nakrošis (2003) išskiria veiksnius nuo kurių priklauso įgyvendinančių institucijų gebėjimas ir paskatos įgyvendinti politiką įgyvendinimo etapo metu:

- Išteklių, kuriais disponuoja įgyvendinančios institucijos (lėšos, laikas, strateginio planavimo bei kitų efektyvumą didinančių priemonių naudojimas).
- Interesų grupių požiūrio- priešinimosi ar palaikymo, kuris priklauso nuo to, kaip keičiasi išteklių paskirstymas, reikiamų elgsenos pokyčių ir jų atitikimo grupių interesams ar dominuojančioms idėjoms, kurios dėl jų „teisingumo“ gina interesų grupes.

- Ekonominės, politinės, socialinės aplinkos pokyčių, dėl kurių keičiasi ir galimybės tinkamai įgyvendinti anksčiau priimtus sprendimus.

Politikos arba sprendimų įgyvendinimo fazėje atrenkami ir priimami iškilusios problemos sprendimai, realizuojama tai, kas nuspręsta. S. Stoškus ir D. Beržinskienė (2005) išskiria tokius klausimus, į ką įgyvendinimo fazėje turėtų būti atsižvelgta: „Kas turi būti padaryta?“, „Kada tai turi būti padaryta?“, „Kas tai darys?“, „Kokių reikės išteklių?“. Pastarieji klausimai parodo veiksnius, į kuriuos turi būti orientuojamasi, norint kuo tiksliau ir racionaliau įgyvendinti tam tikrą sprendimą. R. Vilpišausko ir V. Nakrošio (2003) nuomone, didžiausia politikos įgyvendinimo problema yra viešosios politikos sprendimų netinkamas ar pavėluotas įgyvendinimas (neįgyvendinimas). Visa to priežastis gali būti tiesiog nepakankamai išvystyta institucijų ar komitetų sistema per didelio darbo krūvio atžvilgiu ar teisės aktų, kurių pagrindu priimami sprendimai, prasta kokybė. Taipogi įgyvendinimo problema įvyksta, kai politinis sprendimas nėra atliktas pagal tai, ko žmogus priimantis nutarimą nori (Martin Lundan, 2007), t.y. kai išsiskiria sprendimą priimančiųjų siūlymai, nuomonės ir interesai.

1.2. Jaunimo politika, reglamentavimas Lietuvoje

Lietuvos jaunimo politika yra skirta jauniems asmenims (14-29 metų), kurių šiuo metu valstybėje yra daugiau nei 800 tūkstančių, t.y. 24 procentai visų šalies gyventojų. Teisės aktais yra įtvirtinta jaunimo galimybė dalyvauti jiems aktualių sprendimų priėmimo bei įgyvendinimo tiek vietos savivaldos, tiek ir nacionaliniu lygmenimis. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija yra koordinuojanti jaunimo politikos įgyvendinimą institucija Lietuvoje.¹

Pasak lekt. A. Tamulevičiūtės, *jaunimo politika* - tai nėra rezultatas, užrašytas kokiam nors politiniame dokumente ar reglamentuotas įstatymo. Jaunimo politika tai yra nuolatinis, nesibaigiantis procesas, visuomenės rodomas dėmesys savo augančiam potencialui – ateities visuomenės kūrėjui. Visuomenės gerovė ir sėkmė priklauso nuo to, kiek žmonių įsitrauks į šią veiklą, kaip vaisingai bendradarbiaus valdžia ir nevyriausybinės organizacijos, kaip rimtai bus žiūrima į jaunimą ir jo keliamas problemas.

Jaunimo politiką galima apibūdinti kaip sistemų ir priemonių visumą, siekiančią kuo palankesnių sąlygų asmeninei jauno žmogaus brandai ir sėkmingai integracijai į visuomenę. Priimta kalbėti apie paramos struktūras (socializacijos laukus), subsidiariai papildančias paties asmens ir ypač šeimos pastangas, padedant parengti jauną asmenį savarankiškam gyvenimui. Šias struktūras galima skirstyti į informalias (draugai, bendraamžiai), neformalias (bendruomenės, nevyriausybinės organizacijos,

¹ Jaunimo politika, LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija, prieiga per internetą <<http://www.socmin.lt/lt/jaunimo-politika.html>>, [žiūrėta 2013 05].

jaunimo veiklos sistema), formalias (mokyklos, universitetai) ir komercines (telekomunikacijos, bankai, pramogų ir laisvalaikio industrija).²

Lekt. A. Tamulevičiūtė teigia, kad po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo išryškėjo didelis visuomenės aktyvumas. Neliko nuošalyje ir jaunimas: atkurtos dar nepriklausomoje Lietuvoje veikusios jaunimo organizacijos, sparčiai buvo steigiamos naujos. Tuo laikotarpiu egzistavusi „jaunimo politika“ arba greitai sužlugo, arba buvo suardyta, neatsižvelgus į tai, kad kai kurie jos elementai galėjo būti išsaugoti ir panaudoti, plėtojant besikuriančią nepriklausomos Lietuvos jaunimo politikos sistemą. Praėjusiame dešimtmetyje tarp daugelio Lietuvoje iškeltų tikslų, kaip neabejotinai svarbus ir prioritetingą vietą užimantis buvo įvardintas ir rūpinimasis jaunais žmonėmis, kitaip tariant jaunimo politikos formavimas.

Praėjusiame dešimtmetyje tarp daugelio Lietuvoje iškeltų tikslų, kaip neabejotinai svarbus ir prioritetingą vietą užimantis buvo įvardintas ir rūpinimasis jaunais žmonėmis, kitaip tariant jaunimo politikos formavimas. Tačiau visos viltys ir ateities, kurios pagrindu turėtų tapti jauni žmonės, vizija buvo „per gražios“, vertinant tuometinę, silpną ir pažeidžiamą infrastruktūrą, bei turėtus resursus, kurie buvo nepakankami ir neatitiko greitai besikeičiančio ekonominio, politinio ir socialinio kontekstų. Ir tik po keleto metų, devinto dešimtmečio antroje pusėje, pradėjus kurti tvirtas struktūras, bei patvirtinus atitinkamas rezoliucijas ar netgi įstatymus, Lietuvoje buvo pradėtos formuoti, realų poveikį jauno žmogaus gyvenimui turinčios, jaunimo politikos sritys.

Šiuolaikinė jaunimo politika plėtojama dviem pagrindinėmis kryptimis:

- *jaunimo interesų užtikrinimas atskirose viešosios politikos srityse* – švietimas ir mokslas, kultūra, sportas, darbas ir užimtumas, būstas, sveikata ir kt.;
- *jaunimo veiklos plėtra (youth work)* – t. y. neformalusis jaunimo ugdymas (-is), kuriuo siekiama sudaryti sąlygas jauniems asmenims mokytis iš patirties ir eksperimentuoti (savanoriškumas, savarankiškumas, savivalda).³

Pagal Lietuvos Respublikos Jaunimo politikos pagrindų įstatymo (Žin., 2003, Nr. 119-5406; 2005, Nr. 144-5238) 4 straipsnį, „jaunimo politika – kryptinga veikla, kuria sprendžiamos jaunimo problemos ir siekiama sudaryti palankias sąlygas formuotis jauno žmogaus asmenybei bei jo integravimuisi į visuomenės gyvenimą, taip pat veikla, kuria siekiama visuomenės ir atskirų jos grupių supratimo bei tolerancijos jauniems žmonėms“.

Jaunimo politika Lietuvoje plėtojama jau daugiau nei 10 metų. Lietuvoje sukurta teisinė bazė ir institucinė sistema jaunimo politikai formuoti ir įgyvendinti.

² Jaunimo politikos samprata, Jaunimo reikalų departamentas, prieiga per internetą < <http://www.jrd.lt/jaunimo-politika>>, [žiūrėta 2013 05].

³ Jaunimo politika, Jaunimo reikalų departamentas, prieiga per internetą < <http://www.jrd.lt/jaunimo-politika>>, [žiūrėta 2013 05].

Nustatyti jaunimo politikos principai, sritys, jaunimo politikos organizavimas ir valdymas. Siekiant sudaryti tinkamas sąlygas jauniems žmonėms aktyviai dalyvauti atviroje ir demokratinėje visuomenėje, įgyvendinamos programos, kuriomis skatinamos jaunimo, su jaunimu dirbančių organizacijų bei jaunų žmonių iniciatyvos. Be to, stiprinami nevyriausybiinių jaunimo organizacijų ryšiai su valstybės ir savivaldybių institucijomis, teikiama ES struktūrinių fondų ir programų parama. 2010 metais parengta nauja ilgalaikė jaunimo politikos strategija nustato jaunimo poreikius atitinkančias veiklos kryptis, kuria palankias sąlygas jauniems žmonėms Lietuvoje.⁴

Palankus ir aiškus teisinis reglamentavimas yra būtina sąlyga sėkmingai jaunimo politikos plėtrai. Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, savo veiklą atkūrė iki karo Lietuvoje veikusios jaunimo organizacijos (skautai, ateitininkai, jaunlietuviai, gedminaičiai, šauliai), tarptautinių organizacijų įsteigti padaliniai, kūrėsi naujos jaunimo organizacijos. 1992 m. dalies organizacijų pastangomis buvo įkurta Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (toliau – LiJOT), kurios pagrindinis tikslas sujungti nacionalines jaunimo organizacijas ir regionines jaunimo organizacijų sąjungas. LiJOT ėmė intensyviai bendrauti su panašiomis užsienio organizacijomis, sėmėsi patirties Europos jaunimo politikos struktūrose, ėmėsi atstovauti Lietuvos jaunimo organizacijų interesams. Pirmasis teisės aktas – „Valstybinė jaunimo politikos koncepcija“ (Žin., 1996, Nr. 65-1537), pateiktas LiJOT Seimui ir nubrėžiantis modernios jaunimo politikos gaires Lietuvoje, buvo priimtas 1996 metais. Priimtoje koncepcijoje buvo apibrėžti jaunimo politikos tikslai, principai, įvardyta už jos įgyvendinimą atsakinga struktūra – Valstybinė jaunimo reikalų taryba (toliau – VJRT), numatytas koncepcijos įgyvendinimo finansavimo šaltinis – Valstybinis jaunimo fondas. Valstybinei jaunimo reikalų tarybai, sudarytai iš atskirų ministerijų pareigūnų ir nevyriausybiinių jaunimo organizacijų deleguotų atstovų, buvo pavestas tarpžinybinis atskirų ministerijų politikos jaunimo klausimais (apibrėžtais koncepcijoje) koordinavimas ir jaunimo veiklos (jaunimo neformaliojo ugdymo) plėtojimas. 1998 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino Valstybinės jaunimo politikos koncepcijos įgyvendinimo 2000–2001 m. programą „Jaunimas Lietuvai“. Programoje buvo išskirti septyni skyriai: pilietiškumo ugdymas, dalyvavimas kultūros ir sporto gyvenime, asmenybės tobulėjimas mokymosi procese, savižudybių, nusikalstamumo, narkomanijos, alkoholizmo, prostitucijos ir AIDS prevencija, pagalba psichinį ir fizinį smurtą patyrusiems asmenims, pagalba nusikaltimus ir kitokius teisės aktų pažeidimus padariusiems asmenims, privalomoji karinė tarnyba.

Valstybinė jaunimo politikos koncepcija ilgą laiką buvo pagrindinis teisės aktas, reguliuojantis jaunimo politikos raidą Lietuvoje. 2003 m. patvirtintas dar 2001 m. inicijuotas Jaunimo politikos pagrindų įstatymas (Žin., 2003, Nr. 119-5406; 2005, Nr. 144-5238). Jaunimo politikos pagrindų įstatymas pirmą kartą įtvirtino jaunimo organizacijų bei jaunimo organizacijų tarybų sąvokas ir

⁴ Jaunimo politika, LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija, prieiga per internetą < <http://www.socmin.lt/lt/jaunimo-politika.html>>, [žiūrėta 2013 05].

pripažino jų svarbą ir indėlį į jauno žmogaus asmenybės ugdymą; įvardytos atsakingos nacionalinio (VJRT) ir vietinio lygmens institucijos, įtvirtintas savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių, jaunimo reikalų tarybų, jaunimo organizacijų tarybų vaidmuo.

Didelę įtaką savivaldybių jaunimo politikos raidai turėjo Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. rugsėjo 24 d. priimtas Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 7, 8 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas Nr. IX-1095 (Žin., 2002, Nr. 96-4171), kur buvo įtvirtinta, kad vaikų ir jaunimo teisių apsauga tapo valstybės (perduotos savivaldybėms) funkcija. Praktiškai tai reiškė, kad 2003 metais visose savivaldybėse turėjo būti kuriamos jaunimo reikalų koordinatorių pareigybės, kurios išlaikomos iš valstybės biudžeto. Jaunimo reikalų koordinatoriams numatytos pagrindinės funkcijos – padėti savivaldybės institucijoms formuoti ir įgyvendinti savivaldybės jaunimo politiką. 2004–2008 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje (Žin., 2005, Nr. 40-1290) pirmą kartą atskira dalimi buvo įtrauktas Jaunimo politikos skyrius. Įgyvendinant programoje numatytas nuostatas ir priemones, jaunimo politikos srityje buvo tobulinama ir pildoma teisinė bazė. Įgyvendinant LRV programos nuostatą „skatinti jaunimo organizacijų susitelkimą, padedantį ugdyti pilietiškumą, spręsti jaunimo problemas karo prievolės atlikimo, švietimo ir mokslo, užimtumo ir apsirūpinimo būstu, laisvalaikio ir kultūros, socialinės ir sveikatos apsaugos, sporto, nusikalstamumo prevencijos ir kitose srityse. Skatinti asocijuotų jaunimo struktūrų kūrimąsi ir veiklą, stiprinti jų sąveiką su vietos savivalda ir kaimo bendruomenėmis“:

- 2005 m. pabaigoje priimtos Jaunimo politikos pagrindų įstatymo pataisos (Žin., 2005, Nr. 144-5238), kuriose numatyta VJRT pertvarkyti į Jaunimo reikalų departamentą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Jaunimo reikalų departamentas) ir prie jo sudaryti Jaunimo reikalų tarybą, atliekančią patariamąją funkciją.

1.3. Jaunimo politika savivaldybėse

2009 metų išleistame Leidinyje „Regioninė politika“, D. Skusevičius ir A. Lumbytė mini, kad sovietmečiu Lietuvoje jaunimo ugdymo klausimai buvo priskiriami tik švietimo sistemai. Tačiau vis labiau įsibegėjant tautinio atgimimo judėjimui bei didėjant Lietuvos žmonių (ypač jaunimo) dalyvavimui įvairiose pilietinėse akcijose, išlikusios tarybinės struktūros iro, jų vieta liko tuščia. Naujai kuriama valstybė tarsi lengviau atsikvėpė, kad neberekės užsiimti ideologiniu jaunimo ugdymu. Kai kurios partijos bandė siūlyti viziją, kad jaunimo ugdymų turėtų užsiimti mokykla, tačiau šios idėjos neįgavo platesnio palaikymo. Jaunimo ugdymo srityje prasidėjo pokyčiai.

Savo ruožtu, vis aktyviau ėmė reikštis iki karo Lietuvoje veikusios ir vėl atsikūrusios jaunimo organizacijos, tarptautinių organizacijų įsteigti padaliniai, naujai gimusios jaunimo iniciatyvos, kurios tarpusavyje labiau varžėsi nei bendradarbiavo. 1992 m. Dalies šių organizacijų pastangomis buvo

įkurta Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (LiJOT), kurios lyderiai ėmė intensyviai bendrauti su panašiomis užsienio organizacijomis, sėmėsi patirties Europos jaunimo politikos struktūrose, ėmėsi atstovauti Lietuvos jaunimo organizacijų interesams. Pamažu LiJOT įgavo vis didesnę įtaką besiformuojančioje šalies politikos sistemoje ir palaikoma platesnio jaunimo organizacijų rato bei supratimo apie modernią jaunimo veiklą įgavusių lyderių, ryžosi siekti struktūrinių pokyčių.⁵

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 14 d. Nutarimu Nr. 898 (Žin., 2007, Nr. 95-3825) buvo patvirtinta Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2007–2009 m. programa, kurios tikslas – sudaryti sąlygas plėtoti jaunimo politiką savivaldybėse.

Skatinti jaunimo organizacijų kūrimąsi ir veiklą, stiprinti jų ryšį su savivaldybių institucijomis, kaimo bei miesto bendruomenėmis, tobulinti savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių veiklą, teisinį jaunimo teisių apsaugos reguliavimą, gerinti savivaldybių institucijų veiklą formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką, tobulinant savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių, su jaunimu dirbančių specialistų bei savanorių kvalifikaciją, parengti ir įdiegti jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo sistemą (D. Skusevičius, A. Lumbytė, 2009).

Pasak lekt. A. Tamulevičiūtės savivaldybės institucijos formuoja ir įgyvendina savivaldybės jaunimo politiką. Svarbus žingsnis buvo žengtas paskiriant savivaldybėse jaunimo reikalų koordinatorius. Prie didžiųjų šalies miestų savivaldybių yra įkurtos jaunimo reikalų tarybos, kurios yra sudarytos iš savivaldybės ir jaunimo organizacijų atstovų ir dirba plėtojant jaunimo socialinę politiką savivaldybių lygmenyje.

Įgyvendinant LR Vyriausybės programos nuostatą „stiprinti jaunimo verslumo ugdymą. Siekti, kad kuo daugiau jaunų žmonių turėtų sąlygas pradėti savo verslą“, buvo parengta ir patvirtinta Nacionalinė jaunimo verslumo ugdymo ir skatinimo 2008–2012 m. programa (Žin., 2008, Nr. 46-1728), kurios tikslas – sukurti nuoseklią, efektyviai veikiančią jaunimo atsakingo verslumo ugdymo sistemą. Įgyvendinant Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2007–2009 m. programą, buvo patvirtinta daugybė teisės aktų jaunimo politikos srityje:

- Reglamentuojant savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių veiklą, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. kovo 4 d. įsakymu Nr. A1-68 „Dėl pavyzdinio savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės aprašymo“ (Žin., 2008, Nr. 29-1042) patvirtintas pavyzdinis savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės aprašymas, kuriame įvardyta savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus paskirtis, specialieji reikalavimai, pagrindinės funkcijos bei atsakomybė.

⁵Skusevičius D., Lumbytė A. Leidinys „Regioninė jaunimo politika“ (2009), [elektroninis išteklius] <<http://mjotas.lt/wp-content/uploads/633892295981282619.pdf>>, [žiūrėta 2013 06].

- Jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo metodikos ir jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo aprašas patvirtintas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. gegužės 19 d. įsakymu Nr. A1-157 (Žin., 2008, Nr. 60-2273). Šis aprašas reguliuoja jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo tikslą, uždavinius, principus, jo organizavimą, vykdymą ir atsiskaitymą.
- Savivaldybių jaunimo reikalų tarybų tipiniai nuostatai patvirtinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2009 m. sausio 8 d. įsakymu Nr. A1-4 „Dėl Savivaldybių jaunimo reikalų tarybų tipinių nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2009, Nr. 6-201).
- Atvirųjų jaunimo centrų ir erdvių koncepcija patvirtinta Jaunimo reikalų departamento direktoriaus 2010 m. balandžio 7 d. Įsakymu Nr. 2V-38-(1.4).

Plėtojant jaunimo politiką savivaldybėse, pasibaigus Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2007–2009 m. programai, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2010 m. birželio 11 d. įsakymu Nr. A1-234 (Žin., 2010, Nr. 70-3476) patvirtinta Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2010–2012 m. programa. Šios programos paskirtis – plėtoti jaunimo politiką savivaldybėse: skatinti jaunimo organizacijų kūrimąsi ir veiklą, stiprinti jų ryšį su savivaldybių institucijomis, kaimo bei miesto bendruomenėmis, tobulinti savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių veiklą, gerinti savivaldybių institucijų jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo veiklą, tobulinti su jaunimu dirbančių specialistų bei savanorių kvalifikaciją, įdiegti ir koordinuoti jaunimo padėties stebėsenos ir jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo sistemą.

2008–2012 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje (Žin., 2009, Nr. 33-1268) numatytas Jaunimo politikos skyrius. Įgyvendinant programoje numatytas nuostatas ir priemones, 2010 m. gruodžio mėn. Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino Nacionalinę jaunimo politikos plėtros 2011–2019 metų plėtros programą (Žin., 2010, Nr. 142-7299), kurioje numatyti šie tikslai:

- užtikrinti įvairaus jaunimo poreikius atitinkančią socialinės apsaugos, švietimo ir sveikatos sistemų plėtrą;
- ugdyti sąmoningą, pilietišką, patriotišką, brandžią, kultūringą ir kūrybingą jauno žmogaus, gebančio būti aktyvia įvairialypės visuomenės dalimi, asmenybę;
- išplėtoti ir koordinuoti darbo su jaunimu sistemą ir užtikrinti jaunimo užimtumo infrastruktūros plėtrą;
- sudaryti palankias sąlygas nuosekliai ir kokybiškai jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklai, siekiant aktyvesnio jaunimo į(si)traukimo į organizuotą veiklą;
- užtikrinti žinybų ir sektorių bendradarbiavimą plėtojant darnią, faktais ir žiniomis grįstą jaunimo politiką.

2. JAUNIMO POLITIKOS ĮGYVENDINIMAS SAVIVALDYBĖSE

2.1. Jaunimo politikos organizavimas ir valdymas

Pagal Lietuvos Respublikos Jaunimo politikos pagrindų įstatymo įstatymą (Žin., 2003, Nr. 119-5406) Jaunimo politiką įgyvendina šios valstybės ir savivaldybės institucijos ir įstaigos:

- 1) Vyriausybė, ministerijos, Vyriausybės įstaigos ir institucijos;
- 2) Valstybinė jaunimo reikalų taryba prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės;
- 3) savivaldybių institucijos.

Itin svarbus aspektas jaunimo politikos srityje yra institucinė sistema, kuri įtvirtinta įstatymuose ir kituose teisės aktuose. Jaunimo politiką organizuojančių ir valdančių institucijų sistema Lietuvoje yra įtvirtinta nacionaliniame ir vietos lygmenyje.⁶

Lietuvoje Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kartu su jai pavaldžiomis institucijomis, savivaldybėmis, socialiniais partneriais, nevyriausybinėmis organizacijomis ir kitomis suinteresuotomis institucijomis įgyvendina kiekvienam žmogui svarbią funkciją – jo darbo ir socialinę apsaugą. Ministerijos Šeimos gerovės departamente veikia Vaikų ir jaunimo skyrius, kurio funkcijos, susijusios su jaunimo politika, yra šios: koordinuoti jaunimo politikos įgyvendinimą, vykdyti nacionalinius bei tarptautinius įsipareigojimus jaunimo politikos srityje; įgyvendinti skyriaus kompetencijai priskirtas priemonės, susijusias su Europos Sąjungos, Europos Tarybos ir Jungtinių Tautų Organizacijos vykdoma politika vaiko teisių apsaugos ir jaunimo srityje; koordinuoti valstybinės (perduotos savivaldybėms) vaikų ir jaunimo teisių apsaugos funkcijos įgyvendinimą.⁷

Realizuoti jaunų žmonių galimybes padeda jų dalyvavimas visuomeninių organizacijų veikloje. Dalyvaudamas jaunimo organizacijų veikloje jaunas žmogus tampa komunikabiliu, labiau pasitikinčiu savimi, sugebančiu planuoti bei įgyvendinti planus, vertinti jų efektyvumą ir kokybę, bendradarbiauti su kitais asmenimis ir organizacijomis, derinti skirtingus interesus. Jaunimo organizacijos per regionines jaunimo organizacijų sąjungas bei nacionalinės jaunimo organizacijos per Lietuvos jaunimo organizacijų tarybą atstovauja jaunimo interesus bei dalyvauja formuojant jaunimo politiką.⁸

Regioniniu lygmeniu svarbų vaidmenį vaidina Regioninės jaunimo organizacijų tarybos, kitaip vadinamos „Apskritaisiais stalais“, vienijančios konkretaus regiono jaunimo organizacijas bei savo

⁶ Jaunimo politiką formuojančios ir įgyvendinančios institucijos ir organizacijos, LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija, prieiga per internetą < <http://www.socmin.lt/lt/jaunimo-politika.html>>, [žiūrėta 2013 06].

⁷ Leidinys „Jaunimo politika Lietuvoje“. – Vilnius: Jaunimo reikalų departamentas, 2010.

⁸ Jaunimo politiką formuojančios ir įgyvendinančios institucijos ir organizacijos, LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija, prieiga per internetą < <http://www.socmin.lt/lt/jaunimo-politika.html>>, [žiūrėta 2013 06].

organizacijoms narėms siekiančios (o kartu ir regione gyvenantiems jauniems žmonėms) aktualių pokyčių, stiprinti jaunimo iniciatyvas bei skatinti teigiamą visuomenės ir vietos valdžios institucijų požiūrį į jauną žmogų. Šiuo metu įregistruota 30 regioninių jaunimo organizacijų tarybų. Savivaldybės lygmeniu taip pat veikia jaunimo reikalų taryba, kuri sudaro jaunimui lygiateisiais pagrindais spręsti jaunimui aktualius klausimus. Savivaldybėje taip pat dirba jaunimo reikalų koordinatorius, kuris nuolat kuruoja jaunimo politikos sritį savo regione.⁹

Taip pat koordinatorius kuria ir palaiko bendradarbiavimo tinklą tarp savivaldybės politikų, tarnautojų bei jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų, siekiant įtraukti jaunimą į jam aktualių sprendimų priėmimą, o taip pat – planuoja ir įgyvendina savivaldybės programas ir priemones, skirtas jaunimui. Beveik visų 60 savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorius vienija Nacionalinė jaunimo reikalų koordinatorių asociacija.¹⁰

Pagal Lietuvos Respublikos Jaunimo politikos pagrindų įstatymo įstatymą (Žin., 2003, Nr. 119-5406) Jaunimo organizacijos atlieka šias funkcijas:

- 1) tenkina ir įgyvendina bendrus jaunimo ar atskirų jaunimo grupių poreikius bei interesus;
- 2) ugdo jaunų žmonių pilietiškumą ir pagarbą šeimai;
- 3) vykdo jaunų žmonių neformalųjį ugdymą;
- 4) organizuoja jaunų žmonių užimtumą, sportą, turizmą, kultūrinę bei profesinę veiklą;
- 5) skatina jaunų žmonių tarptautinį bendradarbiavimą;
- 6) propaguoja savanorišką jaunimo darbą;
- 7) užsiima kita veikla, kuri neprieštaruja Lietuvos Respublikos Konstitucijai, Lietuvos Respublikos tarptautinėms sutartims, įstatymams ir kitiems teisės aktams.

2013m. Gegužės 18 d. įsigaliojo Socialinės apsaugos ir darbo ministrės A. Pabedinskienės pasirašytas įsakymas¹¹ dėl jaunimo darbuotojų veiklos aprašo patvirtinimo. Šiame apraše apibrėžiami jaunimo darbuotojų veiklos tikslai ir uždaviniai, veiklos principai, funkcijos, veiklos sritys.

„Šiandieninėje visuomenėje labai svarbu, kad jauno žmogaus aplinkoje būtų jaunimo darbuotojas, gebantis „palydėti“ jaunuolį(ę) atrasti, naudoti ir plėtoti pamatines vertybes, prasmingai realizuoti jų turimas kompetencijas bei padėti įgyti naujų. Tikimės, kad jaunimo darbuotojų poreikis augs ir turės aiškią įtaką prasmingiems jaunimo pasirinkimams“ - mano Jaunimo reikalų departamento vadovas M.Kuliavas.¹²

⁹ Leidinys „Baltoji knyga“.- Lietuvos socialdemokratinio jaunimo sąjunga, 2011. [elektroninis šaltinis], prieiga per internetą < http://www.jaunimieciai.lt/wp-content/uploads/2011/10/LSDJS_Baltoji_knyga1.pdf > , [žiūrėta 2013 06].

¹⁰ Jaunimo politiką formuojančios ir įgyvendinančios institucijos ir organizacijos, LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija, prieiga per internetą < <http://www.socmin.lt/lt/jaunimo-politika.html> > , [žiūrėta 2013 06].

¹¹ LR socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymas „Dėl jaunimo darbuotojų veiklos aprašo patvirtinimo“ (2013 gegužės 14 d.), prieiga per internetą <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=448855&p_query=&p_tr2=2> [žiūrėta 2013 09].

¹² Pritariu M. Kuliavo pasisakymui, prieiga per internetą < <http://www.jrd.lt/jrd-veiklos-naujienos/jaunimo-darbuotojas-ir-jo-vaizduojamais-apibreztas-oficialiame-dokumente> > , [žiūrėta 2013 09].

Aprašo įsakyme „Dėl jaunimo darbuotojų veiklos aprašo patvirtinimo“ Jaunimo darbuotojas apibrėžiamas, kaip pilnametis asmuo, dirbantis su jaunais žmonėmis jų laisvalaikio, siekiantis asmeninio ir socialinio jaunų žmonių tobulėjimo tiek per individualų darbą su skirtingais asmenimis, tiek dirbdamas su grupėmis bei turintis šiam darbui reikalingų kompetencijų.¹³

Išdėstomi *jaunimo darbuotojų veiklos tikslai ir uždaviniai*:¹⁴

- Jaunimo darbuotojų veiklos tikslas yra vykdyti darbą su jaunimu, siekiant, kad jauni žmonės taptų sąmoningi, savarankiški, atsakingi už savo ir visuomenės gerovę.

Uždaviniai:

- vykdyti kryptingą ugdomąją veiklą, orientuotą į jauno žmogaus ir visuomenės poreikius, padedančią jauniems žmonėms įgyti ir tobulinti asmenines, socialines ir kitas kompetencijas, reikalingas jauno žmogaus gyvenimui;
- skatinti jaunas žmones atrasti, naudoti ir plėtoti vidinius bei išorinius išteklius;
- atsižvelgti į aktualius jaunų žmonių poreikius;
- Sudaryti prasmingo jaunų žmonių laisvalaikio, užimtumo ir savirealizacijos galimybes, ypač siekiant įtraukti švietimo veikloje ir darbo rinkoje nedalyvaujančius jaunas žmones.

Siekdami, kad kokybiškai būtų tenkinami jaunimo poreikiai, ir sprenddami iškilusias problemas, *jaunimo darbuotojai atlieka šias funkcijas*:¹⁵

- užmezga kontaktą ir palaiko tvarų bei lygiavertį santykį su jaunais žmonėmis;
- nustato ir įvertina jaunimo poreikius, užtikrina saugią aplinką ir jų realizavimo sąlygas;
- teikia jauniems žmonėms individualią pagalbą sudėtingose situacijose;
- vykdo pirminę prevenciją – atpažįsta rizikingą jauno žmogaus elgesį, poelgius ir imasi veiksmų, siekdami išvengti nepageidaujamų pasekmių;
- padeda jauniems žmonėms atrasti ir suvokti savo vertybines nuostatas;
- padeda jauniems žmonėms puoselėti, pažinti, tobulinti jau turimas asmenines, socialines ir kitas kompetencijas ir įgyti naujų;
- skatina jaunų žmonių savarankiškumą, motyvaciją, iniciatyvumą, verslumą, pasitikėjimą savimi, savigarbą, asmeninę atsakomybę ir kt.;
- informuoja jaunas žmones jiems aktualiais klausimais, ypač siekdami įtraukti švietimo veikloje ir darbo rinkoje nedalyvaujančius jaunas žmones;

¹³ LR socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymas „Dėl jaunimo darbuotojų veiklos aprašo patvirtinimo“ (2013 gegužės 14 d.), prieiga per internetą <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=448855&p_query=&p_tr2=2> [žiūrėta 2013 09].

¹⁴ Ten pat;

¹⁵ Ten pat.

- prireikus siunčia jaunas žmones į konkrečias institucijas, teikiančias specializuotas paslaugas;
- bendrauja ir bendradarbiauja su šeimomis, globėjais – fiziniais ir (ar) juridiniais asmenimis (Lietuvos ir užsienio nevyriausybinėmis organizacijomis, valstybės ir savivaldybių institucijomis bei įstaigomis, kt.), tradicinėmis religinėmis bendruomenėmis, verslo organizacijomis, kitais jaunimo politikos įgyvendintojais;
- atstovauja jaunimo interesams kitose institucijose, teikia informaciją visuomenei, nevyriausybiniams organizacijoms ir institucijoms apie savo veiklą, pasiektus rezultatus, jaunimo padėtį ir poreikius bei kitais klausimais;
- teikia siūlymus kitoms institucijoms, įstaigoms ir organizacijoms jaunimui aktualiais klausimais;
- inicijuoja ir organizuoja su jaunimu susijusių projektų rengimą ir jų įgyvendinimą;
- siekia visuomenės ir skirtingų jos grupių supratimo bei tolerancijos jauniems žmonėms ugdymo.

2.2. Jaunimo politikos įgyvendinimo programos savivaldybėse

Lietuvos jaunimo politika yra pripažinta Lietuvos politikos dalis nuo 1996 metų, kuomet Lietuvos Respublikos Seimas patvirtino Jaunimo politikos koncepciją, kurioje buvo apibrėžtos valstybinės institucijos, atsakingos už jaunimo politikos principų, tikslų ir uždavinių įgyvendinimą.¹⁶

Išskiriami principai, kuriais vadovaujantis įgyvendinama jaunimo politika Lietuvoje:¹⁷

- pariteto ir subsidiarumo – tai reiškia, jog valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos bei jaunimo organizacijos yra atstovaujamos po lygiai, o sprendimai priimami tuo lygmeniu, kuriame jie efektyviausi;
- dalyvavimo ir informavimo – tai reiškia, jog valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos informuoja jaunimą jam aktualiais klausimais priimtina ir prieinama forma, o su jaunimu susiję klausimai sprendžiami jaunimui dalyvaujant;
- savivaldos, savarankiškumo ir savanoriškumo – tai reiškia, jog jaunimas pats savo noru renkasi veiklos sritį, formuoja jos tikslus, aktyviai joje dalyvauja ir atsako už tikslų įvykdymą; nustato veiklos tikslų įgyvendinimo būdus, formą, atsakomybę ir įvertinimą;

¹⁶ Leidinys „Baltoji knyga“.- Lietuvos socialdemokratinio jaunimo sąjunga, 2011. [elektroninis šaltinis], prieiga per internetą < http://www.jaunimieciai.lt/wp-content/uploads/2011/10/LSDJS_Baltoji_knyga1.pdf > , [žiūrėta 2013 06].

¹⁷ Jaunimo politikos pagrindiniai principai ir sritys, LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija, prieiga per internetą < <http://www.socmin.lt/lt/jaunimo-politika.html> >, [žiūrėta 2013 06]

- tarpžinybinio koordinavimo, bendravimo ir bendradarbiavimo – tai reiškia, jog sprendamos su jaunimu susijusius klausimus, valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos bendrauja ir bendradarbiauja tarpusavyje, o Lietuvos jaunimo organizacijos bendrauja ir bendradarbiauja su Lietuvos ir užsienio jaunimo organizacijomis, kitais fiziniais ir juridiniais asmenimis.

Pagal Lietuvos Respublikos Jaunimo politikos pagrindų įstatymo (Žin., 2003, Nr. 119-5406) Jaunimo politika įgyvendinama Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse, įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytais sąlygomis šiose srityse:

- 1) pilietiškumo ugdymo ir karo prievolės atlikimo;
- 2) švietimo, mokymo, mokslo, studijų ir ugdymo;
- 3) neformalaus ugdymo;
- 4) darbo ir užimtumo;
- 5) apsirūpinimo būstu;
- 6) laisvalaikio, poilsio, kūrybos ir kultūros;
- 7) socialinės ir sveikatos apsaugos;
- 8) sveikatingumo, kūno kultūros ir sporto;
- 9) narkomanijos ir kitų priklausomybės formų;
- 10) nusikalstamumo prevencijos;
- 11) kitose įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytose srityse.

Pagrindinės jaunimo skatinimo programos Lietuvoje yra orientuotos į jaunimo verslumo ugdymą ir skatinimą bei jaunimo organizacijų plėtrą, jaunimo įtraukimo į organizuotą veiklą ir aktyvaus dalyvavimo skatinimą, su jaunimu dirbančių specialistų tobulinimą. Skiriama finansinė parama jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų programoms ir projektams. Finansuojami jaunimo iniciatyvų projektai, skirti jaunimo organizacijų veiklos kokybei gerinti, jaunimo verslumui ugdyti ir skatinti, atvirų jaunimo centrų veiklai plėtoti.¹⁸

Įgyvendinant Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse programą, plėtojama jaunimo politika savivaldybėse, skatinamas jaunų žmonių, ypač turinčių mažesnes galimybes, dalyvavimas jaunimo veikloje ir jaunimo politikoje, stiprinamas jaunimo organizacijų bendradarbiavimas su savivaldybių institucijomis, kaimo bei miesto bendruomenėmis. Nacionalinė jaunimo verslumo skatinimo programa sudaro sąlygas kurti ir įgyvendinti naujas bei tobulinti esamas jaunimo verslumo skatinimo priemones Lietuvoje, tokiu būdu didinant verslaus jaunimo ir jaunimo verslo skaičių, kuriant naujas verslumo ugdymo metodikas, teikiant jaunimo poreikius atitinkančias paslaugas verslo pradžiai ir plėtrai.¹⁹

¹⁸Pagrindinės jaunimo skatinimo programos Lietuvoje, prieiga per internetą <<http://www.socmin.lt/lt/jaunimo-politika.html#institutijos>> [žiūrėta 2013 09].

¹⁹Ten pat.

2010 m. gruodžio 1-ąją, Vyriausybė patvirtino Ilgalaikę jaunimo politikos strategiją 2011 – 2019-iems metams. Dokumentu siekiama sudaryti sąlygas jaunimo politikos Lietuvoje plėtojimui, ugdyti sąmoningą, pilietišką, patriotišką ir brandžią jauno žmogaus asmenybę, gebančią prisiimti atsakomybę bei susikurti gyvenimą gimtojoje šalyje.

Strategija siekiama užtikrinti įvairaus jaunimo poreikius atitinkančią socialinės gerovės, švietimo ir sveikatos sistemų plėtrą, sudaryti sąlygas kokybiškai jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklai, skatinti jauną žmogų būti iniciatyviu, atsakingu, sąmoningu Lietuvos piliečiu.²⁰

Tikslai:

- užtikrinti įvairaus jaunimo poreikius atitinkančią socialinės apsaugos, švietimo ir sveikatos sistemų plėtrą. Įgyvendinant šį tikslą bus siekiama užtikrinti geresnes jaunimo užimtumo galimybes, sudarant palankias sąlygas jaunimui dalyvauti darbo rinkoje, skatinamas ekonominis ir socialinis verslumas, kuriamos geresnės sąlygos jaunimui apsirūpinti būstu; skatinamas jaunimo sveikatingumas ir fizinis aktyvumas.
- ugdyti sąmoningą, pilietišką, patriotišką, brandžią, kultūringą ir kūrybingą jauno žmogaus asmenybę, gebančią būti aktyvia įvairialypės visuomenės dalimi. Įgyvendinant šį tikslą bus siekiama plėtoti neformalųjį ugdymą, siekiant formalaus ir neformalaus ugdymo integracijos, skatinti jaunimo kūrybiškumą bei aktyvų jaunų žmonių dalyvavimą visuomeniniame gyvenime.
- išplėtoti ir koordinuoti darbo su jaunimu sistemą bei užtikrinti jaunimo užimtumo infrastruktūros plėtrą. Siekiant kokybiško profesionalaus darbo su jaunimu numatoma parengti ir įdiegti jaunimo darbuotojų rengimo sistemą, plėtoti esamas ir kurti naujas jaunimo užimtumui palankias erdves, suteikiant daugiau galimybių socialinę atskirtį patiriančiam jaunimui.
- sudaryti palankias sąlygas nuosekliai ir kokybiškai jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklai, siekiant aktyvesnio jaunimo į(si)traukimo į organizuotą veiklą. Įgyvendinant šį tikslą bus siekiama užtikrinti reikiamą paramą jaunimo ir su jaunimu dirbančioms organizacijoms, gerinant jų organizacinius gebėjimus, skatinant jaunimą aktyviau dalyvauti vietos bendruomenių gyvenime, savanoriškoje veikloje.
- užtikrinti tarpžinybinį ir tarpsektorinį bendradarbiavimą, plėtojant darnią, faktais ir žiniomis grįstą jaunimo politiką. Bus siekiama plėtoti tarpžinybinį ir tarpsektorinį bendradarbiavimą vietos, nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis, užtikrinti nuoseklia jaunimo padėties stebėseną, tuo remiantis formuluoti jaunimo politiką, sukurti jaunimo informavimo ir konsultavimo sistemą.

²⁰ Leidinys „Jaunimo politika Lietuvoje“. – Vilnius: Jaunimo reikalų departamentas, 2010.

2.3. Jaunimo politikos įgyvendinimui veikiančios organizacijos bendradarbiaujančios su savivaldybėmis

Realizuoti jaunų žmonių galimybes padeda jų dalyvavimas visuomeninių organizacijų veikloje. Jaunimo politikos pagrindų įstatymas pirmą kartą įtvirtino jaunimo organizacijos, jaunimo organizacijų tarybų sąvokas ir pripažino jų svarbą bei indėlį į jauno žmogaus asmenybės ugdymą.²¹

Taip pat minima, jog organizacijos ir dalyvavimas jaunimo politikos nuostatų įgyvendinime sukuria erdvę jaunų žmonių savirealizacijai. Dalyvaudamas jaunimo organizacijų veikloje jaunas žmogus tampa atviresnis, pasitikintis savimi, sugeba planuoti ir įgyvendinti savo planus, įvertinti planų efektyvumą ir kokybę, bendradarbiauti su kitais asmenimis ir organizacijomis, derinti skirtingus interesus. Jaunimo organizacijos per regionines jaunimo organizacijų sąjungas (apskrituosius stalus) ir nacionalinės jaunimo organizacijos bei regioninės jaunimo organizacijų sąjungos per Lietuvos jaunimo organizacijų tarybą (LiJOT) atstovauja jaunimo interesams ir formuoja jaunimo politiką.

Jaunimo politiką kuruoja Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, už jaunimo politikos įgyvendinimą atsakingas Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (toliau LiJOT) yra nuo 1992 metų veikianti didžiausia skėtinė jaunimo organizacija, vienijanti 62 nacionalinės ir regionines jaunimo organizacijų tarybas. Pariteto principu formuojama Jaunimo reikalų taryba, kuri sudaroma iš 6 LiJOT Asamblėjoje renkamų ir 6 Vyriausybės deleguojamų atstovų, nagrinėja svarbiausius jaunimo politikos klausimus ir teikia pasiūlymus Jaunimo reikalų departamentui dėl jaunimo ir jaunimo organizacijų reikmes atitinkančios jaunimo politikos įgyvendinimo. Jaunimo reikalų tarybos sudėtį ir nuostatus Socialinės apsaugos ir darbo ministro teikimu tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė.²²

LR Seimo Jaunimo ir sporto reikalų komisija

Jaunimo ir sporto reikalų komisija (toliau – Komisija) rūpinasi jaunimo teisėmis, Valstybinės jaunimo politikos įgyvendinimu, teikia pasiūlymus dėl jos tikslų įgyvendinimo, vykdo parlamentinę kontrolę, išklauso ministerijų ir kitų valstybės institucijų (Jaunimo reikalų departamento, Kūno kultūros ir sporto departamento) pranešimus bei įvertina gautą informaciją. Komisija sudaroma Seimo statuto nustatyta tvarka pagal Seimo frakcijų proporcinio atstovavimo principą. Komisija vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Seimo statutu, kitais teisės norminiais aktais ir Seimo nutarimu patvirtintais nuostatais.

²¹ Leidinys „Gyvenimas ir darbas Lietuvoje“.-Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, 2013. < <http://www.jrd.lt/jrd-veiklos-naujienos/leidinys-gyvenimas-ir-darbas-lietuvoje>>

²² Leidinys „Baltoji knyga“.- Lietuvos socialdemokratinio jaunimo sąjunga, 2011. [elektroninis šaltinis], prieiga per internetą < http://www.jaunimieciai.lt/wp-content/uploads/2011/10/LSDJS_Baltoji_knyga1.pdf> , [žiūrėta 2013 06].

Komisijos uždaviniai:

- 1) rūpintis valstybės jaunimo politikos formavimu ir įgyvendinimu;
- 2) rūpintis valstybės sporto politikos formavimu ir įgyvendinimu.

Svarbų vaidmenį Lietuvoje atlieka Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, ji kartu su jai pavaldžiomis institucijomis, savivaldybėmis, socialiniais partneriais, nevyriausybinėmis organizacijomis ir kitomis suinteresuotomis institucijomis įgyvendina kiekvienam žmogui svarbią funkciją – jo darbo ir socialinę apsaugą.²³

Ministerija savo misiją vykdo, siekdama svarbiausių strateginių tikslų:

- subalansuoti darbo rinką, didinti jos lankstumą ir saugumą, gerinti darbuotojų kvalifikaciją ir gebėjimus prisitaikyti prie pokyčių rinkoje;
- formuoti šeimai palankią aplinką, efektyvią socialinę apsaugą ir aktyvų bendruomenių dalyvavimą socialinėje veikloje, užtikrinti socialiai pažeidžiamų gyventojų grupių socialinę integraciją.

Ministerijos Šeimos gerovės departamente veikia Vaikų ir jaunimo skyrius, kurio funkcijos, susijusios su jaunimo politika, yra šios: koordinuoti jaunimo politikos įgyvendinimą, vykdyti nacionalinius bei tarptautinius įsipareigojimus jaunimo politikos srityje, įgyvendinti skyriaus kompetencijai priskirtas priemones, susijusias su Europos Sąjungos, Europos Tarybos ir Jungtinių Tautų Organizacijos vykdoma politika vaiko teisių apsaugos ir jaunimo srityje, koordinuoti valstybinės (perduotos savivaldybėms) vaikų ir jaunimo teisių apsaugos funkcijos įgyvendinimą.

Tačiau pagrindinė jaunimo politiką įgyvendinanti valstybinė institucija yra *Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos* (toliau JRD), kurios pagrindiniai veiklos tikslai yra įgyvendinti jaunimo politiką Lietuvoje, vykdant bei plėtojant priemones jaunimo situacijai gerinti; stiprinti jaunimo nevyriausybinių sektorių, skatinti jaunas žmones dalyvauti jaunimo veikloje; užtikrinti nacionalinės jaunimo politikos atstovavimą tarptautiniu lygiu (D. Suskevičius, A. Lumbytė, 2009).

JRD įgyvendina valstybės jaunimo politikos tikslus ir priemones, stiprinančias jaunimo motyvaciją ir galimybes įgyti išsilavinimą, gauti darbą ir įsitraukti į aktyvų visuomeninį gyvenimą, dalyvauja sprendžiant jaunimo problemas bei plėtoja neformalų ugdymą ir jaunimo socializacijos procesus.

Jaunimo reikalų departamentas yra viena iš pagrindinių jaunimo politikos srityje veikiančių institucijų. Jaunimo reikalų departamentas rengia ir įgyvendina valstybės jaunimo politikos programas ir priemones, analizuoja jaunimo ir jaunimo organizacijų būklę Lietuvoje, koordinuoja valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų veiklą jaunimo politikos srityje, vykdo kitą veiklą, susijusią su jaunimu ir jaunimo organizacijomis bei su jaunimu dirbančiomis organizacijomis.

²³ Leidinys „Jaunimo politika Lietuvoje“. – Vilnius: Jaunimo reikalų departamentas, 2010.

Tarpžinybinės ir tarpsektorinės darbo grupės, šiuo metu veikiančios prie JRD:

- Jaunimo darbuotojų sistemos Lietuvoje koncepcijos rengimo darbo grupė;
- Mokinių savivaldos formaliajame švietime stebėsenai ir pasiūlymų formulavimui sudaryta darbo grupė dalinasi aktualia informacija, aptaria darbo grupę sudarančių įstaigų ir organizacijų planus, kitus klausimus;
- Jaunimo verslumo darbo grupė. JRD jaunimo klausimų atstovavimas tarpžinybinėse ir tarpsektorinėse darbo grupėse, sudarytose prie kitų institucijų:
- Ūkio ministerijoje - darbo grupė, sudaryta Lietuvos verslumo skatinimo 2011 – 2020 m. programai rengti;
- Prie Žemės ūkio ministerijos sudarytas Lietuvos kaimo tinklo Kaimo jaunimo komitetas;
- Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Šeimos gerovės departamento darbo grupė atvirų jaunimo centrų ir erdvių veiklos teisinio reglamentavimo klausimais;
- Departamento atstovas yra įtrauktas į Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos sudarytą Nacionalinę darbo grupę dėl informacijos sklaidos jaunimo politikos klausimais. Tarpžinybinio bendradarbiavimo užtikrinimas ir plėtra su nevyriausybinėmis organizacijomis:
- Lietuvos jaunimo organizacijų taryba;
- Nacionalinė jaunimo reikalų koordinatorių asociacija;
- Lietuvos neformaliojo ugdymo asociacija;
- Pasaulio lietuvių jaunimo organizacija Lietuvoje;
- Pasaulio lietuvių jaunimo sąjunga.

Esant poreikiui, JRD dalyvauja Švietimo ir mokslo, Kultūros ministerijos, Sveikatos apsaugos ministerijos, Nacionalinės tabako ir alkoholio kontrolės komisijos sudaromose darbo grupėse ir dokumentų rengime, komisijose ir pan.

Analizės autorių²⁴ nuomone, kadangi JRD yra viena iš valstybės institucijų, jam sunku vienam užtikrinti tarpžinybinį bendradarbiavimą jaunimo politikos srityje. Tačiau JRD turi būti aktyvus, telkti valstybinius ir visuomeninius partnerius, užtikrinti reikiamą administracinę ir žmogiškųjų resursų pagalbą Jaunimo reikalų tarybai, glaudžiai bendradarbiauti su šalyje veikiančiomis jaunimo organizacijomis, stiprinti darbą su jaunimu. Taip pat svarbus vaidmuo, tenkantis JRD, yra koordinuoti ir palaikyti nacionalinės ir regioninės jaunimo politikos vientisumą – per metodinę ir konsultacinę pagalbą savivaldybėse veikiantiems jaunimo reikalų koordinatoriams.

Prie Jaunimo reikalų departamento yra *Jaunimo reikalų taryba* (toliau – JRT), kuri visuomeniniais pagrindais veikianti kolegiali patariamoji institucija (organas).

²⁴Skusevičius D., Lumbytė A. Leidinys „Regioninė jaunimo politika“ (2009), [elektroninis išteklius] <<http://mjotas.lt/wp-content/uploads/633892295981282619.pdf>>, [žiūrėta 2013 06].

Jaunimo reikalų taryba sudaroma lygiateisės partnerystės pagrindu iš valstybės institucijų, įstaigų ir Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos deleguotų atstovų. Tarybos sprendimai JRD yra patariamojo, rekomendacinio pobūdžio. Tarybos uždavinys – nagrinėti svarbiausius jaunimo politikos klausimus ir teikti JRD pasiūlymus dėl jaunimo bei su jaunimu dirbančių organizacijų reikmes atitinkančios jaunimo politikos įgyvendinimo. Taryba formuojama taip pat, kaip anksčiau buvo formuojama Valstybinė jaunimo reikalų taryba (pariteto principu: 6 Tarybos nariai yra skiriami valstybinių institucijų, o 6 – deleguojami nevyriausybinės skėtinės organizacijos – Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos).

Pasak D. Suskevičiaus, A. Lumbytės (2009), jaunimo tarybos posėdžiai šaukiami atsižvelgiant į jaunimo politikos veikėjams svarbų kontekstą, bet ne rečiau kaip kartą per tris mėnesius. Jaunimo taryba sprendimus, pasiūlymus, rekomendacijas priima posėdyje dalyvaujančių narių balsų dauguma. Jeigu balsai pasiskirsto po lygiai, lemia asmens pirmininkaujančio Jaunimo tarybos posėdžiui balsas.

Formuojant Lietuvos Respublikos jaunimo politikos matmenis, kaip vienas pagrindinių tikslų Jaunimo reikalų tarybai buvo numatytas tarpžinybiškumo jaunimo reikalų srityje stiprinimas. Tai atsispindi jos formavimo principuose. Tačiau pati jos veikla ir institucinė sąranga (vieta viešojo valdymo struktūroje) neleidžia šios funkcijos pilnai realizuoti. Tyrimo išvadose numatyti keli galimi šios problemos sprendimai.

Trumpai vardinant esminius darbus, kuriuos galėtų daryti JRT, D. Skusevičiaus, A. Lumbytės (2009) manymu yra išskirtini šie:

- ✓ rekomendacijų savivaldybei rengimas (dėl įvairių strategijų, programų įgyvendinimo, jaunimo klausimų nagrinėjimo);
- ✓ programų ir strategijų, susijusių su jaunimu bei jaunimo organizacijomis, rengimas ir įgyvendinimo priežiūra;
- ✓ jaunimo organizacijų veiklos finansavimo konkursų nuostatų rengimas ir įgyvendinimo priežiūra;
- ✓ jaunimo situacijos savivaldybėje tyrimai, analizės ir rekomendacijų rengimas.

Administracija yra atsakinga už Tarybos priimtų sprendimų įgyvendinimą. Dažniausiai administracijoje departamentai (struktūros padaliniai) yra suskirstyti pagal komitetus (Socialinių reikalų departamentas – Socialinių reikalų komitetas; Finansų ir biudžeto departamentas – Ekonomikos komitetas ir pan.). Komitetai kuruoja šių departamentų veiklą. Svarbu žinoti ir tai, kad savivaldybės administracijoje veikia specialistas, kurio pareigybė – Jaunimo reikalų koordinatorius. Didesnėse savivaldybėse Jaunimo reikalų koordinatoriaus funkcijas atlieka Jaunimo reikalų skyrius (D. Skusevičius, A. Lumbytė, 2009).

Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (LiJOT) vadinama skėtine nevyriausybine jaunimo organizacija, kuri yra vienijanti Lietuvos nacionalines jaunimo organizacijas ir regionines jaunimo organizacijų sąjungas. LiJOT gretose šiuo metu yra 63 nacionalinės ir regioninės jaunimo organizacijos, o tai – apie 200 000 jaunų žmonių. LiJOT yra jaunimo interesams atstovaujanti ir jaunimo politiką formuojanti organizacija, Vyriausybės partnerė, formuojant JRT sudėtį. LiJOT yra aktyvi didžiausios Europoje skėtinės nevyriausybės jaunimo organizacijos – Europos jaunimo forumo – tikroji narė.

LiJOT yra pagrindinis nevyriausybinis valstybės institucijų partneris formuojant ir įgyvendinant valstybės jaunimo politiką. Vertinant jaunimo organizacijų indėlį, galima teigti, kad būtent jos didele dalimi lemia jaunimo politikos raidą Lietuvoje, nes nuolat aktualina šią sritį, siūlo įvairius sprendimus, padeda juos įgyvendinti. Manoma, kad LiJOT, telkdama įvairius partnerius bendrai veiklai, užtikrina geresnį jaunimo politikos problematikos supratimą bei skatina tarpžinybiškumo atsiradimą.

Toliau paminėsiu Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūrą (toliau JTBA), kuri yra JRD (tuo metu veikusios VJRT) bei LiJOT 1999 m. vasario mėn. įsteigta viešoji įstaiga, kurios tikslas – užtikrinti tarptautinio jaunimo bendradarbiavimo plėtrą bei sėkmingą Lietuvos jaunimo dalyvavimą Europos Sąjungos programose jaunimui. JTBA užtikrina tinkamą ir efektyvą Lietuvos jaunimo dalyvavimą Europos Sąjungos programoje „Veiklus jaunimas“ (2007–2013 m.) per finansines subsidijas projektų įgyvendinimui ir įgyvendinamų projektų kokybės gerinimą.

Remdama jaunimo projektus bei struktūrinį dialogą jaunimo politikos srityje, JTBA prisideda prie jaunimo politikos įgyvendinimo ir jos subjektų stiprinimo. Ji pati yra tarpžinybiško pobūdžio, nes yra įsteigta dviejų partnerių – valstybinio (JRD) ir nevyriausybinių (LiJOT), taip pat jos atstovai dalyvauja Nacionalinės jaunimo politikos darbo grupės veikloje.²⁵

Kaip minėjau prieš tai, savivaldybių administracijose dirba specialistai – jaunimo reikalų koordinatoriai. Jų pareigybių steigimą kai kurios savivaldybės inicijavo dar 1998 metais. 2003 m. Vyriausybei delegavus jaunimo teisių apsaugą savivaldybėms ir skyrus finansavimą jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybių išlaikymui, šios pareigybės pradėtos steigti ir kitose Lietuvos savivaldybėse. Jaunimo reikalų koordinatorius savivaldybės institucijoms padeda formuoti ir įgyvendinti savivaldybės jaunimo politiką. Jaunimo koordinatoriaus pavyzdinės funkcijos yra patvirtintos Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu (2008 m. kovo 4 d., Nr. A1 – 68). Tarpžinybiškumo prasme koordinatoriai prisideda prie Nacionalinės ir savivaldos jaunimo politikos harmonizavimo, jų atstovai dalyvauja Nacionalinės jaunimo politikos darbo grupės veikloje.

²⁵ Miginis N., Ulozas M. Tarpžinybinis bendradarbiavimas nacionaliniu lygmeniu jaunimo politikos srityje, SSGG analizė, prieiga per internetą < http://ijpp.lt/file/TB_ANALIZE.pdf >, [žiūrėta 2013 10].

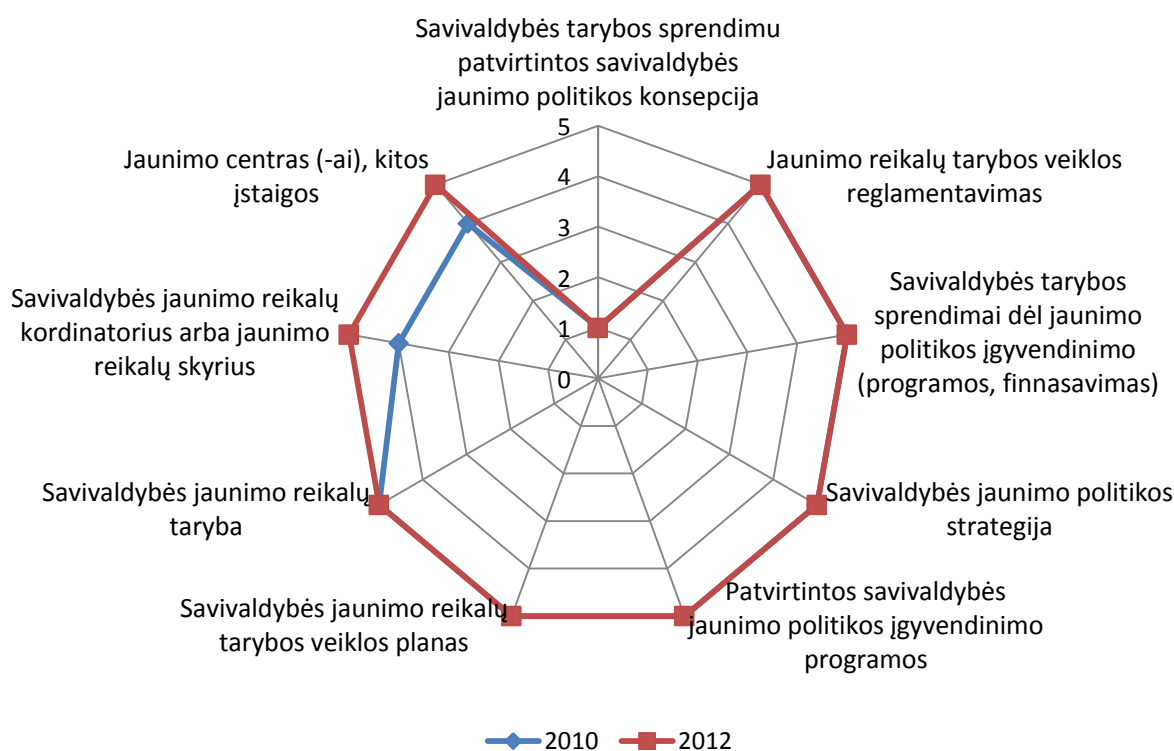
Pasak D. Suskevičiaus, A. Lumbytės (2009), Jaunimo reikalų koordinatoriaus savivaldybėje funkcijas dažniausiai atlieka vienas asmuo, paskirtas atsakingu už šią sritį. Tačiau Lietuvoje yra keletas savivaldybių, kuriose pradedama kurti arba veiklą jau pradėjo Jaunimo reikalų skyriai. Jei jaunimo politikos įgyvendinimą kuruoja skyrius, pagrindinės funkcijos, kurios turi būti vykdomos, pasiskirsto tarp kelių darbuotojų. Žemiau pateikiamos Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos rekomenduojamos *Jaunimo reikalų koordinatoriaus funkcijos*:

- koordinuoti savivaldybės lygmenyje jaunimo politikos įgyvendinimą;
- kaupti, analizuoti informaciją apie jaunimo politikos įgyvendinimą savivaldybės lygmenyje;
- ruošti informacinius pranešimus, apie jaunimo padėtį savivaldybėje;
- informuoti savivaldybės administraciją, savivaldybės tarybą apie jaunimo politikos įgyvendinimą, problemas, tikslus;
- teikti savivaldybės tarybai ir savivaldybės administratoriui kasmetines ataskaitas apie jaunimo politikos įgyvendinimą savivaldybėje;
- teikti informaciją apie jaunimo teisių apsaugą bei jaunimo politikos įgyvendinimą savivaldybėje visiems suinteresuotiems asmenims;
- koordinuoti ir administruoti savivaldybės jaunimo reikalų komisijos/tarybos darbą, atlikti su jaunimo reikalais susijusius tyrimus ir analizes;
- informuoti savivaldybės jaunimo organizacijas, neformalias jaunimo grupes apie Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vykdomas programas, Europos Sąjungos programą „Veiklus jaunimas“ ir kitas programas bei fondus;
- konsultuoti jaunimo organizacijas, neformalias jaunimo grupes ir atskirus asmenis apie paraiškų Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūrai ir kitiems fondams ir savivaldybės remiamoms programoms rengimą ir projektų vykdymą;
- vykdant savo funkcijas bendradarbiauti su savivaldybės administracijos tarnautojais, įmonių, įstaigų, organizacijų atstovais, vykdančiais su jaunimu susijusią veiklą, savivaldybės jaunimo organizacijų taryba, jaunimo organizacijomis ir neformaliomis jaunimo grupėmis.

3. KLAIPĖDOS JAUNIMO POLITIKOS ĮGYVENDINIMO KOKYBĖS VERTINIMAS

Norint išskirti silpnąsias ir stipriąsias jaunimo politikos įgyvendinimo puses bei pokyčius įvykusių per dvejus metus Klaipėdos jaunimo politikos srityje, grafikais detalizuojamas kiekvienos metodikos dalies vertinimas. Balai skiriami nuo 1 iki 5. Jaunimo politikos įgyvendinimo kokybės vertinimas yra sąlyginis, nes atliktas pagal savivaldybės administracijos direktoriaus vertintojų grupės nuomonę.

Pagal pateiktus grafikus galime identifikuoti problematiškiausias sritis. Pirmiausiai pateikiamas jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas (žr. 2 pav.).

Šaltinis: sudaryta pagal Klaipėdos jaunimo politikos kokybės vertinimo ataskaita, 2012

2 pav. Jaunimo politikos formavimas bei įgyvendinimas

Vienintelis blogai įvertintas rodiklis- tai kad nėra patvirtintos savivaldybės jaunimo politikos koncepcijos. Koordinatoriaus teigimu, jos ir nereikia, nes jaunimo politikos prioritetai yra pakankamai išsamiai integruoti į kitus strateginius savivaldybės dokumentus. Visi kiti rodikliai įvertinti aukščiausiais balais. Už jaunimo politikos įgyvendinimą atsakinga savivaldybės jaunimo reikalų taryba, savivaldybės jaunimo reikalų kordinatorius, jaunimo centrai, kitos įstaigos, kurios įsitraukia į vis platesnį darbo grupių spektrą, bei geresnį įgyvendinimą lemia aktyvus jaunimo centrai.

Klaipėdos miesto jaunimo politiką reglamentuoja šie dokumentai ir programos:

- Lietuvos Respublikos jaunimo pagrindų įstatymas;

- Klaipėdos miesto plėtros strateginis planas 2013-2015 metams;
- Jaunimo reikalų koordinatoriaus kiekvienų metų veiklos planas;
- Jaunimo reikalų tarybos prie Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos nuostatai;
- Jaunimo veiklos ir pilietiškumo skatinimo programa.

Klaipėdos miesto jaunimo politiką įgyvendina:

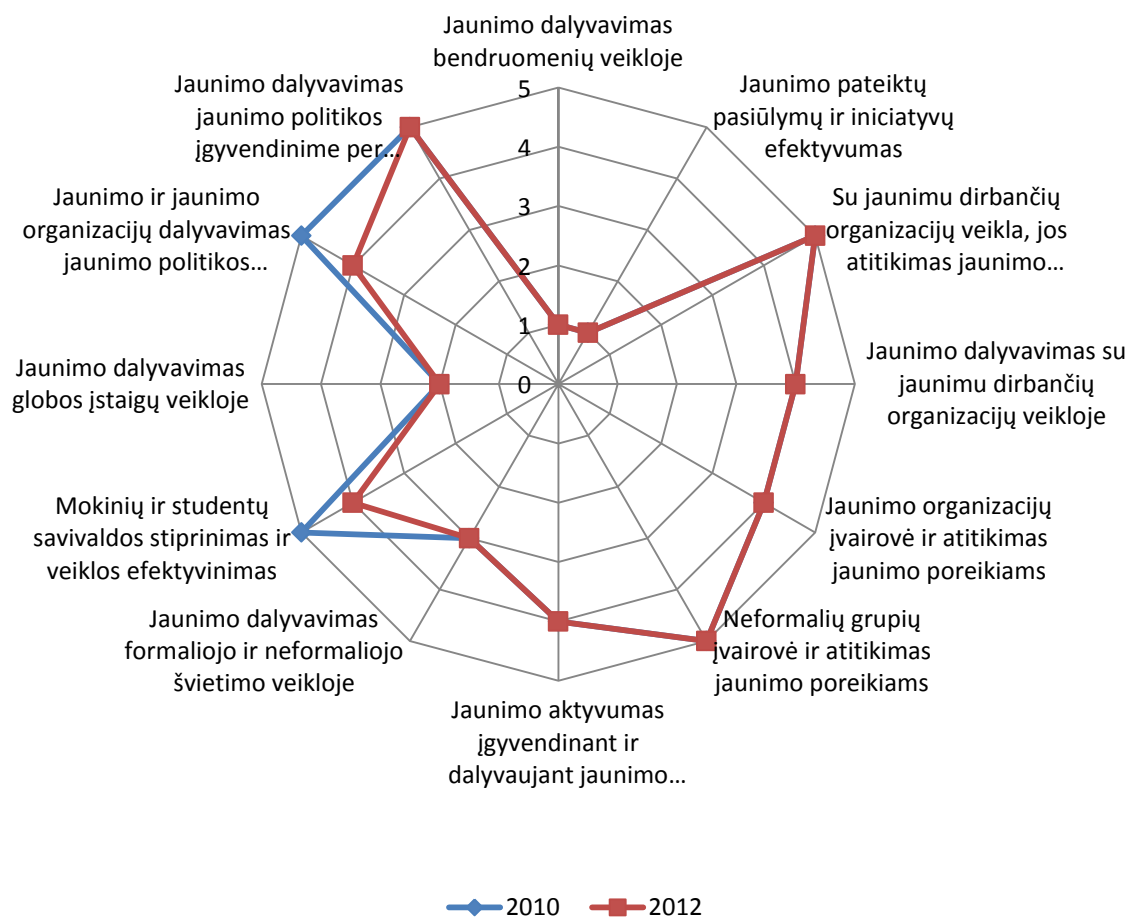
- Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos Socialinio departamento jaunimo reikalų koordinatorius;
- Jaunimo reikalų taryba prie Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos;
- Klaipėdos miesto jaunimo organizacijų asociacija „Apskritasis stalas“;
- Ugdymo ir jaunimo reikalų komitetas (politinis);
- Klaipėdos miesto savivaldybės taryba bei administracija;
- Savivaldybės skyriai (švietimo, kultūros ir sporto skyrius, vaiko teisių apsaugos skyrius, socialinės paramos skyrius, civilinės metrikacijos skyrius ir kt.);
- kitos Klaipėdos miesto savivaldybės institucijos, tarnybos, įstaigos, kurios teikia informacines, konsultacines, psichologines, profesinio orientavimo ir pan. paslaugas jaunimui;
- Jaunimo ir su jaunu dirbančios organizacijos (NVO, biudžetinės);
- Jaunimo iniciatyvos – neformalios grupės,
- Verslo sektorius.

Kitame grafike vaizduojamas Jaunimo dalyvavimas, kuris yra viena silpniausių savivaldybės jaunimo politikos įgyvendinimo pusių (žr. 3 pav.)

Mieste nėra teritoriniu pagrindu veikiančių bendruomenių. Su jaunu dirbančių organizacijų skaičius mieste yra pakankamas. Su jaunu dirbančiomis organizacijomis laikomos tos, kurių įstatuose numatytas darbas su jaunu. Šios organizacijos apima platų veiklos spektrą, tačiau nepakankamai bendradarbiauja tarpusavyje. Savivaldybėje veikia tokios organizacijos kaip Caritas, Išganymo armija, Ateitininkų federacija, Skautų organizacijos. Tautinės ir religinės bendrijos yra uždaros aplinkai, tačiau veiklą vykdo aktyviai. Bendradarbiauja su Atviros erdvės jaunimo centru.

Savivaldybė turi sukūrusi Klaipėdos jaunimo užimtumo žemėlapi, kuriame atsispindi ir savivaldybėje veikiančios neformalios jaunimo grupės. Jaunimas Klaipėdoje yra inicijavęs Nacionalinį graffiti čempionatą, parkuro varžybas, bmx dviračių varžybas (ekstremalus sportas), breiko čempionatą. Mokyklose formaliai veikia mokinių savivaldos, aukštesiose mokyklose veikia studentų atstovybės. Veikla skirta jaunimui dubliuojama formaliose švietimo įstaigose ir neformalios švietimo biudžetinėse įstaigose. Dalyvavimo mokinių savivaldoje skaičiai nedidėja. Studentų savivaldos metodinę pagalbą gauna iš Lietuvos studentų sąjungos. Savivaldybėje veikia 3 globos įstaigos. Taip pat veikia Klaipėdos jaunimo organizacijų asociacija „Apskritasis stalas“. Apskritasis stalas deleguoja

atstovus į jaunimo reikalų tarybą, per kurią inicijuoja klausimų svarstymą savivaldybėje. Atstovai turi galimybę dalyvauti savivaldybės posėdžiuose, kuriuose svarstomi klausimai susiję su jaunimu.

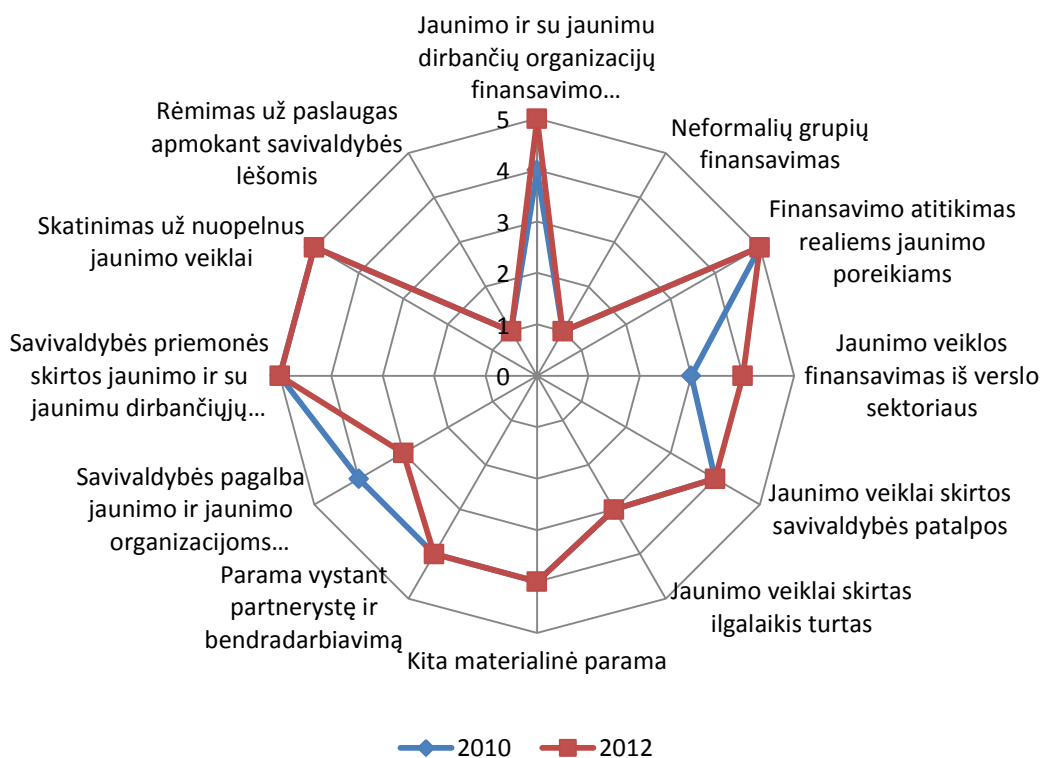
Šaltinis: sudaryta pagal Klaipėdos jaunimo politikos kokybės vertinimo ataskaita, 2012

3 pav. Jaunimo dalyvavimas

Jaunimo dalyvavimo su jaunimu dirbančių organizacijų savivaldoje klausimu jokių pasikeitimų per vertinimo laikotarpį nebuvo, organizacijų spektras yra pakankamai platus ir atitinkantis jaunimo poreikius, tačiau ne savivaldybės su jaunimu dirbančiose organizacijose dalyvauja nedidelis skaičius jaunų žmonių. Vertinant jaunimo dalyvavimą formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką savivaldybėje pastebimas situacijos suprastėjimas, kuris atspindi sumažėjusį jaunimo aktyvumą, dėl informacijos trūkumo.

Kitas svarbus kriterijus- parama jaunimui (žr. 4 pav.). Parama tai labai svarbus dalykas, nes būtent dėl paramos, finansavimo trūkumo nėra įgyvendinami visi sumanymai, arba tai užtrunka žymiai ilgesnį laikotarpį kol projektas ar kita tampa įgyvendinami. Per vertinimo laikotarpį pagerėjo finansinės paramos jaunimui situacija. Tai lėmė išaugusi suma jaunimo organizacijų paraiškoms finansuoti bei padidėjusi parama jaunimo organizacijoms iš verslo sektoriaus.

Blogiausia situacija išlieka su neformalių jaunimo grupių iniciatyvų finansavimu. Neformalios grupės oficialiai negali dalyvauti Savivaldybės konkursuose, nebent paraiškas teiktų per jaunimo organizacijas. Tačiau yra ribojimas, kad viena jaunimo organizacija gali pateikti tik vieną paraišką. Jei ši nuostata būtų pakeista, didelė grėsmė, kad aktyvesnės jaunimo organizacijos teiktų daug paraiškų prisidengdamos neformaliomis grupėmis.

Šaltinis: sudaryta pagal Klaipėdos jaunimo politikos kokybės vertinimo ataskaita, 2012

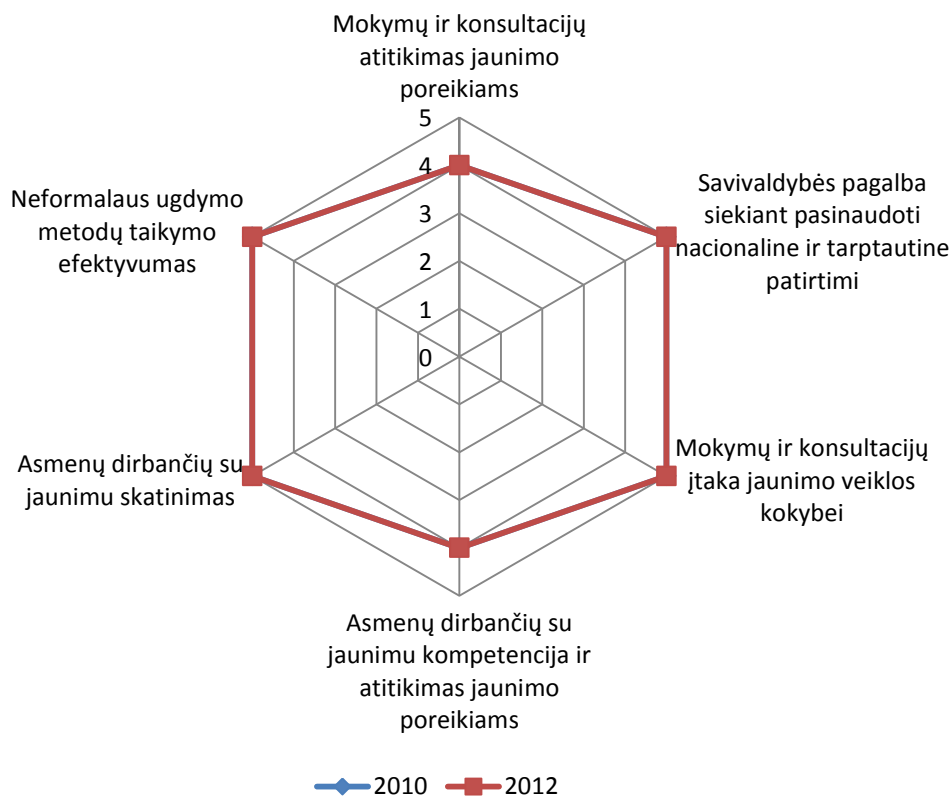
4 pav. Parama jaunimui

Kas liečia materialinę paramą, tai savivaldybė yra skyrusi patalpas Klaipėdos jaunimo organizacijų asociacijai „Apskritasis stalas“, Atviros erdvės jaunimo centrui. Patalpas turi skautų organizacija, Dvasinės pagalbos jaunimo centras. Atviros erdvės jaunimo centre yra sudaromos galimybės organizacijoms vykdyti savo veiklas. Savivaldybė ilgalaikio turto organizacijoms neskiria.

Apie materialinę paramą organizacijos nutyli, nes tai didina tarpusavio konkurenciją.

Savivaldybė nuolat deleguoja jaunimo atstovus į tarptautinius renginius. Bendradarbiaujama su giminingais miestais. Jei jaunimo organizacijos kreipiasi į savivaldybę pagalbos organizuojant renginius, jaunimo reikalų koordinatorius visuomet padeda arba nukreipia į atsakingus asmenis. Savivaldybė finansuoja organizacijų projektus skirtus kompetencijos kėlimui, taip pat organizuoja mokymus su jaunu dirbantiems asmenims. Kasmet yra vykdomi jaunimo apdovanojimai, kuriuose nominacijos skiriamos už nuopelnus jaunimo veiklai ir jaunimo politikai.

Tačiau išlieka prasta situacija su kitokia parama, su galimybėmis gauti patalpas renginiams savivaldybėje- savaitgaliais patalpų negalima gauti. Taip pat savivaldybės lėšomis už paslaugas nėra apmokama, organizacijų registravimo kaštai nėra dengiami.

Šaltinis: sudaryta pagal Klaipėdos jaunimo politikos kokybės vertinimo ataskaita, 2012

5 pav. Jaunimo neformalus ugdymas, jaunimo mokymai ir konsultavimas

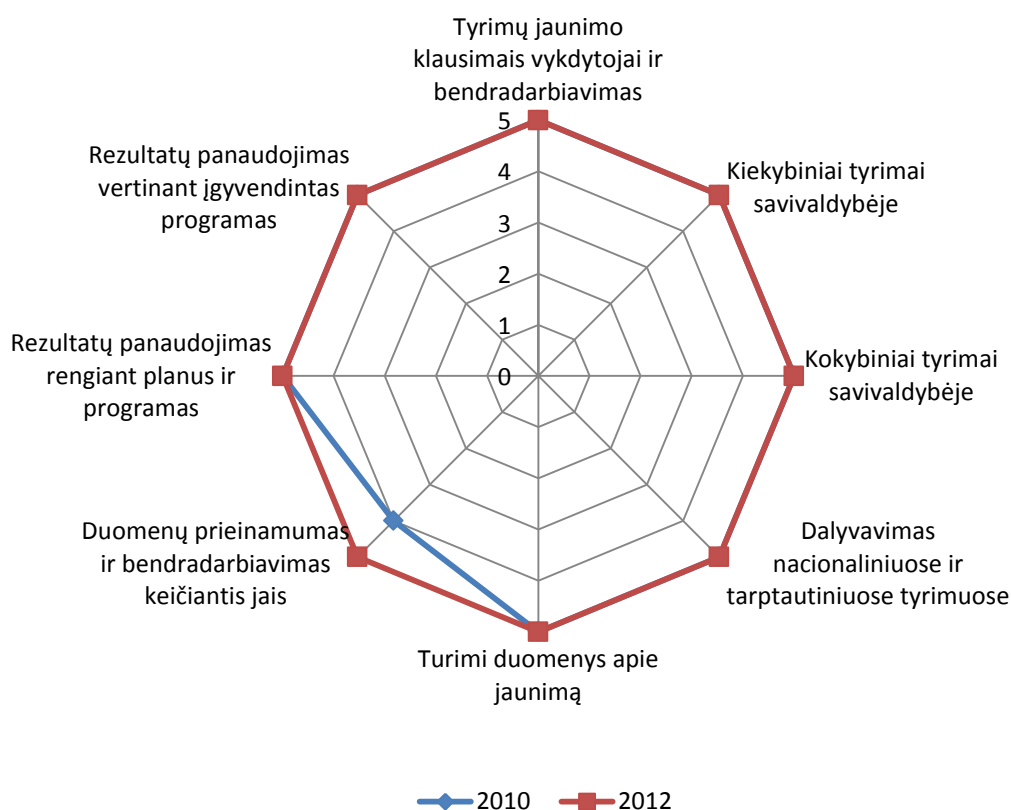
Pasikeitimų per šiuos palyginamuosius metus nebuvo, įvertinimai gana aukšti. Savivaldybė nuolatos vykdo mokymų poreikių apklausas, bei mokymus. Bet norint pagerinti rezultatus mokymų medžiagą reikėtų padaryti prieinamą viešai. Kas liečia savivaldybės pagalbą siekiant pasinaudoti nacionaline ir tarptautine patirtimi, tai organizacijoms stengiamasi padėti, skiriant institucinę paramą. Visi mokymai yra vykdomi pagal jaunimo poreikius, kiekvienais metais vasarą vyksta vasaros projektų akademija, tuo metu sukuriama įvairių ir daug idomių jaunimo projektų. Klaipėdos miesto savivaldybėje su jaunimu dirbančių žmonių yra pakankamai. Jie yra skatinami padėkos raštais ir pan. Neformalaus ugdymo metodai taikomi efektyviai.

Kita svarbi dalis tai tyrimai jaunimo klausimais ir stebėseną, kuriuos vykdo jaunimo reikalų koordinatorių, jaunimo organizacijos, institucijos ir pan. Sritis kuriose tiriama jaunimo politikos įgyvendinimo problematika būtų šios:

- Mokymasis ir studijos (švietimo, mokslo, mokymo ir kt.);
- darbo ir užimtumo;

- gyvenimo sąlygos;
- laisvalaikio, kūrybos;
- dalyvavimas, pilietiškumo link;
- sveikatos apsaugos;
- gyvenimo būdas, įpročiai;
- santykiai šeimoje, su draugais, elgesio visuomenėje ugdymas;
- sveikatos apsaugos;
- siekiama nustatyti rizikingo elgesio apraiškas.

Tyrimai jaunimo klausimais atliekami pastoviai ir nuosekliai, kaip per pastaruosius metus pasikeitė, gerėjo šios srities įgyvendinimai (žr. 6 pav.).

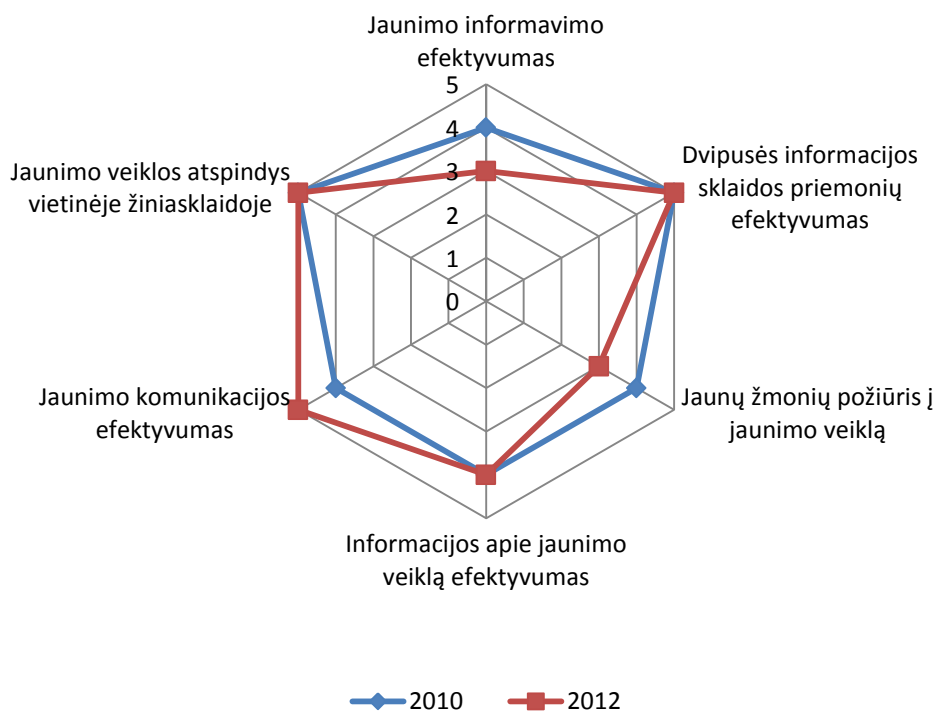
Šaltinis: sudaryta pagal Klaipėdos jaunimo politikos kokybės vertinimo ataskaita, 2012

6 pav. Tyrimai jaunimo klausimais ir stebėseną

Iš šios diagramos matyti, kad Klaipėdos miesto savivaldybėje tyrimai jaunimo klausimais ir stebėseną yra įvertinta aukščiausiais balais. Vykdamas visus tyrimus yra remiamasi jau atliktais tyrimais, vyksta bendradarbiavimas. Visi tyrimai pristatomi bei pateikiami viešai.

Savivaldybė stengiasi aktyviai dalyvauti nacionaliniuose ir tarptautiniuose tyrimuose. Savivaldybė yra sukūrusi jaunimo užimtumo žemėlapi, kuriame atsispindi visi duomenys susiję su jaunimu. Jaunimo problemų sprendimui ir naujų programų kūrimui naudojami gauti tyrimų rezultatai.

Jaunimo informavimo suprastėjimą ir pagerėjimą kai kuriose srityse pavaizdavimas sekančioje diagramoje (žr. 7 pav.).

Šaltinis: sudaryta pagal Klaipėdos jaunimo politikos kokybės vertinimo ataskaita, 2012

7 pav. Jaunimo informavimas

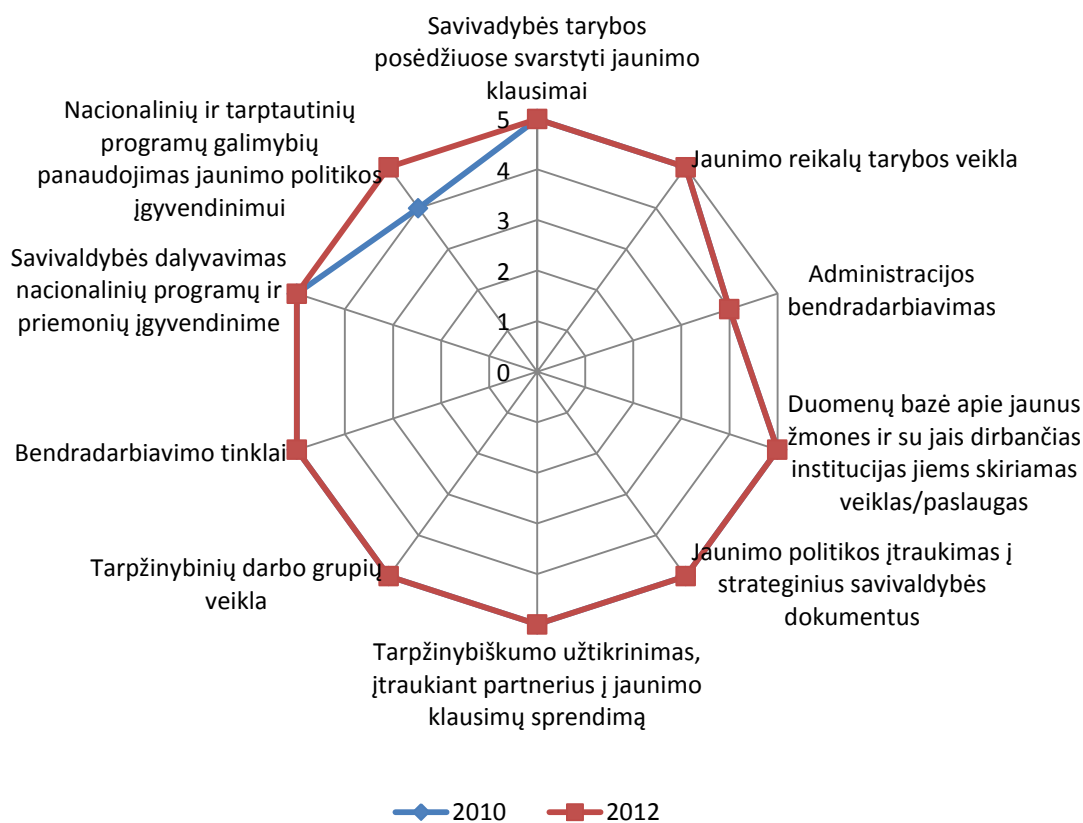
Matyti, kad jaunimo informavimo efektyvumo ir jaunų žmonių požiūrio į jaunimo veiklą vertinimai suprastėjo. Pagal atliktą Klaipėdos miesto organizacijų asociacijos „Apskritasis stalas“ tyrimą, virš 40% jaunų žmonių nežino apie Klaipėdos mieste esančias nevyriausybinės jaunimo organizacijas arba galvoja kad jų veikla yra uždara.

Nors ir jaunimą stengiamasi informuoti tokiomis priemonėmis kaip: konferencijos pagalba, socialiniame tinkle Facebook grupėje JRT (jaunimo reikalų taryba), straipsniais spaudoje ar internete, ne visiems to pakanka. Jaunimas kuris yra aktyvesnis greičiau pasiekiamas informacijos apie vykdomus renginius ir užsiėmimus. Jaunimo požiūris yra teigiamas į jaunimo organizacijas, tačiau kartais patys būna pasyvūs ir nedalyvauja veiklose.

Dauguma organizacijų turi susikūrusios savo svetaines internete. Informacija jose yra nuolatos atnaujinama. Šiuo metu jaunimas aktyviai komunikuoja socialinių tinklų pagalba. Informacija apie jaunimo veiklą transliuojama TV6 laidoje „Universitetai.lt“, kurią veda Klaipėdos universitetas.

Jaunimo veiklos viešinimas patovus ir vietinėje spaudoje, taip pat jaunimo informacija tiekama per „YouTube“ video kanalą internete.

Išskiričiau svarbiausias jaunimo informavimo įgyvendinimo problemas: jaunimo reikalų koordinatoriaus laiko trūkumas, taip pat tiek koordinatoriui tiek organizacijoms lėšų trūkumas, kurias būtų galima skirti informavimo veiklai. Kai kuriose jaunimo organizacijose susiduriama su didele narių kaita, kuri lemia nuolatinio įgūdžių ugdymo poreikį.

Šaltinis: sudaryta pagal Klaipėdos jaunimo politikos kokybės vertinimo ataskaita, 2012

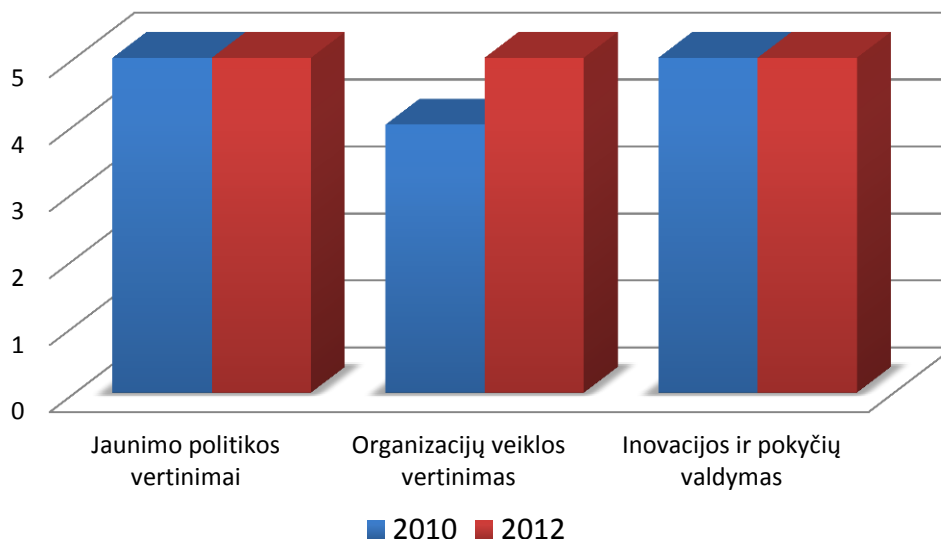
8 pav. Tarpžinybiškumas, tarpsektoriškumas (jaunimo politikos integralumas)

Pasikeitimų šiose srityse yra nežymiai, visumoje įvertinimai yra aukščiausi, išskyrus reikėtų dėmesį atkreipti į administracijos tarpusavio bendradarbiavimą. Nors administracija ir gerai bendradarbiauja sprendama integralius jaunimo klausimus, tačiau jaunimo reikalų koordinatorių galėtų skatinti dar geresnį susikalbėjimą tarp atskirų administracijos padalinių.

Savivaldybės tarybos, komitetų ir komisijų posėdžiuose svarstomi visi jaunimo reikalų tarybos pateikiami svarstyti klausimai. Į savivaldybės ir atviros erdvės jaunimo centro tarpžinybinius tinklus yra įtraukiami įstaigų, organizacijų, institucijų ir verslo atstovai. Tarpžinybinės darbo grupės yra sudaromos spręsti visus klausimus susijusius su jaunimu. Savivaldybėje nuolat veikia 5-10 įvairių darbo grupių, į kurias įtraukiami visi suinteresuoti asmenys. Bendradarbiavimo tinklai yra kuriami bendradarbiavimo susitarimų pagrindu. Savivaldybė sprendama jaunimo problemas pasirenka

partnerius ir bendradarbiauja su jais spręsdama specifinę problemą. Jaunimo reikalų koordinatorius aktyviai teikė savo pasiūlymus 2010- 2018 metų ilgalaikiai jaunimo politikos strategijai per Jaunimo reikalų koordinatorių asociaciją. Bendraja tvarka gaunami visi atsakymai į visas užklausas. Taip pat savivaldybė puikiai išnaudoja esamas nacionalinių ir tarptautinių programų galimybes, stengdamasi įgyvendinti Departamento siūlomas pilotines veiklas.

Toliau diagramoje vaizduojamas jaunimo politikos vertinimas per kelis metus (žr. 9 pav.)

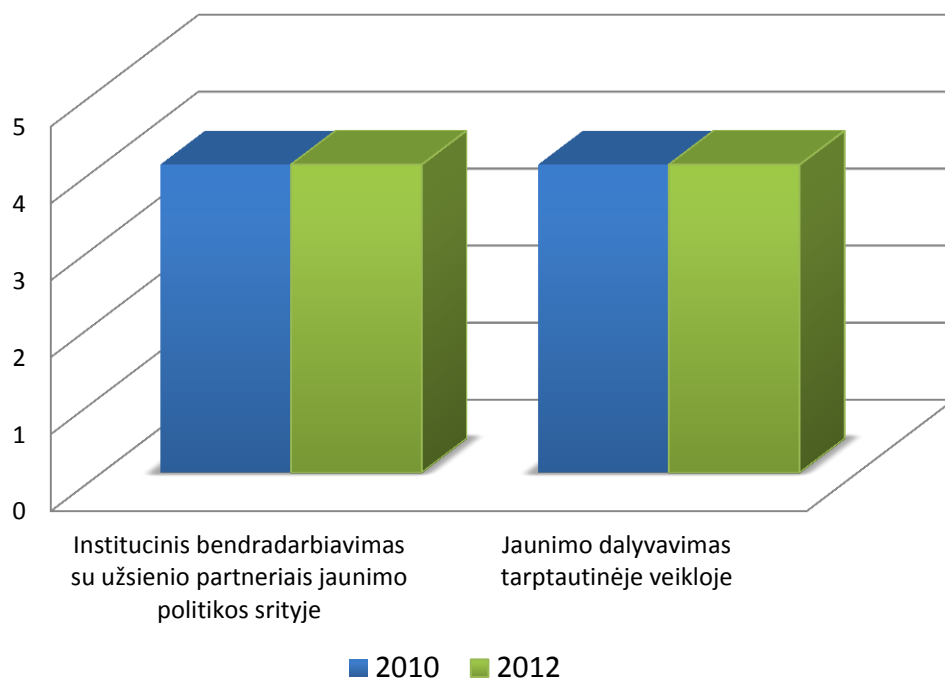

Šaltinis: sudaryta pagal Klaipėdos jaunimo politikos kokybės vertinimo ataskaita, 2012

9 pav. Jaunimo politikos vertinimas ir inovacijos vykdant jaunimo politiką savivaldybėje

Jaunimo politikos vertinimo ir inovacijų situacija yra labai gera, vertinama aukčiausiais balais. Savivaldybė buvo pirmoji atlikusi pilotinį jaunimo politikos vertinimą pagal Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos patvirtintą metodiką. Atlikti jau 4 jaunimo politikos efektyvumo vertinimai. Jaunimo lyderiai už aktyvias veiklas, už nuopelnus yra įvertinami skiriant apdovanojimus arba gaunant paskatinimus, tai tam tikras organizacijų veiklos įvertinimas. Laikui bėgant vis atrandama ar sugalvojama naujų idėjų veiklų kūrime, vyksta netradicinio sporto renginiai. Investuojama yra ir į subkultūras, jaunimo susirenka daugiau nei į renginius. Savivaldybėje įrengti jaunimui loftai (sandėliai ir pan.), kuriuose vakarais po darbo ir savaitgaliais sukuriamos jaunimui erdvės. Taigi galima teigti inovacijos taikomos aktyviai.

Pasak jaunimo reikalų koordinatoriaus savivaldybė bendradarbiauja su tokiais miestais kaip Liepoja (Latvija), Manheimas (Vokietija), Kotka (Suomija). Į organizuojamus renginius pirmiausiai kviečiami miestai partneriai. Tarptautinio bendradarbiavimo renginių, bendrų veiklų galėtų vykti daugiau. Savivaldybė aktyviai bendradarbiauja tinkluose „Europos regionas Baltija“ ir „Baltic cities council“. Jaunimas mielai dalyvauja tarptautiniuose projektuose, bei įvairiose savivaldybės siūlomose veiklose. Tarptautinių ryšių ir bendradarbiavimo palaikymo pokyčiai vaizduojami 10 pav.

Šaltinis: sudaryta pagal Klaipėdos jaunimo politikos kokybės vertinimo ataskaita, 2012

10 pav. Tarptautinių ryšių ir bendradarbiavimo palaikymas

Per lyginamuosius metus jokių pokyčių neįvyko. Tiek institucinis bendradarbiavimas tiek jaunimo dalyvavimas tarptautinėje veikloje vyksta, tačiau ne taip aktyviai, kaip galėtų.

Bendrą išvadą iš šio vertinimo galiu daryti, kad jaunimo politikos Klaipėdos miesto savivaldybėje su metais į priekį nors ir po truputį įgyvendinimas gerėja. Sunkiausiai įgyvendinamas sritis išskirčiau: jaunimo dalyvavimas, parama jaunimui ir jaunimo informavimas. Į šias sritis reikėtų atkreipti didžiausią dėmesį, sutelkti bendras pajėgas mažinant esančias problemas.

4. TYRIMO METODOLOGIJA

4.1. Tyrimo metodologija

Tyrimo metodologija remiasi šiais požiūriais ir koncepcijomis:

- Remiamasi koncepcija, kuri teigia, kad jaunimo politika formuojama ir įgyvendinama savivaldybėse. Savivaldybės institucijos formuoja ir įgyvendina savivaldybės jaunimo politiką, atlikti šią funkciją padeda savivaldybės jaunimo reikalų kordinatorius (Jaunimo politikos pagrindų įstatymas, 2003).
- Laikomasi požiūrio, kad jaunimo politika – tai kryptinga veikla, kuria sprendžiamos jaunimo problemos ir siekiama sudaryti palankias sąlygas formuoti jauno žmogaus asmenybei bei jo integravimuisi į visuomenės gyvenimą.

4.2. Tyrimo metodika

Tyrimo tikslas – įvertinti Jaunimo politikos įgyvendinimą Klaipėdos miesto savivaldybėje.

Tyrimo metodas: Kokybinis tyrimas – pusiau struktūruotas interviu, klausimai ir procedūros numatomi iš anksto, interviu eigoje mažai kas keičiama.

Siekiant atskleisti jaunimo politikos įgyvendinimą Klaipėdos miesto savivaldybėje naudojamas kokybinis tyrimas. Pusiau struktūruoto interviu būdu buvo apklausti specialistai įgyvendinantys ir prisidedantys prie jaunimo politikos įgyvendinimo asmenys.

Respondentų atranka. Tyrimui apklausti 5 respondentai. Tikslas apklausti būtent tuos asmenis, kurie padeda ir įgyvendina jaunimo politiką Klaipėdos mieste, nustatyti su kokiomis kliūtimis, sunkumais susiduriama siekiant politikos įgyvendinimo efektyvumo. Respondentai pasirinkti tie kurie išmano ir susiduria su jaunimo politikos įgyvendinimu savivaldybėje. Respondentams pateikti atviri klausimai, taip siekiant gauti pilnus ir išsamius atsakymus bei papildymus. Tokiu būdu pateikti klausimai ir iš jų gauti atsakymai padėjo gauti išsamią informaciją, o svarbiausia suprasti ir įsigilinti į jaunimo politikos įgyvendinimą, kodėl atsiranda problemos ir kaip bandoma jas ištaisyti, norint pasiekti geriausių rezultatų.

Interviu atlikti respondentų darbo vietose. Interviu būdu buvo apklaustas Klaipėdos miesto jaunimo reikalų kordinatorius, keli vienos organizacijos asociacijos tarybos nariai, Klaipėdos jaunimo centro darbuotoja ir Jaunimo reikalų tarybos pirmininko pavaduotojas.

Tyrimo etika:

1. Respondentai turėjo teisę pasirinkti laiką ir vietą, taip pat informacijos kuria norėjo dalintis kiekį.

2. Prašiusiems buvo garantuotas anonimiškumas, neminint vardų.
3. Respondentai buvo informuoti, kam reikalingas, koks tyrimo tikslas.
4. Dalyvavo savanoriškai.

Interviu truko nuo 0,5 iki 1 valandos. Interviu klausimai buvo sudaromi remiantis vienais iš pagrindinių indikatorių įgyvendinant jaunimo politiką: jaunimo politikos formavimas bei įgyvendinimas, jaunimo dalyvavimas, informavimas, jaunimo politikos vertinimas, tobulinimas, bendradarbiavimas. Interviu klausimai pateikiami 2 priede.

Respondentai buvo apklausiami tiesiogiai. Siekiant gauti išsamią informaciją buvo pateikiami atviri klausimai, taip respondentas galėjo pateikti plačią informaciją ir pats išskirti pagrindines problemas, su kuriomis susiduriama įgyvendinant kai kurias priemones. Interviu tikslumą užtikrina tai, kad klausimai buvo pateikiami konkretūs, susiję su respondento veikla, todėl klausimai buvo aiškiai suprantami, išvengta nesusipratimų ir nesusikalbėjimo.

Tyrimo problemos. Ne visi sutiko dalyvauti tyrime, atsakyti į klausimus, įvardindami tai, kad dėl didelio darbo krūvio neturi tam laiko. Į užklausas elektroniniu paštu taip pat buvo reaguojama pasyviai.

Gautų duomenų analizė. Analizė atliekama naudojantis duomenų interpretavimo metodu, norint nustatyti kliūtis su kuriomis susiduriama įgyvendinant jaunimo politiką.

Pirmuoju analizės etapu- esminių aspektų išskyrimas. Respondentų frazės, sakiniai sutraukiami į reikšminę mintį. *Antruoju etapu* visi interviu bendrai kategorizuojami. Išskiriamos kategorijos aprašomos, cituojama respondentų kalba. *Trečiuoju etapu-* viskas apibendrinama, pateikiamos išvados.

5. JAUNIMO POLITIKOS ĮGYVENDINIMO KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖJE TYRIMAS

5.1. Jaunimo centras, organizacijos, jaunimo reikalų koordinatorius

Klaipėdos miesto savivaldybėje veikia *Atviros jaunimo erdvės centras* (toliau AJE), kuris yra skirtas jaunimo veiklai, kurią jie patys organizuoja sau ir savo bendraamžiams, kur jie nori leisti savo laisvą laiką ir jaustis savo „erdvėje“. Todėl jaunimo centras nuolat kuriamas – skirtos erdvė muzikos, šokių, konferencijų-kino, laisvalaikio veikloms. Jaunimui skirtos erdvės įrengtos funkcionaliai, kad jaunimas esant poreikiui galėtų erdves panaudoti kuo įvairesnėms savo veikloms įgyvendinti (laisvalaikio zona gali transformuotis į vakarėlių salę, stalo futbolo varžybų erdvę ir panašiai). Veikla yra orientuota į jaunimo atsakingą laisvalaikį. Vizija, kurią turi susikūręs šis centras tai- *integruotas jaunas žmogus daugialypėje Klaipėdos visuomenėje*.

Klaipėdos Atviros erdvės jaunimo centras veikia pagal išsikeltus šiuos tikslus:

- Suteikti prasmingos veiklos ir saugaus, turiningo laisvalaikio galimybes savirealizacijos erdvės nerandantiems jauniems žmonėms ir palengvinti jų integraciją į gyvenamąją aplinką;
- Skleisti atviro darbo su jaunimu principus ir metodus, užtikrinti jaunimo situacijos žinojimą, ir efektyvų tarpžinybinį bei tarp sektorinį bendradarbiavimą dirbant su jaunimu;

Veiklos sritys: bendradarbiavimas su valstybiniu sektoriumi; bendradarbiavimas su nevyriausybinio sektoriu; bendradarbiavimas su jaunimo subkultūromis, neformaliu jaunimu.

Veiklos kryptys:

- Jaunimas (14 – 29 metų);
- Socialiniai partneriai;
- Atviros erdvės jaunimo centro komanda, savanoriai, praktikantai.

Klaipėdos jaunimo centras AJE sukūrė Klaipėdos jaunimo užimtumo galimybių žemėlapi. Jame yra nurodytos visos vietos kuriose yra įsikūrusios jaunimo nevyriausybines organizacijos, gimnazijos, vidurinės bei pagrindinės mokyklos, taip pat bibliotekos, kultūros įstaigos, neformalios ugdymo įstaigos, profesinio švietimo įstaigos, kolegijos, universitetai, sporto įstaigos, jaunimo užimtumo centrai ir klubai.

Klaipėdos jaunimo centro AJE darbuotojai atsakingi už tarpžinybinį bendradarbiavimą su valstybinėmis įstaigomis, nevyriausybėmis organizacijomis ir asmenimis, dirbančiais su jaunimu, siekiant užtikrinti tarpžinybinio ir tarpsektorinio bendradarbiavimo plėtrą jaunimo politikos ir darbo su jaunimu srityse.

Klaipėdos atviros erdvės jaunimo centras ne tik nusistatęs tikslus, bet ir išsikėlęs uždavinius:

- Sukurti centre erdves turiningo laisvalaikio praleidimui įvairias pažiūras, subkultūras ir socialinius sluoksnius atstovaujančiam jaunimui, sudaryti jiems sąlygas plėtoti jų interesus ir pomėgius atitinkančią veiklą, suteikti jiems savirealizacijos galimybes;
- Sudaryti galimybę jaunimui efektyviai bendrauti, skatinti jų toleranciją, įgalinti juos spręsti savo problemas bei konfliktus, mažinti žalingų įpročių ir delinkventinio elgesio paplitimą centro lankytojų tarpe;
- Rinkti, kausti ir platinti patraukliais ir jaunimui prieinamais būdais aktualią ir įdomią informaciją, konsultuoti jaunimą jam rūpimais klausimais;
- Stiprinti jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklos kokybę ir tarpusavio bendradarbiavimą, siekiant didinti turiningo laisvalaikio pasiūlą Klaipėdos jaunimui;
- Stiprinti įvairių sričių specialistų dirbančių su jaunimu motyvaciją ir kompetenciją įgalinant juos efektyviai užtikrinti jaunimo užimtumą atviro darbo su jaunimu metodais;
- Organizuoti jaunimo situacijos stebėseną, aktualios informacijos apie jaunimą ir jaunimui skirtas programas ir priemones rinkimą, kaupimą ir analizę užtikrinant faktais grįstos jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą Klaipėdos mieste;
- Plėtoti ryšius ir bendradarbiavimą su panašiais centrais Lietuvoje ir užsienio šalyse siekiant užtikrinti veiklos kokybę ir geresnį Klaipėdos jaunimo laisvalaikio užimtumą ir savirealizaciją.

Atsižvelgiant į Klaipėdos miesto jaunimo situacijos analizę, pagal tai suformuluotą jaunimo centro viziją, tikslus ir uždavinius, siūloma jaunimo centro darbuotojams aktyviai plėtoti atviro darbo su jaunimu principą darbui su jaunimu jaunimo centre, su šiuo principu supažindinti kitus socialinius partnerius. Bendradarbiavimas su įvairiais socialiniais partneriais, dirbančiais su ta pačia tiksline grupe, jaunimo centro darbuotojams padės į jaunimo centrą pritraukti tikslingą jaunų žmonių dalį, taip pat efektyviau spręsti jiems iškylančias problemas, planuoti ir įgyvendinti įvairias veiklas jauniems žmonėms kartu su jais.

Klaipėdos miesto savivaldybės atviros erdvės jaunimo centro koncepcijoje rašoma, kad atviros erdvės jaunimo centre turėtų būti vystomas atviras darbas su jaunimu, bei atskleidžiama, kad visos jaunimo centro veiklos turėtų būti planuojamos ir įgyvendinamos pagal jaunų žmonių poreikius, siekiant:

- jauną žmogų ugdyti – įvairių galimybių jauno žmogaus ugdymui(si) sukūrimas, kurios jį stimuliuoja, įgalina, „augina“ jo asmenybę ir prisideda prie pozityvaus jaunuolio keitimosi;

- jauną žmogų įgalinti – suteikti galimybes įvairių įgūdžių lavinimui, kurie įgalina jauną žmogų asmeniniame, socialiniame, politiniame gyvenime priimti sprendimus, kurie įtakoja jo gyvenimą;
- jaunam žmogui suteikti lygias galimybes – nepriklausomai nuo jauno žmogaus socialinės padėties, lyties, religijos, seksualinės orientacijos ir kt. dalykų suteikti galimybes jo dalyvavimui jaunimo centro veiklose, gaunant pagalbą ir paramą kitose institucijose ir pan.
- jauno žmogaus dalyvavimo – kad jaunas žmogus būtų partneris mokymosi, ugdymo(si) procese ir dalyvautų sprendimų, turinčių įtakos jo gyvenimui, primėmimo procesuose.

Jaunimo centre jaunų žmonių ugdymo(si) procesas remiasi neformaliu, informaliu ugdymu, atviro darbo su jaunimu principais.

Jaunimo centre gali vykti individualus darbas su jaunuoliu. Pagal jauno žmogaus poreikius teikiamos individualios paslaugos, pvz. teisinės, psichologinės, socialinės ir pan. Kartais tai gali būti paprasčiausia informacija ar konsultacija jaunam žmogui aktualiais klausimais (šeima, draugai, mokslas, karjera, būstas ir .t.), jei jaunimo centro darbuotojas, praktikantas, savanoris, kitos institucijos specialistas ar jaunimo lyderis yra kompetetingi tais klausimais. Kitais atvejais tai gali būti tarpžinybinis darbas su socialiniais partneriais, padedant spręsti jaunam žmogui jam išskylančius iššūkius ar problemas. Taip pat grupinė veikla su jaunais žmonėmis. Grupinės veiklos turi būti formuojamos pagal jaunų žmonių poreikius. Kai kurios veiklos turėtų vykti beveik nuolatos (pvz. sportinės veiklos, muzikuojančio jaunimo užsiėmimai, filmų peržiūros, mokymai/seminarai), kitos grupinės veiklos gali būti pavienės, orientuotos į specifinę jaunų žmonių grupę, reiškinį ar pan.

Atviros erdvės jaunimo centro darbuotojai, vystydami tarpžinybinį ar tarpsektorinį bendradarbiavimą su socialiniais partneriais, atsižvelgiant į jaunimo centro lokacijos vietą ir šalia esančių mikrorajonų specifiką, kuriamo atviro jaunimo centro tikslinė grupė turėtų matyti jaunas žmones (nuo 14 iki 29 metų), kurių šeimų pajamos yra mažos (tačiau nebūtinai priklauso socialiai remtinų šeimų grupei), kurie yra mažiau motyvuoti, priklauso įvairioms jaunimo subkultūroms, linkę nusikalsti ir pan. Klaipėdos miesto savivaldybės atviras jaunimo centras planodamas ir įgyvendindamas veiklas kartu su socialiniais partneriais turėtų užsiimti ugdymu, prevenciniu darbu su šiais jaunais žmonėmis.

Atviros erdvės jaunimo centras socialiniais partneriais šioje srityje galėtų matyti įvairias organizacijas ir struktūras dirbančias su jų tikslinė grupė, pvz.: policija (ypač nepilnamečių inspektoriai), vaiko teisių apsaugos tarnyba, mokyklų socialiniai pedagogai, socialinių paslaugų centrai, seniūnijų socialiniai darbuotojai, vaikų namų specialistai, miesto teritorijoje veikiančios jaunimo ar su jaunimu dirbančios organizacijos, kurių viena iš veiklos kryptių yra prevencija („Dvasinės pagalbos jaunimui centras“, „Lietuvos Raudonojo kryžiaus draugijos Klaipėdos miesto jaunimas“ ir t.t.). Tikslinga būtų bendradarbiavimą vystyti ir su įvairiomis struktūromis, pvz.:

Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos Ugdymo ir jaunimo reikalų komitetu, Klaipėdos miesto savivaldybės Narkotikų kontrolės komisija, Nevyriausybinų organizacijų socialinių projektų rėmimo iš savivaldybės biudžeto lėšų komisija, įvairiomis ilgalaikėmis ir trumpalaikėmis darbo grupėmis. Vien iš potencialių socialinių partnerių gausos matyti, kad besirūpinančiu jaunu žmogumi yra nemažai institucijų ir kitų įvairių struktūrų, tačiau labai dažnai jaunas žmogus yra „pasiklydęs“ tarp jų, taip ir nesulaukia jam reikalingos paramos ar pagalbos.

Jaunimo centro darbuotojai socialiniams partneriams taip pat gali teikti informavimo, konsultavimo paslaugas jų kompetencijų klausimais (atviras darbas su jaunimu, jaunimo situacijos ypatumai, geresnis jauno žmogaus supratimas ir pažinimas ir pan). Informavimas ir konsultavimas socialinių partnerių turėtų vykti nuolat (pvz. reguliarių susitikimų metu, elektroninės konferencijos pagalba, mėnesinio elektroninio ar spausdinto žurnalo / naujienlaiškio forma, t.t.) ir pagal poreikį (individualiai ar grupėse). Pagal poreikį jaunimo centro darbuotojai turėtų organizuoti mokymus kitų sričių specialistams apie atviro darbo su jaunimu ypatumus.

Klaipėdos mieste yra nemažai įsikūrusių ir veikiančių jaunimo organizacijų, tokios kaip (paminėsiu dalį jų plačiau) :

- 1) *Jaunujų konservatorių lygos Klaipėdos skyrius (toliau JKL)*- kuris siekia vykdyti JKL Įstatuose numatytus tikslus ir uždavinius. Propaguoti konservatizmo idėjas visuomenėje. Skatinti jaunimo pilietines iniciatyvas ir domėjimąsi politika. Analizuoti jaunimo socialines ir kultūrinės problemas bei ieškoti jų sprendimo būdų. Organizuoti taikius susirinkimus ir masinius renginius. Plėtoti ryšius su jaunimo organizacijomis Lietuvoje ir užsienyje. Skatinti pozityvias jaunimo iniciatyvas bei valstybei naudingą jaunimo veiklą. Įgyvendinti JKL strategiją.
- 2) *Jaunimo sveikatos centras „bendraamžiai“*- siekia vykdyti prevencinę veiklą neformalaus ugdymo formomis bei teikiant jaunimui draugiškas paslaugas siekiant sumažinti sergamumą, priklausomybę žalingiems įpročiams ir mažinant jaunimo nusikalstamumą.
- 3) *Klaipėdos „Senamiesčio“ Rotaract klubas*- tarptautinė nepolitinė jaunimo organizacija, kuri vienija aktyvius 18-30 metų amžiaus žmones. Rotaract klubų veikla skatina lyderystę ir profesionalumo ugdymą, atsakingą pilietiškumą, aukštus etinius standartus versle. Jaunimas klube asmenine ir grupine veikla tarnauja visuomenei, skatina tarptautinį sąmoningumą ir geranoriškumą visų žmonių atžvilgiu. Vykdydami visuomenei arba jos grupei skirtus projektus, klubo nariai mokosi įžvelgti iškilusias problemas, surasti galimybes joms išspręsti. Vykdydami šią veiklą klubo nariai įgyja ir tobulina lyderystės ir profesinius įgūdžius.
- 4) *Klaipėdos valstybinės kolegijos Studentų atstovybė*- 2002 rugsėjo 2 dieną įkūrus Klaipėdos verslo ir technologijų kolegiją, susijungęs dviejų aukštesniųjų mokyklų studentų aktyvas įkūrė Klaipėdos verslo ir technologijų kolegijos studentų atstovybę. Nuo pat pirmųjų savo gyvavimo dienų

Studentų atstovybė stengiasi kuo aktyviau ginti studentų teises tiek kolegijos, tiek Klaipėdos bei Respublikos mastu.

- 5) *Lietuvos Raudonojo kryžiaus draugijos Klaipėdos miesto komitetas*- Lietuvos Raudonojo Kryžiaus jaunimas yra Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos dalis, vienijanti jaunos savanorius visoje šalyje, veikianti pagal tarptautinio Raudonojo Kryžiaus ir Raudonojo Pusmėnulio judėjimo principus. LRKJ vykdo socialinę, švietėjišką, prevencinę ir kitą veiklą, skirtą išsaugoti žmogaus gyvybę ir orumą. Mes ypatingi tuo, kad dirbame tiek su jaunais, tiek ir senais, kuriems reikia mūsų pagalbos, šilumos, supratimo. Mes organizuojame renginius su dideliais tikslais – siekiame išsaugoti žmogaus gyvybę ir orumą.
- 6) *Klaipėdos apskrities Jaunųjų ūkininkų sąjunga*- tai organizacija, kurios tikslai yra: bendradarbiaujant su valstybinėmis ir nevalstybinėmis institucijomis, tame tarpe ir su tarptautinėmis institucijomis, atstovauti jaunųjų ūkininkų interesus, teikti jiems pagalbą; apjungti jaunosius ūkininkus į kooperatyvinį bendradarbiavimą, kad pagerinti jų ekonomines ir socialines sąlygas; rūpintis lietuviška kultūra, ekologija, narių dvasiniu, doroviniu, tautiniu auklėjimu, bei profesiniu tobulėjimu.
- 7) *Jaunimo organizacijos DARBAS Klaipėdos miesto skyrius (toliau JOD)*- JOD vizija būti didžiausia jaunimo politinė organizacija vienijančia aktyvų Lietuvos jaunimą. Siekdama įtraukti jaunuolius į aktyvią politinę ir visuomeninę veiklą JOD vadovaujasi organizacijos vertybėmis. JOD misija - įtraukti Lietuvos jaunimą į aktyvią politinę ir visuomeninę veiklą.
- 8) *Liberalios minties diskusijų klubas*- šis klubas buvo įkurtas 1995 metais. Su didelėmis pauzėmis klubas išliko iki šiol. 2007 metais klubui vadovauti ėmėsi Žaneta Poluvalova. Subūrusi nemenką studentų ratelį, ji atgaivino klubą iš pagrindų. Vėliau klubo vairą perėmė Jonas Sirtautas, o dabar jam pirmininkauja Irena Žilakauskaitė. Visi trys politikos mokslų studentai, tačiau klubo nariai yra įvairių profesijų, programų, kursų studentai. Klubas valdomas yra labai efektyvus: ne viskas sutelkta pirmininko rankose. Jis turi du pavaduotojus, kurie turi tokius pačius įpareigojimus kaip ir pirmininkas. Visi klubo nariai (įskaitant ir klubo tarybą) yra lygūs. Tad studentams čia smagu, nes jie visi pilnai dalyvauja klubo veikloje. O ši labai įdomi. Yra organizuojami renginiai įvairiomis temomis, dažniausiai linkstama prie politologijos akiračio. Klubas stengiasi pritraukti kuo daugiau studentų ir visuomenės narių prie tam tikrų problemų analizavimo, sprendimo paieškos. Šiuo metu klubą sudaro 12 narių. Vieni iš rimčiausių klubo globėjų yra Socialinių mokslų fakulteto dekanatas, Politologijos katedra ir „Liberalios minties institutas“. Taip pat klubas stengiasi bendradarbiauti su įvairiomis politinėmis partijomis, politinėmis organizacijomis, nevyriausybinėmis organizacijomis, kitų miestų universitetais bei studentais.
- 9) *Lietuvos jūreivystės kolegijos studentų sąjunga*- tai organizacija vienijanti ir atstovaujanti Lietuvos jūreivystės kolegijos studentus.

10) *Lietuvos moksleivių sąjunga, Klaipėdos skyrius*- tai moksleivių susibūrimas, kurio tikslas apjungti įvairių mokyklų moksleivius bendrai veiklai.

Klaipėdos miesto savivaldybės Atviros erdvės jaunimo centro koncepcijoje išdėstytos biudžetinės įstaigos ir formaliosios struktūros dirbančios su jaunimu: *Klaipėdos miesto savivaldybėje yra 58 švietimo įstaigos* (9 gimnazijos, 4 vidurinės mokyklos, 20 pagrindinių, 4 specialiosios, 4 suaugusiųjų, 3 valstybinės profesinės, 6 aukštosios mokyklos, 8 darželiai). Savivaldybėje veikia biudžetinės įstaigos ir formaliosios struktūros dirbančios su jaunimu: 6 *kultūros ir meno mokyklos* (Klaipėdos Jeronimo Kačinsko muzikos mokykla, Klaipėdos Adomo Brako dailės mokykla, Klaipėdos Juozo Karoso muzikos mokykla ir kt.), 3 *bibliotekos su filialais*, 4 *kultūros centrai*, 6 *muziejai*, 8 *teatrai*, 9 *vaikų ir jaunimo saviraiškos/ laisvalaikio centrai* (Klaipėdos moksleivių saviraiškos centras, Vaikų laisvalaikio centrai - klubai: "Draugystė", „Saulutė“, „Švyturys“, „Želmenėlis“, „Žuvėdra“ ir kt.), *sporto mokyklos/ centrai* (Klaipėdos miesto sporto centras, Klaipėdos "Gintaro" sporto centras ir kt.), 3 *vaikų globos namai*, nemažai *socialines paslaugas teikiančių įstaigų* (Klaipėdos miesto socialinės paramos centras, Klaipėdos savivaldybės administracijos vaikų teisių apsaugos tarnyba, neįgaliųjų dienos centras „Lakštutė“, Klaipėdos miesto globos namai, Klaipėdos miesto nakvynės namai, Klaipėdos miesto vaikų krizių centras, Klaipėdos miesto laikinosios paramos vaikams grupė, Klaipėdos miesto psichiatrijos ligoninė, Klaipėdos nevalstybinė specialioji pagrindinė mokykla „Svetliačiok“, Klaipėdos socialinės ir psichologinės pagalbos centras, Labdaros ir paramos fondas „Agapao“, Klaipėdos miesto Marijos Taikos Karalienės parapijos Caritas ir kt.), *užimtumo ir profesinio orientavimo paslaugas teikiančios įstaigos* (Klaipėdos m. darbo birža ir Klaipėdos jaunimo darbo centras, Klaipėdos darbo rinkos mokymo ir konsultavimo tarnyba), tvarkos priežiūros (policijos įstaigos) ir karinės struktūros (Klaipėdos karo prievolės centras ir kt.) ir kt. srityse paslaugas teikiančios įstaigos ir institucijos.

Klaipėdos miesto savivaldybėje taip pat yra įregistruota daug nevyriausybinių organizacijų, iš jų jaunimo organizacijų yra apie 30. Jaunimo nevyriausybinių organizacijų spektras yra labai įvairus. Veikia *studentų ir mokinių atstovybės* (Klaipėdos kolegijos studentų asociacija, Klaipėdos universiteto studentų sąjunga, Klaipėdos verslo kolegijos studentų atstovybė, Lietuvos jūreivystės kolegijos studentų sąjunga, Lietuvos krikščioniškojo fondo aukštosios mokyklos studentų atstovybė, Socialinių mokslų kolegijos studentų atstovybė, Vakarų Lietuvos verslo kolegijos studentų atstovybė, Klaipėdos miesto moksleivių taryba), *kultūrinės organizacijos* (Edukacinis kultūrinis centras „Metidė“, Klaipėdos jaunimo teatras „Aušra“, Klaipėdos miesto dailės klubas "Guboja"), *jaunimo politinės organizacijos* (Jaunimo organizacija Darbas (JOD), Klaipėdos jaunųjų socialliberalų sąjunga, Klaipėdos liberalaus jaunimo organizacija, Lietuvos jaunųjų konservatorių lyga, Klaipėdos skyrius, Lietuvos piliečių sąjunga Jaunimo skyrius, Lietuvos socialdemokratinio jaunimo sąjunga, Klaipėdos

skyrius,) *religinės organizacijos* (Labdaros ir paramos fondas „Jaunimo misija“, Klaipėdos Kristaus Karaliaus ateitininkų MAS/SAS kuopa ir JAS kuopa, Lietuvos krikščionių studentų bendrija, Telšių vyskupijos jaunimo centras Klaipėdos skyrius), *skautiškos organizacijos* (Lietuvos jūrų skautija, Klaipėdos padalinys, Lietuvos nacionalinė Europos skautų asociacija, Lietuvos skautija, Klaipėdos krašto „Pamario“ tuntas, Lietuvos skautų sąjunga), socialinės organizacijos (Agentūra „Visos Lietuvos vaikai“ Klaipėdos fondas, Informacijos ir paramos gausiai šeimai centras, Klaipėdos miesto daugiavaikių šeimų bendrija, VšĮ „Šeimų santaka“), *sveikatinimo organizacijos* (Klaipėdos jaunimo sveikatos centras „Bendraamžiai“, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos Klaipėdos komitetas), *sporto organizacijos* (Klaipėdos miesto buriavimo klubas „Vėjas“, Klubas "12 BASTIONAS", Lietuvos šaulių sąjungos Klaipėdos apskrities Jūros šaulių 3-ioji rinktinė), *kitos organizacijos* („Fenomen“ Jaunųjų talentų organizacija, Atlanto sutarties Lietuvos bendrijos Jaunimo taryba, Ekologinis klubas „Žvejonė“, Fondas „Dvasinės pagalbos jaunimui centras“, Jaunimo informacijos centras (JIC), Klaipėdos NVO informacijos centras, Klaipėdos Senamiesčio „Rotaract“ klubas, Tarptautinė policijos asociacija, Klaipėdos skyrius).

Tarp jaunimo nevyriausybių organizacijų svarbų vaidmenį 15 metų vienijant jaunimą ir su jaunimu dirbančias organizacijas vaidina skėtinė organizacija Klaipėdos jaunimo organizacijų asociacija „Apskritas stalas“ vienijantis 23 jaunimo organizacijas. Klaipėdos jaunimo organizacijų asociacija „Apskritasis stalas“ (toliau KLAS), įkurta 1998 m. spalio 9 d. formuoja ir įgyvendina Klaipėdos miesto jaunimo politiką. KLAS taip pat koordinuoja jaunimo organizacijų veiklą, teikia joms svarbią informaciją, įvairias paslaugas, vykdo jaunimo organizacijų lyderių mokymus įvairiomis temomis, atstovauja jų interesams santykiuose su vietos valdžia, Lietuvos jaunimo organizacijų taryba bei deleguoja jaunimo atstovus į Klaipėdos miesto savivaldybės jaunimo reikalų tarybą. KLAS yra Europinio tinklo „Youth4media“ narė. Šis tinklas suteikia jauniems žmonėms galimybę pasireikšti per skaitmeninę žiniasklaidą. „Youth4media“ – tai asociacija sudaryta iš 36 organizacijų iš 24 šalių dirbančių bendruomenės žiniasklaidos ir pilietinės visuomenės srityse. Kartu jaunuoliai iš Europos partnerinių institucijų organizuoja tarpvalstybinį jaunimo žiniasklaidos darbą. Jie skatina politinius ir tarpkultūrinius dialogus audiovizualinės žiniasklaidos priemonėmis. KLAS yra viena iš Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos (LiJOT) narė. Tai didžiausia nevyriausybinė jaunimo organizacija Lietuvoje, vienijanti nacionalines jaunimo organizacijas ir regionines jaunimo organizacijų sąjungas.

Klaipėdos miesto savivaldybės administracijoje svarbų vaidmenį jaunimo reikalų koordinatorius. Nuo 2007 metų iki dabar Klaipėdos miesto savivaldybėje jaunimo reikalų koordinatorius - Modestas Vitkus. Jaunimo reikalų koordinatoriaus turi pareigybės sąrašą reikalingą savivaldybės jaunimo politikai formuoti ir įgyvendinti: rengti ir įgyvendinti savivaldybės jaunimo politikos programas ir priemones, analizuoti jaunimo ir jaunimo organizacijų būklę savivaldybės teritorijoje, koordinuoti

savivaldybės institucijų bei įstaigų veiklą jaunimo politikos srityje, vykdyti kitą veiklą, susijusią su jaunimu ir jaunimo organizacijomis (pareigybių aprašymas pateikiamas 1 priede).

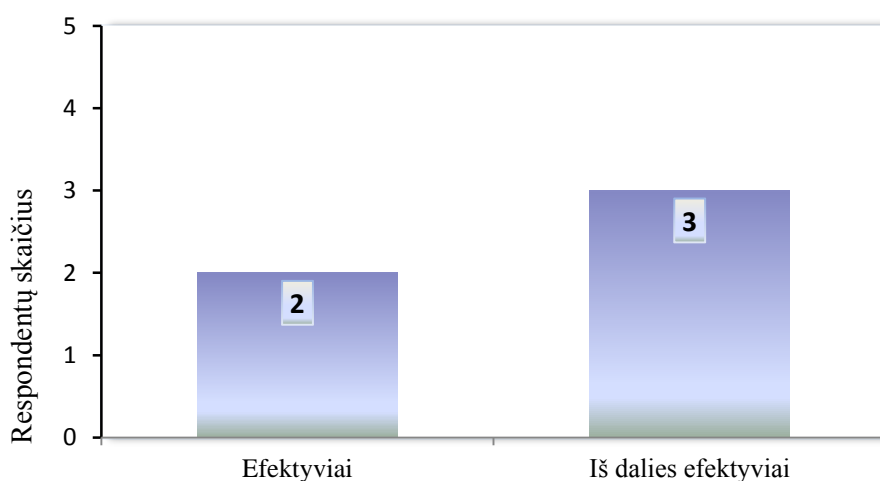
Nuo 2010 metų jaunimo reikalų koordinatorius pavaldus tiesiogiai Savivaldybės administracijos direktoriui (iki 2010 m. priklausė Socialiniam departamentui). Jaunimo reikalų koordinatorius turi aiškius veiklos planus. Dalyvauja įvairiose darbo grupėse susijusiose su jaunimu: jaunimo reikalų taryboje, miesto marinistinės plėtros, neformalaus ugdymo ir pan. Dalyvauja ir koordinuoja įvairius tarpžinybinius tinklus. Jaunimo reikalų skyriaus formaliai nėra.

5.2. Jaunimo politikos įgyvendinimo Klaipėdos miesto savivaldybėje tyrimo rezultatų analizė

Šio tyrimo tikslas suprasti šių dienų esamą situaciją jaunimo politikoje, įvardinti esamas problemas, žvelgiant iš jaunimo politiką įgyvendinančių žmonių. Nors interviu būdu apklausiami skirtingas pozicijas užimantys respondentai, tačiau jie visi mažiau ar daugiau prisideda prie jaunimo politikos įgyvendinimo Klaipėdos mieste.

Respondentų buvo paprašyta, įvertinti jaunimo politikos įgyvendinimą Klaipėdos miesto savivaldybėje. (žr. 11 pav.)

Kaip vertinate jaunimo politikos įgyvendinimą Klaipėdos miesto savivaldybėje?

11 pav. Jaunimo politikos vertinimas (N=5)

Dalis respondentų (3) jaunimo politikos įgyvendinimą Klaipėdos miesto savivaldybėje vertina iš dalies efektyviai, nes susiduriama su kai kuriomis problemomis. Pagrindines priežastis įvardija tokias, kaip finansavimo, išteklių trūkumą, nes ne visiems projektams skiriamos lėšos, antrą tai dažną jaunimo

politiką įgyvendinančių darbuotojų kaitą, taip prarandamos kompetencijos, o rasti ir apmokyti naujus užima ilgą laiką ir trečią įvardija per mažą pačio jaunimo išitraukimą, dalyvavimą įgyvendinant jaunimo politiką. Ir keli (2) respondentai sutinka kad jaunimo politika įgyvendinama efektyviai. Jų teigimu šiai dienai stengiamasi vis daugiau dėmesio skirti jaunimui, padėti jiems įgyvendinti jų idėjas, realizuoti visuomeninėje veikloje. Tam yra veikiančių daug jaunimo organizacijų, taip pat veikia jaunimo centras, atviros erdvės centrai. Su metais ne tik einama į priekį, bet ir tobulėjama šioje srityje.

Dėl vienos iš įvardintos problemos tokios kaip per mažas jaunimo išitraukimas, respondentų buvo klausama, kaip jie vertina, ar pakankamai informuojamas jaunimas apie vykdomą jaunimui skirtą veiklą Klaipėdos miesto savivaldybės teritorijoje, veikiančias organizacijas (žr. 1 lentelė).

1 lentelė. Jaunimo informavimas apie organizacijų veiklą

Kategorija	Subkategorija	Iliustruojantys teiginiai
Informacijos trūkumas	Organizacijos mažai skelbiasi	<[...] apie organizacijas, į kurių veiklą galima įsitraukti per mažai informacijos>; <kai kurios organizacijos yra silpnos, neturi ką parodyti.>; <[...] informacija sklinda tik iš lūpų į lūpas>;
Informacijos pakanka	Leidiniai apie organizacijas	<Informacijos tikrai apstu. Yra daugybė leidinių, kuriuose pateikiami organizacijų aprašai, tik reikėtų daugiau pasidomėti>
	Reklamos internete	<[...] dauguma reklamuoja save internete, socialiniuose tinklalapiuose>

Tyrimu išsiaiškinta, kad ne visos organizacijos įgyvendinančios jaunimo politiką garsiai skelbiasi. Kaip vienos organizacijos asociacijos pirmininko pavaduotojas įvardija tai, kad *kai kurios organizacijos yra silpnos, neturi ką parodyti*. Todėl ir apie jų veiklą pranešimų nėra. Taip pat vienas iš respondentų teigia, kad yra tokių organizacijų, apie kurių veiklą *informacija sklinda tik iš lūpų į lūpas*. Taip sklindanti informacija tikrai negali pasiekti viso jaunimo, įtraukti jo į kažkokią tai veiklą. Tačiau yra pakankamai tokių organizacijų kurios garsiai skelbiasi ir reklamuoja save. Jaunimo reikalų koordinatorius mano, kad *informacijos tikrai apstu*. Pasak jo aktyvus jaunimas, kuris domisi tokiomis, kaip jaunimo organizacijomis, jų veikla, gali rasti *daugybę leidinių, kuriuose pateikiami organizacijų aprašai*. Taip pat šiai dienai yra labai populiarus internetas, o jame informacijos labai daug. Jaunimo centro darbuotoja pastebi, kad organizacijų *dauguma reklamuoja save internete, socialiniuose tinklalapiuose*, kuriuose nuolat vyksta diskusijos. Jaunimo reikalų koordinatorius teigia, kad tereikia domėtis ir kiekvienam bus suteikta išsami informacija.

Toliau analizuota kokios pagrindinės problemos jaunimo politikos srityje (žr. 2 lentelė).

2 lentelė. Pagrindinės problemos jaunimo politikos srityje

Kategorija	Subkategorija	Iliustruojantys teiginiai
Problemos jaunimo politikoje	Jaunimo nedarbas	<Sunku jaunimui įsidarbinti, nes atsiranda darbo patirties ir praktikos stoka>; <Nėra lengva gauti norimą darbą>; <Manau, kad jaunimui nėra suteikiama gerų sąlygų įsidarbinti>; <[...] laisvos darbo vietos neatitinka jaunų žmonių lūkesčių>; <Darbdaviai baidosi jaunimo, bet kartais ir pats jaunimas pasyvus>
	Jaunimo pasyvumas	<Nedidelis, ar bent ne toks, kokio norėtume, pilietinis jaunimo aktyvumas>; <[...] kartais atrodo, jog jauni žmonės yra abejingi politikai ir net rečiau gina savo interesus>; <[...] katastrofiškai mažas jaunimo įsitraukimas į veiklas>
	Jaunimo nusikalstamumas, žalingi įpročiai	<Jaunimo nusikalstamumas yra viena iš svarbių problemų Lietuvoje>; <[...] nusikalstamumas reakcija į aplinką>; <Negalima apleisti jaunimo, nes tai kartais iššaukia nusikalstamas veikas> <[...] baisu ypač kai matai, kaip jaunuoliai viešai nuodyja save [...]>.
	Jaunimo užimtumas	<Norėtusi didesnio finansavimo įvairioms jaunimui skirtoms veikloms, taip sumažinant jaunimo užimtumo problemą>; <Trūksta visuotinai mėgiamų pramogų>; <Pagalba visada reikalinga, padėti įgyvendinti jų idėjas>

Išsiaiškinta, kad pagrindinėmis problemomis jaunimo politikoje laikomos : jaunimo nedarbas, jaunimo pasyvumas, nusikalstamumas, žalingi įpročiai bei jaunimo užimtumas. Sutinku su jaunimo reikalų koordinatoriumi įvardijant, kad *sunku jaunimui įsidarbinti, nes atsiranda darbo patirties ir praktikos stoka*. Jaunimas įgyjęs išsilavinimą sunkiai randa tokius darbdavius, kurie atvertų duris jaunimui įgauti praktikos panaudojant įgytas žinias mokslo įstaigose. Praktiškai jaunam žmogui tobulėti, pradėti siekti karjeros, mokytis dirbant beveik visos durys būna uždarytos. Nors kaip tik galėtų būti atvirkščiai, jaunas jaunimas yra pakankamai veiklus greitai įsisavina naujus dalykus, dažnai nebijo rizikuoti, išbandyti naujoves, yra pakankamai aktyvūs, kas rečiau pasireiškia vyresnio amžiaus žmonėms, nes jie labiau pripratę prie pastovumo, vengia dažniausiai betkokių pokyčių, taigi įsivyrėja monotoniškumas.

Pasak jaunimo centro darbuotojos *nėra lengva gauti norimą darbą*, kartais jaunimo netenkina siūlomas darbo užmokestis. Todėl, kaip teigia vienos organizacijos tarybos narys, kartais *laisvos darbo*

vietos neatitinka jaunų žmonių lūkesčių. Kalbant apie jaunimo pasyvumą, vienos organizacijos tarybos nariui atrodo, kad *jauni žmonės yra abejingi politikai ir net rečiau gina savo interesus.* Jaunimo organizacijos tai puiki glimybė jaunimui rasti idomią ir priimtina veiklą, o gal net atrasti save vienoje ar kitoje srityje. Taip būtų galima prisidėti prie Klaipėdos miesto gyvenimo, idėjų įgyvendinimo. Deja kartais pritrūksta iniciatyvos.

Kitas organizacijos tarybos narys teigia, kad *jaunimo organizacijų rūpestis tai katastrofiškai mažas jaunimo įsitraukimas į veiklas.* Kitą svarbią problemą jaunimo politikos įgyvendintojai įvardija jaunimo nusikalstamumą. Jaunimo nusikalstamumas visada buvo, yra ir bus. Tai tokia problema, kurios visiškai panaikinti turbūt būtų neįmanoma. Jaunimas auklėjamas nuo pat mažų dienų, tai tėvų didžiausia atsakomybė, už tai kokie jie taps ateityje. Dažniausiai nusikalstamumą daro asocialiose šeimose užaugę vaikai, jaunuoliai. Taip pat užaugę globos įstaigose, kur negaunama tokios priežiūros, visaverčio auklėjimo, kaip normaliose šeimose, kuriose vyrauja meilė, pagarba, atsakomybė ir gaunamas pilnas dėmesys besiformuojančiam jaunimui. Žalingi įpročiai dažniausiai taip pat siejami su tuo pačiu jaunimu kuris linkęs nusikalsti.

Pasak jaunimo centro darbuotojos *jaunimo nusikalstamumas reakcija į aplinką.* Tai skatina dėmesio trūkumas, neturėjimas, kartais nežinojimas kaip save realizuoti. Kita problema jaunimo užimtumas, kuris pasireiškia tuom, kad trūksta tinkamos pagalbos jaunimui realizuoti, taip pat erdvės trūkumas. *Pagalba visada reikalinga, padėti įgyvendinti idėjas,* mano jaunimo centro darbuotoja. Pasak vieno organizacijos tarybos nario *norėtusi didesnio finansavimo įvairioms jaunimui skirtoms veikloms,* taip būtų lengviau ir daugiau įgyvendinama jaunimo poreikių. Kaip teigia jaunimo reikalų tarybos pirmininko pavaduotojas pasigesta neformalaus ugdymo įvairovės, alternatyvių sporto, meno ir kultūros būrelių, *trūksta visuotinai mėgiamų pramogų.*

Sekančiu klausimu respondentų buvo domėtasi kokios jaunimo politikos sritys, jaunimo poreikiai turėtų būti daugiau įtraukiami į savivaldybės darbotvarkę.

Pagrindiniai pasisakymai buvo *užimtumas, švietimas, pagalba socialiai pažeidžiamam jaunimui, verslumas.* Jaunimo reikalų tarybos pirmininko pavaduotojas įvardija dar ir savanorystę, kuria jaunimas skatinamas įsitraukti į miesto gyvenimą ir keisti visuomenės požiūrį į savanorišką veiklą. Pasak jaunimo reikalų koordinatoriaus šiuo metu įgyvendinama savivaldybės jaunimo politika pasiekia daugiausiai aktyvų jaunimą. Vienos organizacijos tarybos narys mano, kad *savivaldybės jaunimo politika ne visai atitinka jaunimo lūkesčius.* Turėtų būti daugiau skatinama lyderystė, pilietiškumo ugdymas, daugiau dėmesio skirti jaunimo verslumui, laisvalaikio užimtumui.

Toliau tyrime, buvo prašyta respondentų įvertinti jaunimo organizacijų veiklą (žr. 3 lentelė).

3 lentelė. Jaunimo organizacijų veiklos įvertinimas

Kategorija	Subkategorija	Iliustruojantys teiginiai
Jaunimo organizacijų privalumai	Aktyviai veikiančios organizacijos	< [...] aktyviai veikia apie 25 organizacijos>; <Labiausiai aktyvios yra studentų organizacijos>; < [...] skautai, nors jų veikla ne itin ryški, tačiau jie tikrai aktyvūs>; <Jaunimo organizacijos nuolat veikia>.
	Narystė organizacijoje	<Tai puiki terpė savirealizacijai, tobulėjimui, praktikos atlikimui>; < [...] galima išmokyti dirbti komandoje, įgyti lyderystės savybių, patirties, plėtoti įvairius projektus>; <Narystė organizacijoje tai galimybė pradėti tiestis savo kelią savarankiškame gyvenime>.
Jaunimo organizacijų trūkumai	Bendradarbiavimo stoka	<Didžiausios problemos jaunimo organizacijų veikloje yra fragmentiškumas, rūpinimasis tik savo darbu, tarpsektorinio bendradarbiavimo trūkumas>.
	Kompetencijų neįvertinimas	< [...] įsitraukiant į aktyvią veiklą, įgytos kompetencijos nėra vertinamos ir oficialiai pripažįstamos>.
	Lyderių kaita	<Nuolatinė jaunimo lyderių kaita, jaunimo organizacijoms trukdo progresuoti>; < [...] netenkant lyderių, atidedamos suplanuotos ar pradėtos įgyvendinti veiklos>.

Tyrimu išsiaiškinta, kad jaunimo organizacijų dauguma yra aktyvios. Kaip teigia jaunimo reikalų koordinatorius organizacijų spektras yra platus. *Įregistruotų jaunimo arba su jaunu dirbančių organizacijų Klaipėdoje yra virš 50, iš jų aktyviai veikia 25.* Aktyviausiomis laikomos studentų organizacijos. Universitetų, kolegijų studentų sąjungos, nevyriausybinės jaunimo organizacijos, Apskritasis stalias. Taip pat *skautai, nors jų veikla viešumoje ne itin ryški, tačiau jie tikrai aktyvūs,* jaunimo reikalų koordinatoriaus nuomone. Jaunimo centro darbuotoja mano, kad *jaunimo organizacijos nuolat veikia,* pakankamai reiškiasi visuomeniniame gyvenime, įgyvendinant įvairiausias projektus, vykdamas įvairias socialines akcijas ir kt.

Pasak jaunimo reikalų koordinatoriaus *narystė jaunimo organizacijoje, ne tik smagus laisvalaikio praleidimas, bet ir galimybė pradėti tiestis savo kelią savarankiškame gyvenime.* Kaip teigia vienos organizacijos asociacijos tarybos narys, *įsiliejant į jaunimo organizacijų veiklą, galima išmokyti dirbti komandoje, įgyti lyderystės savybių, patirties, plėtoti įvairius projektus.*

Tačiau jaunimo organizacijų veikloje galima įžvelgti ir trūkumų. Pasak jaunimo reikalų koordinatoriaus *didžiausios problemos jaunimo organizacijų veikloje yra fragmentiškumas, rūpinimasis tik savo darbu, tarpsektorinio bendradarbiavimo trūkumas.* Pasigendama bendrų idėjų, projektų, aplamai tarpusavio bendradarbiavimo. Jei išmokyti dalintis patirtimi, įgūdžiais, norėtų bendrų įgyvendinamų projektų, organizacijos daugiau pasiektų bendradarbiaudamos ir taip taptų globalesnės.

Svarbus išlieka bendras darbo pasidalijimas, kryptingas judėjimas. Kitas trūkumas organizacijoje įgytų kompetencijų neįvertinimas. Jaunimo centro darbuotoja tikina jog jaunimo organizacijos suteikia kai kurių kompetencijų, kuriu negaunama mokykloje ir universitete, tačiau išitraukiant į aktyvią organizacijų veiklą, įgytos kompetencijos nėra vertinamos ir oficialiai pripažįstamo. Jaunimo organizacijos asociacijos tarybos nariai įvardija lyderių kaitą kaip vieną iš pagrindinių problemų jaunimo organizacijų veikloje: *nuolatinė jaunimo lyderių kaita, jaunimo organizacijoms trukdo progresuoti*. Išsiaiškinta, dėl lyderių kaitos susiduriama su kai kuriomis problemomis: prastas informacijos, kontaktų pasikeitimas tarp buvusiųjų ir naujų esančių lyderių; naujų lyderių paieška užtrunką ilgą laiką.

Pačių organizacijų mano manymu Klaipėdos mieste yra pakankamai, tačiau pačio jaunimo vis lieka mažiau, dauguma emigruoja iš Lietuvos ieškodami geresnio gyvenimo, nerasdami galimybės įsiliesti į visuomenę. Šiame tyrime vienas iš mano tikslų buvo išsiaiškinti, kaip jaunimo politikos įgyvendintojai stengiasi padėti jaunimui realizuotiis čia Lietuvoje, kokiomis priemonėmis sprendžiama ir turėtų būti sprendžiamos jaunimo problemos (žr. 4 lentelė).

4 lentelė. Priemonės jaunimo problemoms spręsti

Kategorija	Subkategorija	Ilustruojantys teiginiai
Priemonės jaunimo problemoms spręsti	Verslumo skatinimas	<Rengiam projektus, pritraukiam savanoriškai dirbti>
	Užimtumo didinimas	<Ieškom būdų užimti jaunimą [...]>; <Savanorystė sėkmingas žingsnis [...]>
	Nedarbo mažinimas	< [...] surasti galimybių įsidarbinti>
	Lygios teisės	<Siekama užtikrinti visam jaunimui vienodas, lygias teises [...]>
	Stebėsenos sistema	< [...] turėti jaunimo stebėsenos sistemą>
	Didesnis jaunimo įtraukimas	<Sugebėjimas prieiti prie jaunimo didžiosios dalies>; < [...] išjudinti didesnę dalį jaunų žmonių>
	Galimybių suteikimas	<Sudaryti galimybes veikti, suteikti patalpas, įrankius [...]>

Tyrimu išsiaiškinta, kad jaunimo politikos įgyvendintojai Klaipėdos mieste stengiasi jaunimo problemas mažinti verslo skatinimu, užimtumo didinimu, nedarbo mažinimu, lygių teisių suteikimu norintiems įsitraukti į tarybas, organizacijas, siekiama įtraukti visą jaunimą, skatinti jų dalyvavimą jaunimo politikos įgyvendinime, siūloma įdiegti stebėsenos sistemą, bei suteikti visas galimybes šiuolaikiniam jaunimui realizuotiis mūsų visuomenėje.

Jaunimo centro darbuotoja sako, kad yra *rengiami projektai, pritraukiantys savanoriškam darbui, ieško būdų užimti jaunimą per verslininkus, stengiamasi surasti galimybių lengviau jaunimui įsidarbinti*. Jaunimo reikalų koordinatorius įvardija tokią problemą, kad brandus užaugęs jaunimas vis

dar nori būti jaunimu ir neįsileidžia savo jaunųjų draugų taip kaip pamainos, juose mato konkurentus. Jaunieji aktyviai nori dalyvauti visose veiklose, o brandus jaunimas nelabai norėtų užleisti savo pozicijas. Reikėtų užtikrinti visam jaunimui *vienodas, lygias teises papulsti į jaunimo reikalų tarybą*. Vienos jaunimo organizacijos asociacijos tarybos narys mano, kad problemas padėtų išspręsti geras jaunimo situacijos žinojimas. Reikėtų *turėti jaunimo stebėsenos sistemą*, kad savivaldybė galėtų nuolat rinkti ir atnaujinti duomenis apie jaunus žmones. Taip teigia gautų gryžtamąjį ryšį atgal, kaip įgyvendinimo programos ir priemonės keičia jauno žmogaus gyvenimą. Kitą svarbų dalyką paminėjo jaunimo reikalų tarybos pirmininko pavaduotojas tai, kad šiuo metu į jaunimo organizacija, į įvairias veiklas įsiliejusių žmonių skaičius nėra didelis, daug didesnė dalis jaunimo yra kažkur tai kitur. Siekiama *išjudinti didesnę dalį jaunų žmonių*, įtraukti ir pasyviausius arba norinčius, bet kaip tai padaryti nežinantį jaunimą. Svarbus kuo didesnis jaunų žmonių įtraukimas į jų pačių problemų sprendimų priėmimą, sprendimų įgyvendinimą, vertinimo procedūras. Tai leistų pakoreguoti kas yra įgyvendinama ne tokiais metodais. Kaip teigia jaunimo reikalų tarybos pirmininko pavaduotojas kartais priemonės ir programos yra suplanuotos teisingai, tačiau nemaža dalis sužlunga, dėl nevykusių taikomų metodų, dėl jaunų žmonių motyvacijos trūkumo, kada pats jaunimas skeptiškai vertina savivaldybės veiklą. Pasak jaunimo centro darbuotojos reikalinga atviro darbo su jaunimu sistemos plėtra. Tam, kad būtų galima jaunimą įtraukti, ugdyti ir sėkmingai integruoti į visuomenę, padėti realizuotis, suteikiant naujų kompetencijų. Tam ir yra atviri jaunimo centrai, atviros erdvės. Taip pat labai svarbu jaunimui *sudaryti galimybes veikti, suteikti patalpas, įrankius*, duoti visas galimybes užsiimti jaunimui tuom ką jis nori. Kitaip kalbant „jaunimas turėdamas aplinkybes veikti, jis tikrai kažką veiks“ - minėjo jaunimo centro darbuotoja.

5.3. Jaunimo problemų sprendimo būdai savivaldybėje

Jaunimo problemoms spręsti Klaipėdos miesto savivaldybėje sudaryti tikslai, uždaviniai ir esami rezultatai:

- 1. Tikslas.** Užtikrinti jaunimo poreikius atitinkančios infrastruktūros plėtrą:
 - *Kurti, gerinti Klaipėdos mieste jaunimui palankią aplinką, infrastruktūrą:*
 - ✓ Klaipėdos miesto savivaldybės renovuotos 3 ir įrengtos 3 naujos erdvės;
 - ✓ įsteigtas atviras jaunimo centras;
 - ✓ Klaipėdos miesto mikrorajonuose įrengtos 3 laisvalaikio zonos.
 - *Sudaryti sąlygas jaunimui sportuoti ugdymo įstaigų sporto aikštynuose:*
 - ✓ atnaujintos ir praplėstos 3 jaunimo poreikius atitinkančios bendrojo lavinimo mokyklų ir kitų ugdymo įstaigų sporto bazės.
- 2. Tikslas.** Plėtoti jaunimo poreikius atitinkančio neformalaus ugdymo bei laisvalaikio praleidimo paslaugų įvairovę ir kokybę:

- *Didinti jaunimo poreikius atitinkančių neformalaus ugdymo ir laisvalaikio praleidimo paslaugų įvairovę:*
 - ✓ atliktas jaunimo užimtumo poreikių bei būrelių paklausos tyrimas;
 - ✓ vadovaujantis jaunimo užimtumo poreikių tyrimu, įsteigti alternatyvūs būreliai.
 - *Gerinti darbą su jaunimu, pritraukiant tinkamos profesinės kompetencijos specialistus:*
 - ✓ įdarbinti 8 darbuotojai dirbantys su gatvės jaunimu;
 - ✓ neformaliojo ugdymo 30 darbuotojų įgijo jaunimo darbuotojo kvalifikaciją;
 - ✓ įgyvendinta su jaunimu dirbančių darbuotojų sertifikavimo sistema.
 - *Skatinti jaunimo užimtumą, sveiką gyvenseną bei socializaciją:*
 - ✓ įgyvendinti 3 renginiai (konkursai, projektai ir kiti renginiai);
 - ✓ įgyvendintos 3 jaunimo užimtumo programos; sukurta informavimo sistema apie neformaliojo ugdymo galimybes, renginius Savivaldybeje.
 - *Remti jaunimo ir su jaunimu dirbančias organizacijas, skatinant nevyriausybinių organizacijų ir Klaipėdos miesto savivaldybės bendradarbiavimą jaunimo užimtumo formų kūrimui:*
 - ✓ Savivaldybės lėšomis kofinansuojami jaunimo organizacijų projektai, finansuojami ES ar kitomis tarptautinėmis lėšomis;
 - ✓ sudarytos sąlygos finansuoti 2 neformalių grupių patalpų komunalines išlaidas kasmet;
 - ✓ įvykę jau 6 mokymai, 120 apmokytų jaunimo atstovų finansavimo paieškoms, projektų rašymo bei darbo su jaunimu klausimais.
- 3. Tikslas.** Skatinti jaunimo pilietiškumą, savarankiškumą, motyvaciją bei dalyvavimą:
- *Išsiaiškinti jaunimo situaciją, įvertinant atskirų jaunimo grupių poreikius, siekinat padidinti jaunuolių dalyvavimą jaunimui skirtose veiklose:*
 - ✓ atliktas jaunimo situacijos tyrimas, įvertinant atskirų jaunimo grupių poreikius;
 - ✓ įkurtas Klaipėdos miesto nevyriausybinių organizacijų inkubatorius.
 - *Formuoti teigiamą visuomenės požiūrį ir didinti savivaldybės padalinių suinteresuotumą jaunimo problemomis bei jų sprendimų viešinimu:*
 - ✓ parengta Klaipėdos miesto jaunimo programa, kuri peržiūrima kasmet;
 - ✓ patobulinta savivaldybės internetinė svetainė;
 - ✓ paskirtas jaunimo atstovas, atsakingas už jaunimo informavimą apie renginius, duomenų surinkimą bei talpinimą savivaldybės tinklalapyje;
 - ✓ įgyvendinta bent po vieną viešinimo priemonę kasmet.
 - *Skatinti jaunimo pilietines iniciatyvas kūrbybiškumą, dalyvavimą visuomeninėje ir savanoriškoje veikloje bei įsitraukimą į jaunimui aktualių klausimų sprendimą:*
 - ✓ padidėjęs 30 proc. Jaunimo reikalų tarybos siūlyimų skaičius;
 - ✓ surengta bent po vieną neformalų renginį visuomenei kasmet;

- ✓ įgyvendinta bent po vieną socialinį projektą kasmet;
- ✓ paremta bent po vieną jaunų menininkų projektą kasmet.

4. Tikslas. Sudaryti sąlygas jaunimui integruotis į darbo rinką:

- *Užtikrinti savalaikį ir kokybišką jaunimo profesinį orientavimą, informavimą ir pagalbos teikimą:*
 - ✓ veikianti paramos sistema jaunimo verslo kūrimui;
 - ✓ veikiantys informaciniai centrai jaunimui;
 - ✓ įgyvendinta bent du mokyklų, jaunimo organizacijų bendri projektai kasmet.
- *Spręsti socialinę atskirtį patiriančių, nekvalifikuotų, išsilavinimo, specialybės, profesijos neturinčių, probleminių jaunų žmonių motyvacijos dirbti problemas:*
 - ✓ Visose miesto mokyklose kasmet įvykusių susitikimų, diskusijų ir kitų renginių, susijusių su profesiniu orientavimu skaičius- 3.
- *Skatinti mokyklų, profesinio ir aukštojo mokslo įstaigų bei verslobendradarbiavimą:*
 - ✓ įvykę ne mažiau kaip 6 mokymai, diskusijos, susitikimai skirtingose rajono vietose;
 - ✓ kasmet organizuojamos pažintinės atvirų durų dienos ne mažiau kaip 10 juridinių asmenų.

Klaipėdos miesto savivaldybės jaunimo politikos plėtros programa

2014 m. Sausio 13 d. Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T1-3 patvirtinta jaunimo politikos plėtros programa (Nr.09), kuri parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymu. Įstatyme numatoma, kad savivaldybė yra viena iš jaunimo politiką formuojančių ir įgyvendinančių institucijų.

Šia programa siekiama įgyvendinti savivaldybės strateginį tikslą- užtikrinti gyventojams aukštą švietimo, kultūros, socialinių, sporto ir sveikatos apsaugos paslaugų kokybę ir prieinamumą. Siekiant tikslo įgyvendinimo išsikelti uždaviniai:

- Aktyvinti jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklą:
- Jaunimo projektų dalinis finansavimas. Jaunimo projektas tai jaunų ar su jaunimu dirbančių žmonių grupės sugalvotas ir įgyvendintas vietinis projektas, kurio metu vykdytojai siekia įgyti patirties konkrečioje srityje, išspręsti bendruomenėje įsisenėjusią problemą, pakeisti netinkamą situaciją ar požiūrį. Taip jaunimas dalyvaujantis jaunimo organizacijų veikloje gali įgyvendinti savo idėjas ir realizuoti gebėjimus. Finansuoti ketinama tik konkurso būdu atrinktus jaunimo projektus, turinčius dalinį finansavimą iš kitų šaltinių.
- Informacijos apie jaunimo veiklą sklaida. Viena iš jaunimo reikalų koordinatoriaus funkcijų yra skleisti informaciją apie jaunimo veiklos galimybes. Planuojama kasmet išleisti po vieną informacinį leidinį.
- Jaunimo forumų, renginių organizavimas. Jaunimo forumais vadinami kelių dienų tarpžinybiniai susitikimai, kuriuose dalyvauja jaunimo politikos įgyvendinimu užsiimančios organizacijos bei

institucijos. Forumų metu yra priimamos rezoliucijos, teikiami siūlymai šalies jaunimo politikos programos pakeitimams ir naujų priemonių įtraukimui į šią programą. Taip pat forumų metu dalijamasi gerąja praktika, informacija apie jaunimo politikos įgyvendinimą. Kasmet planuojama surengti po 2-3 forumus ir renginius.

- Klaipėdos jaunimo situacijos tyrimas, įvertinant atskirų jaunimo grupių poreikius. Vykdamas šią priemonę, ketinama periodiškai atlikti jaunimo situacijos tyrimus, kurie padėtų išryškinti miesto jaunimui dažniausiai iškylančias problemas ir sužinoti jaunimo poreikius.
- Plėtoti integruotą jaunimo politiką, užtikrinant bendradarbiavimo tarp žinybų ir sektorių plėtra:
- Lietuvos ir Latvijos bendradarbiavimo tarp sienų programos projekto „Jaunas žmogus- tobulėjančios visuomenės garantas“ įgyvendinimas bendradarbiaujant su Liepojos jaunimo centru. Klaipėdos miesto savivaldybės administracija įgyvendina tarptautinį Lietuvos ir Latvijos bendradarbiavimo projektą kartu su Liepojos jaunimo centru „Jaunas žmogus- tobulėjančios visuomenės garantas“. Projektas skirtas neformaliojo, gatvės jaunimo užimtumui skatinti. Tai jau trečias tokio pobūdžio projektas Klaipėdoje, tačiau pirmąkart bus siekiama jį įgyvendinti tarptautiniu lygiu. Projekto trukmė- 18 mėnesių. Per tą laikotarpį planuojama Klaipėdoje organizuoti 364 įvairius renginius, 20 įvairaus profilio veiklų. Klaipėdoje veikiančiame Atviros erdvės jaunimo centre bus įrengta moderni garso studija, nupirkta muzikos, biliardo, stalo teniso, stalo futbolo, namų kino, garso ir vaizdo įranga, pritaikytos ir įrengtos minėtoms veikloms skirtos patalpos. Įgyvendinant projektą uostamiesčio jaunimui bus siekiama sudaryti puikias sąlygas turiningai leisti laisvalaikį. Visos organizuojamos veiklos bus nemokamos. Atviros erdvės jaunimo centre vyks muzikos grupių koncertai, kino vakarai, vyks dainavimo, fotografijos pamokos, organizuojamos konferencijos.

Numatomas programos įgyvendinimo rezultatas:

- Jaunimo organizacijų veikloje dalyvaujantys jaunuoliai turės galimybę realizuoti savo sugebėjimus ir idėjas, ugdyti pilietiškumą.

IŠVADOS

1. Jaunimo politiką reglamentuoja priimtas Lietuvos Respublikos Jaunimo politikos pagrindų įstatymas (2003), kuriame *jaunimo politika* apibrėžiama kaip kryptinga veikla, kuria sprendžiamos jaunimo problemos ir siekiama sudaryti palankias sąlygas formuoti jauno žmogaus asmenybei bei jo integravimuisi į visuomenės gyvenimą, taip pat veikla, kuria siekiama visuomenės ir atskirų jos grupių supratimo bei tolerancijos jauniems žmonėms. Klaipėdos miesto savivaldybėje už jaunimo politikos įgyvendinimą yra atsakingas jaunimo reikalų koordinatorius, kuris nuo 2010 m. pavaldus tiesiogiai savivaldybės administracijos direktoriui, dalyvauja darbo grupėse susijusiose su jaunimu, koordinuoja įvairius tarpžinybinius tinklus. Taip pat už jaunimo politikos įgyvendinimą atsakinga savivaldybės jaunimo reikalų taryba, kurios posėdžiai vyksta kiekvieną mėnesį, svarstomi įvairūs klausimai: tyrimų, renginių pristatymai, viskas kas susiję su jaunimu.
2. Klaipėdos mieste su jaunimu dirbančių organizacijų kiekis yra pakankamas, vienos iš jų tai Skautų organizacija, Caritas, Išganymo armija ir kitos. Taip pat įsteigtas Atviros erdvės jaunimo centras, kuris aktyviai bendradarbiauja su įvairiomis jaunimo organizacijomis. Šiuo metu yra puiki galimybė pamatyti kokios įstaigos, organizacijos ir kuriose vietose jos randasi žvelgiant į sukurta Klaipėdos jaunimo užimtumo žemėlapi. Jame sužymėtos visos vietos kuriose išsidėsčiusios jaunimo nevyriausybines organizacijos, gimnazijos, mokyklos, sporto klubai, bibliotekos, neformalios ugdymo įstaigos, kultūros įstaigos, universitetai ir kt. Savivaldybėje veikia Klaipėdos jaunimo organizacijų asociacija „Apskritasis stalas“, kuriai priklauso 23 organizacijos. Apskritasis stalas deleguoja atstovus į jaunimo reikalų tarybą, per kurią inicijuoja klausimų svarstymą savivaldybėje. Kas liečia finansavimą, tai finansuojamos tos iniciatyvos, kur jaučiamas ryškus jaunimo indėlis. Savivaldybė jaunimo veiklai skiria savivaldybės patalpas, kuriose vykdoma veikla susijusi su jaunimu. Tačiau ilgalaikio turto savivaldybė organizacijoms neskiria. Nors ir pakankamai yra su jaunimu dirbančių organizacijų, centrų, problema yra jaunimo dalyvavimas, trūksta jaunimo aktyvesnio įsitraukimo į įvairias veiklas, norėtusi didesnio dalyvavimo jų pačių, sprendžiant esamas ar kylančias problemas, jų sprendimų priėmimo.
3. Klaipėdos miesto savivaldybėje veikia ne viena atvira erdvė, kurioje gali dalyvauti jauni žmonės. Tyrimų srityje situacija yra gera – savivaldybei pakanka duomenų apie jaunimą. Naujoviškų metodų taikymo srityje savivaldybė noriai inicijuoja ir dalyvauja kitų institucijų inicijuojamuose novatoriškuose projektuose, iniciatyvose. Tačiau susiduriama su jaunimo informavimo problema. Informavimas yra susijęs su motyvacijos klausimu – paprastas informacijos paskelbimas dažnai nemotyvuoja įsitraukti į organizacijų veiklą ar net paprasčiausiai ateiti į renginį, o tikrai patraukli veikla bent jau iš dalies tampa žinoma ir be didelių informavimo pastangų. Todėl labai svarbus

išlieka tiesioginis informavimas žodžiu ir el. paštu, panaudojant socialinius tinklus, kai veikloje jau dalyvaujantys jaunuoliai įtraukia draugus ir pažįstamus. Tačiau tokiais būdais informacija negali pasiekti viso jaunimo, ypač nemotyvuoto ir nepriklausančio jaunimo organizacijoms. Be to, informavimas reikalingas ne tik jaunuolių pritraukimui, bet ir bendruomenės informavimui apie jaunimo politiką ir jaunimo organizacijų veiklą. Todėl informavimo veikloje turėtų būti derinamos įvairios priemonės, atsižvelgiant į tikslines grupes kiekvienoje konkrečioje situacijoje, prieinamus resursus, renginio ar veiklos pobūdį ir kitus veiksnius.

4. Pagrindinės problemos Klaipėdos miesto jaunimo politikos srityje, kurias išskiria jaunimo politikos įgyvendintojai: jaunimo nedarbas, jaunimo užimtumas, jaunimo nusikalstamumas, žalingi įpročiai.
5. Pagal tyrimo rezultatus ir gautą informaciją galiu teigti, kad jaunimo politikos įgyvendintojai gerai pažįsta savo Klaipėdos miesto jaunimą, pakankamai turi duomenų, žino problematiškiausias sritis ir siekia jaunimo politikos įgyvendinimo, padėdami realizuotis, integruotis jaunimui į visuomenę.

SIŪLYMAI

- ✓ Klaipėdos mieste yra daug ir įvairių susibūrusių jaunimo grupių, kurioms trūksta erdvės, pagalbos save realizuojant, egzistuoja ir pasyvus jaunimas, nevisada pakanka specialistų dirbti su įvairiomis grupėmis. Reikėtų daugiau dėmesio skirti aktyviai veiklai, kuri įtrauktų ir pasyviausius, daugiau rengti išvykų ar žygių, organizuoti įvairius žaidimus (krepšinio, tinklinio ir pan.). Erdvės ieškoti apleistuose pastatuose, kurių tikrai vis dar yra, atnaujinti su jaunimo pagalba, taip sukuriant vietas, kuriose būtų jauku ir šaltos žiemos vakarais. Tie patys specialistai kurių trūksta, galėtų būti įdarbinamas pats jaunimas, taip mažinant ir nedarbą. Kiekvienas specialistas turėtų būti pakviestas į bendrą susitikimą veiklų planavimui. Vieningai palaikyti įvairias jaunimo veiklos vizijas bei trokštamus rezultatus. Koordinuojančiam tokią veiklą svarbu nepamiršti orientuotis į bendrąją naudą.
- ✓ Kitos sritys, kuriose savivaldybė turėtų sutelkti pastangas ir resursus – parama jaunimui, jaunimo informavimas ir tarptautiniai ryšiai. Norint pagerinti jaunimui reikalingos informacijos sklaidimą, reikėtų daugiau publikuoti viešoje erdvėje, viešai ir garsiai reikštis pačioms organizacijoms, taip pat reikėtų nepamiršti ir spaudos, platinti lankstinukus ir pan. Šiose srityje turėtų būti dirbama kryptingiau ir aktyviau. Reikėtų pagalvoti apie atskiras programas jaunimo informuotumo didinimui. Paramos jaunimui srityje savivaldybė turėtų ieškoti būdų papildomo finansavimo pritraukimui iš verslo sektoriaus, investiciniams projektams, ES finansuojamų projektų įgyvendinimui.
- ✓ Skatinti jaunimo aktyvumą, palaikyti jų iniciatyvas, stiprinti jaunimo veiklos vaidmenį visuomenėje. Reikėtų pradėti nuo organizacijų dirbančių su jaunimu, aktyvinti jų veiklą, taip pat daugiau skirti lėšų, remti jaunimą ir su jaunimu dirbančias organizacijas, jų vykdomas nuolatinės ir ilgalaikės programines veiklas, o jaunimą skatinti užsiimti savanoriška veikla.
- ✓ Siekiant padidinti jaunimo organizacijų administracinius gebėjimus, jų vadovams, lyderiams nuolatos skirti, organizuoti mokymus, kurie skatintų vis didesnę tobulėjimą dirbant šioje srityje.
- ✓ Atviros erdvės jaunimo centras galėtų labiau prisidėti prie žalingų įpročių mažinimo, kurie paplitę ypač tarp jaunų žmonių, taip pat nusikalstamumo mažinimo, sudominti jaunimą įdomia veikla, kuri skatintų praleisti daugiau turiningesnio laisvalaikio tarp bendraminčių, taip pat siekti užkirsti kelią emigracijai. Siekiama, kad jaunimo centras pirmiausiai dirbtų ir pagalbą teiktu socialinės rizikos jaunimui, kuris linkęs užsiimti nusikalstama veikla, mažesnes finansines galimybes turinčiu jaunimu, tautinių ir religinių mažumų atstovais, suaugusių mokyklų auklėtiniais ir asocijuotu bei neasocijuotu jaunimu.

LITERATŪRA

1. Augustaitis A., ir kt., *Jaunimo veikla. Kas tai?* Straipsnių rinkinys. Lietuvos jaunimo organizacijų taryba, 1997, 40 p;
2. Mačiulytė J., Ragauskas P., *Lietuvos savivalda: savarankiškos visuomenės link?* Pilietinės visuomenės institutas. Leidykla „Versus aureus“ 2007, 112 p.;
3. *Tarp dviejų pasaulių pilietiškumo paieškos blėstančioje Lietuvoje.* Straipsnių rinkinys. Akademinio jaunimo organizacija „Geopolis“. Leidykla „Eugrimas“, 2007, 175 p;
4. Bukavickaitė A., Duoblys G., *Savivaldos gidas: Mokinių savivaldos organizavimas ir vadyba mokykloje*, Vilnius: UAB „Sapnų sala“, 2009, 52 p.;
5. *Regioninė jaunimo politika : praktinis vadovas / Lietuvos demokratiškumo ugdymo kolegija.* Vilnius, 2000;
6. Gaučaitė R., Vilkosnis R. Kompleksinės pagalbos priemonės neorganizuotam jaunimui : projekto "Partnerystės tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių skatinimas įgyvendinant integruotą JP" leidinys. Vilnius, 2011;
7. Buzaitytė-Kašalynienė J., ir kt. *Ilgalaikė jaunimo problematikos tyrimų koncepcija.* Jaunimo reikalų departamentas prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija; Vilnius, 2011;
8. Grigorjeva N., Kernytė A., *Kelias į neformalųjį ugdymą, Verslumo link : metodinė priemonė.* Lietuvos vaikų ir jaunimo centras, Vilnius, 2008;
9. Jovaiša L. *Saviugda šiandien: kuriančiam savo gyvenimą jaunimui ir jo ugdytojui*, Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2010, 60 p;
10. *Jaunimo politika Lietuvoje*, Vilnius: Jaunimo reikalų departamentas, 2010;
11. Parsons W., *Viešoji politika: Politikos analizės teorijos ir praktikos įvadas*, Vilnius: Eugrimas, 2001;
12. Raipa A., *Viešoji politika ir administravimas: raida, struktūra ir sąveika*, Kaunas: Kauno technologijos universitetas, 2002;
13. Stoškus S., Beržinskienė D., *Vadyba*, Kaunas: Technologija, 2005;
14. Vilpišauskas R., Nakrošis V., *Politikos įgyvendinimas Lietuvoje ir Europos sąjungos įtaka*, Vilnius: Eugrimas, 2003, 210 p.

Elektroniniai leidiniai ir šaltiniai:

15. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos leidinys „Gyvenimas ir darbas Lietuvoje“, prieiga per internetą<http://www.jrd.lt/uploads/Gyvenimas%20ir%20Darbas%20Lietuvoje_2013.pdf>, (žiūrėta 2013 12 05)

16. Petkevičiūtė V. , Klaipėdos miesto savivaldybės atviros erdvės jaunimo centro koncepcija, prieiga per internetą < http://www.erdwe.lt/lt/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=99&Itemid=75>, (žiūrėta 2014 01 12)
17. Skusevičius D., Lumbytė A., Regioninė jaunimo politika, prieiga per internetą < <http://mjotas.lt/wp-content/uploads/633892295981282619.pdf>>, (žiūrėta 2014 01 10)
18. Jaunimo politika, prieiga per internetą <<http://www.socmin.lt/lt/jaunimopolitika.html#principai>>, (žiūrėta 2013 05 20)
19. Jaunimo politika nacionaliniu lygmeniu, prieiga per internetą <<http://www.jrd.lt/nacionaliniu-lygmeniu>>, (žiūrėta 2013 10 12)
20. Baltoji knyga, prieiga per internetą <http://www.jaunimieciai.lt/wpcontent/uploads/2011/10/LSDJS_Baltoji_knyga1.pdf>, (žiūrėta 2013 10 12)
21. Jaunimo politika, LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija, prieiga per internetą <<http://www.socmin.lt/lt/jaunimo-politika.html>>, (žiūrėta 2013 05 15)
22. Jaunimo politikos samprata, Jaunimo reikalų departamentas, prieiga per internetą <<http://www.jrd.lt/jaunimo-politika>>, (žiūrėta 2013 05 15)
23. Leidinys „Baltoji knyga“.- Lietuvos socialdemokratinio jaunimo sąjunga, 2011., prieiga per internetą <http://www.jaunimieciai.lt/wpcontent/uploads/2011/10/LSDJS_Baltoji_knyga1.pdf> (žiūrėta 2013 06 02)
24. Jaunimo politikos pagrindiniai principai ir sritys, LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija, prieiga per internetą < <http://www.socmin.lt/lt/jaunimo-politika.html>>, (žiūrėta 2013 06 02)
25. Miginis N., Ulozas M. Tarpžinybinis bendradarbiavimas nacionaliniu lygmeniu jaunimo politikos srityje, SSGG analizė, prieiga per internetą < http://ijpp.lt/file/TB_ANALIZE.pdf>, (žiūrėta 2013 10 12)
26. Klaipėdos miesto Atviros erdvės jaunimo centras, prieiga per internetą <<http://www.klaipeda.lt/lit/Klaipedos-miesto-savivaldybes-Atviros-erdves-jaunimo-centras/1902>>, (žiūrėta 2013 05 10)
27. Klaipėdos jaunimo organizacijų asociacija „Apskritasis stalas“, prieiga per internetą <http://klas.lt/lt/17_3/klas-nariai.html>, (žiūrėta 2013 05 10)
28. Klaipėdos miesto jaunimo organizacijos, prieiga per internetą <<http://www.klaipeda.lt/lit/Klaipedos-miesto-jaunimo-organizacijos/2066>>, (žiūrėta 2013 05 15)
29. Jaunimui pagalbą teikiančios organizacijos, prieiga per internetą <<http://www.klaipeda.lt/lit/Jaunimui-pagalba-teikiancios-organizacijos/2065>>, (žiūrėta 2013 09 06)
30. Jaunimo problematikos tyrimas Klaipėdos savivaldybėje, 2010, prieiga per internetą < <http://www.klaipeda.lt/289289>>, (žiūrėta 2013 09 06)
31. Jaunimo politikos įgyvendinimo Klaipėdos savivaldybėje kokybės vertinimas, 2010, prieiga per internetą < <http://www.klaipeda.lt/289289>>, (žiūrėta 2013 09 06)

32. Projektas „Partnerystės tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių skatinimas įgyvendinant integruotą jaunimo politiką“, prieiga per internetą <<http://www.klaipeda.lt/lit/Projektas-Partnerystes-tarp-va...nt-integruota-jaunimo-politika/1903>>, (žiūrėta 2013 09 10)
33. Projektas „Integruotos jaunimo politikos plėtra“, prieiga per internetą <<http://www.klaipeda.lt/lit/Projektas-Integruotos-jaunimo-politikos-pletra/1904>>, (žiūrėta 2013 09 10)

Įstatymai:

34. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2013 m. gegužės 14 d. įsakymas Nr. A1-208 „Dėl jaunimo darbuotojų veiklos aprašo patvirtinimo“, prieiga per internetą <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_1?p_id=448855&p_query=&p_tr2=2>, (žiūrėta 2013 09 10)
35. Jaunimo politikos pagrindų įstatymas, *Valstybės žinios*, 2003, Nr. 119-5406; *Valstybės žinios*, 2005, Nr. IX-1871.

Stončiūtė J. Jaunimo politikos įgyvendinimas Klaipėdos miesto savivaldybėje / Viešojo administravimo magistro baigiamasis darbas. Vadovas doc. dr. D. Gudelis. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Politikos ir vadybos fakultetas, 2014. – 73 p.

ANOTACIJA

Magistro baigiamajame darbe išanalizuota kaip įgyvendinama jaunimo politika savivaldybėse, su kokiomis problemomis susiduriama ją įgyvendinant Klaipėdos miesto savivaldybėje. Iškeltos problemos bei pateikti pasiūlymai kaip jas išspręsti. Pirmoje darbo dalyje teoriniu aspektu pateikiama samprata viešosios politikos, atskleidžiamos įgyvendinimo teorijos, plačiau pateikiama jaunimo politikos raida savivaldybėse, reglamentavimas. Nagrinėjamas jaunimo politikos organizavimas ir valdymas savivaldybėse, įvardintos organizacijos bendradarbiaujančios su savivaldybėmis. Antroje darbo dalyje pateikiama naudota tyrimo metodologija, metodai padėję atskleisti darbo temą. Trečioje darbo dalyje analizuojamas jaunimo politikos įgyvendinimas Klaipėdos miesto savivaldybėje. Atskleidžiama kaip ir kokiomis priemonėmis įgyvendinama jaunimo politika, siekiant integracijos į visuomenę. Nagrinėjamos problemos su kuriomis susiduriama įgyvendinant jaunimo politiką, taip pat išvardinti pasiekimai ir galimybės jaunimo įsitraukimui siekiant efektyvaus įgyvendinimo. Plačiau aprašomi jaunimo centrai, organizacijos prisidedančios prie jaunimo politikos įgyvendinimo.

Pagrindiniai žodžiai: jaunimas, jaunimo politika, jaunimo politikos įgyvendinimas savivaldybėje, integracija į visuomenę.

Stončiūtė J. The implementation of youth policy in the municipality of Klaipeda city / Final Master's Thesis of Public administration. Supervisor Assoc. Prof. Dr. D. Gudelis – Vilnius: Mykolas Romeris University, Faculty of Politics and Management, 2014. – 73 p.

ANNOTATION

Final Master's Thesis analyses how youth politics is being implemented in municipalities and the problems related to this matter in Klaipeda city municipality. The problems have been raised and solutions have been offered. The first part of the thesis introduces the concept of public politics in theoretical aspect, reveals implementation theories, presents a wider view of evolution of youth politics in municipalities and regulation. It also analyses organisation and management of youth politics in municipalities, identifies organisations in cooperation with municipalities. The second part of the paper provides the applied research methodology and techniques which helped to reveal the subject of the work. The third part analyses implementation of youth politics in Klaipeda city municipality. It reveals the ways how youth politics is being implemented with a purpose of integration in society. Moreover, the paper examines the problems related to the implementation of youth politics, names achievements and opportunities for youth involvement in order to reach effective implementation. There is also a wide description of youth centres and organisations contributing to realisation of youth politics.

Key words: youth, youth politics, implementation of youth politics in municipality, integration to society.

Stončiūtė J. Jaunimo politikos įgyvendinimas Klaipėdos miesto savivaldybėje / Viešojo administravimo magistro baigiamasis darbas. Vadovas doc. dr. D. Gudelis. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Politikos ir vadybos fakultetas, 2014. – 73 p.

SANTRAUKA

Jaunimo politikos įgyvendinimas savivaldybėse yra aktuali tema, nes jaunimas tai ateitis, prisidedantis prie visuomenės pokyčių ir tobulėjimo. Jaunimas tai asmenys nuo 14 - 29 metų. Jaunimo politiką galima apibūdinti kaip sistemų ir priemonių visumą, siekiančią kuo palankesnių sąlygų asmeninei jauno žmogaus brandai ir sėkmingai integracijai į visuomenę. Visuomenė gali ir turi padėti sėkmingai spręsti jaunimo problemas, integruoti jaunimą į visuomenę. Įvairiose sferose valstybės institucijos nuolat sprendžia jaunimo problemas. Jaunimas tai kaip žmonių grupė, tampantys nepriklausomais visuomenės nariais ir besiruošiantys aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime. Jaunimas turi įvairių ir skirtingų rūpesčių kaip savarankiškai pradėti gyvenimą. Visuomenėje atsiranda daugybė problemų, kurios trukdo jauno žmogaus integracijai. Pagrindinė problema, kaip užtikrinti organizuotų jaunimo struktūrų, kaip demokratinės visuomenės garanto, materialias išgyvenimo sąlygas ir kaip sudaryti sąlygas produktyviai veikti visuomenėje, sprendžiant aktualias visuomenės problemas. Siekiama atskleisti kaip įgyvendinama jaunimo politika Klaipėdos mieste, kokios stipriosios ir silpnosios pusės. Darbo tikslui pasiekti išsikelti šie uždaviniai: apibendrinti dokumentus reglamentuojančius jaunimo politiką, atskleisti jaunimo politikos įgyvendinimo ypatumus, išanalizuoti jaunimo politikos įgyvendinimą savivaldybėse, pateikiant jaunimo politikos organizavimo ir valdymo specifiką, pagrindinis uždavinys atskleisti kaip jaunimo politika įgyvendinama Klaipėdos miesto savivaldybėje ir su kokiomis kliūtimis susiduriama siekiant efektyvaus įgyvendinimo. Siekiant įgyvendinti išsikeltus uždavinius buvo analizuojami įstatymai, straipsniai, leidiniai, panaudotos analizės rezultatai. Norint gauti naujausią informaciją, kaip Klaipėdos miesto savivaldybėje įgyvendinama jaunimo politika, buvo kreipiamasi į jaunimo reikalų koordinatorių, kuris suteikė išsamios, esamos informacijos bei atskleidė situaciją šių dienų, kokios problemos egzistuoja jaunimo politikoje. Tyrimo rezultatai ir išvados remiasi dokumentų ir savivaldybės tyrimų ataskaitomis, bei pateiktais savivaldybės veiklos duomenimis. Apibendrinant išvadas Klaipėdos miesto jaunimo politikos situacija įvertinama gerai. Sritys kuriose savivaldybė turėtų sutelkti pastangas: parama jaunimui; jaunimo informavimas, dėl kurio mažesnis jaunimo dalyvavimas. Darbo struktūra sudaryta iš trijų skyrių: teorinės, metodologinės ir analitinės dalies.

Stončiūtė J. The implementation of youth policy in the municipality of Klaipeda city / Final Master's Thesis of Public administration. Supervisor Assoc. Prof. Dr. D. Gudelis – Vilnius: Mykolas Romeris University, Faculty of Politics and Management, 2014. – 73 p.

SUMMARY

Implementation of youth politics in municipalities is a relevant subject because youth is the future contributing to the changes and improvement of society. Youth is people aged 14 to 29. Youth politics may be described as a whole of systems and measures aiming the more favourable conditions for personal maturity of a young person and successful integration to society. Society is able and must help to successfully solve youth problems and integrate it into society. State institutions constantly deal with young people's problems in different fields. The young is a group of people becoming independent members of the society and preparing to be active participants of community life. Young people have various worries how to start their independent lives. Society contains many problems which disturb integration of a young person. The main problem is how to secure conditions for material survival of organized youth structures as a democratic society guarantee and how to allow efficient working in society by solving its relevant problems. The paper aims to develop the implementation of youth politics in Klaipeda city, its strong and weak sides. In order to reach the objectives of the work the following tasks were set: to generalise documents regulating youth politics, to initiate peculiarities of the implementation of youth politics, to analyse the implementation of youth politics in municipalities by providing particularity of the organisation and management of youth politics. The main task is to reveal how youth politics is being implemented in Klaipeda city municipality and what obstacles are being faced in the way of effective realisation. Regulations, articles, publications were analysed and the results were applied in order to actualize the tasks. The coordinator of youth affairs was addressed to obtain the latest information on how youth politics is being implemented in Klaipeda city municipality, who provided with comprehensive available information and revealed today's situation and problems existent in youth politics. The results and conclusions of the research are based on documents, municipality research reports and municipality activity data. In conclusion, the situation of Klaipeda city youth politics is well-assessed. The fields where municipality should focus its efforts on: youth support; youth briefing, due to which the participation of young people is less active. The structure of work consists of three parts: theoretical, methodological and analytical.

PRIEDAI

PATVIRTINTA

Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos
direktoriaus 2010 m. kovo 18 d.
įsakymu Nr. P1-118

**KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS JAUNIMO REIKALŲ
KOORDINATORIAUS PAREIGYBĖS APRAŠYMAS**

I. PAREIGYBĖS CHARAKTERISTIKA

1. Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos jaunimo reikalų koordinatorius (toliau – jaunimo reikalų koordinatorius) yra karjeros valstybės tarnautojas.
2. Pareigybės lygis – A.
3. Pareigybės kategorija – 11.

II. PASKIRTIS

4. Jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybė reikalinga savivaldybės jaunimo politikai formuoti ir įgyvendinti: rengti ir įgyvendinti savivaldybės jaunimo politikos programas ir priemones, analizuoti jaunimo ir jaunimo organizacijų būklę savivaldybės teritorijoje, koordinuoti savivaldybės institucijų bei įstaigų veiklą jaunimo politikos srityje, vykdyti kitą veiklą, susijusią su jaunimu ir jaunimo organizacijomis.

III. VEIKLOS SRITIS

5. Šias pareigas einantis valstybės tarnautojas atlieka funkcijas jaunimo politikos formavimo srityje.

**IV. SPECIALŪS REIKALAVIMAI ŠIAS PAREIGAS EINANČIAM
VALSTYBĖS TARNAUTOJUI**

6. Valstybės tarnautojas, einantis šias pareigas, turi atitikti šiuos specialiuosius reikalavimus:
 - 6.1. turėti aukštąjį universitetinį arba jam prilygintą išsilavinimą;
 - 6.2. turėti ne mažesnę kaip 1 metų darbo su jaunimu patirtį ir ne mažesnę nei 1 metų veiklos nevyriausybinėse organizacijose patirtį;
 - 6.3. mokėti vieną iš užsienio kalbų, anglų, prancūzų arba vokiečių, pažengusio vartotojo lygmens B1 lygiu;
 - 6.4. išmanyti Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius vietos savivaldą, viešąjį administravimą, valstybės tarnybą, dokumentų valdymą, valstybinės jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą strateginio planavimo principais, žmonių išteklių vadyba;
 - 6.5. gebėti valdyti, sisteminti, apibendrinti informaciją ir rengti išvadas;
 - 6.6. mokėti analizuoti ir apibendrinti informaciją, gebėti sklandžiai dėstyti mintis raštu ir žodžiu;
 - 6.7. turėti bendravimo ir organizavimo įgūdžių, reikalingų bendradarbiauti su institucijų atstovais, jaunimo organizacijomis, neformaliomis jaunimo grupėmis, neorganizuotu jaunimu;
 - 6.8. mokėti dirbti „Microsoft Office“ programiniu paketu.

V. ŠIAS PAREIGAS EINANČIO VALSTYBĖS TARNAUTOJO FUNKCIJOS

7. Šias pareigas einantis valstybės tarnautojas vykdo šias funkcijas:

7.1. pagal savo kompetenciją koordinuoja savivaldybės jaunimo politikos įgyvendinimą, inicijuoja jai įgyvendinti reikalingas priemones, kad užtikrintų jaunimo aktyvų dalyvavimą visuomeniniame gyvenime ir sprendžiant jaunimo problemas;

7.2. kaupia, sistemina, analizuoja ir apibendrina informaciją jaunimo politikos klausimais, pagal poreikius vykdo jaunimo situacijos tyrimus, siekdamas disponuoti statistikos duomenimis;

7.3. teikia suinteresuotiems asmenims ir institucijoms informaciją apie jaunimo politikos įgyvendinimą savivaldybėje, kad būtų suteikta informacija pagal kompetenciją;

7.4. kaupia ir skleidžia informaciją apie jaunimo veiklos galimybes, konsultuoja šiais klausimais jaunus žmones ir jaunimo organizacijas, kad būtų suteikta informacija pagal kompetenciją;

7.5. informuoja Savivaldybės administracijos direktorių apie jaunimo politikos įgyvendinimą, problemas ir siekiamus tikslus, kad būtų suteikta informacija pagal kompetenciją;

7.6. rengia savivaldybės tarybos sprendimų, Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų ir savivaldybės mero potvarkių, susijusių su jaunimo politikos įgyvendinimu, projektus, kad būtų užtikrintas jaunimo politiką reglamentuojančių teisės aktų įgyvendinimas;

7.7. rengia metines apžvalgas apie jaunimo politikos įgyvendinimą ir su jomis supažindina Savivaldybės administracijos direktorių ir jaunimo organizacijas, kad būtų užtikrinta atskaitomybė;

7.8. koordinuoja Savivaldybės jaunimo reikalų tarybos darbą, kad sužinotų jaunimo problemas ir dalyvautų jas sprendžiant;

7.9. vadovaudamasis teisės aktais, bendradarbiauja su kitomis valstybinėmis įstaigomis, kad būtų subalansuoti veiksmai, įgyvendinant valstybės jaunimo politiką;

7.10. bendradarbiauja su Savivaldybės administracijos tarnautojais, įmonių, įstaigų, organizacijų atstovais, vykdančiais su jaunimu susijusią veiklą, Savivaldybės jaunimo organizacijų taryba, jaunimo organizacijomis, neformaliomis jaunimo grupėmis, siekdamas koordinuoti veiksmus visų jaunimo klausimais dirbančių organizacijų;

7.11. inicijuoja jaunimo organizacijų ir jaunimo grupių projektus, pritraukiant ES ir Lietuvos fondų lėšas, kad būtų užtikrintas finansavimas projektams vykdyti;

7.12. dalyvauja plėtojant bendradarbiavimą su Lietuvos ir užsienio šalių savivaldybėmis jaunimo politikos srityje, siekdamas perimti ir pasidalinti kitų Lietuvos savivaldybių ir užsienio šalių jaunimo politikos įgyvendinimo gerosios praktikos pavyzdžiais;

7.13. pagal kompetenciją rengia viešojo pirkimo technines užduotis ir rengia atsakymus konkurso dalyviams dėl viešojo pirkimo objekto, dalyvauja konkurso pasiūlymų vertinimo komisijų ir darbo grupių darbe, teikia išvadą dėl konkurso pasiūlymų vertinimo;

7.14. užtikrina duomenų, tvarkomų informacinėje sistemoje naudojant taikomąsias programas, teisingumą ir slaptumą;

7.15. planuoja lėšų poreikį programoms įgyvendinti pagal kompetenciją ir vykdo einamąją finansų kontrolę, kad būtų užtikrintas tinkamas lėšų panaudojimas;

7.16. vykdo kitus su jaunimo politika susijusius nenuolatinio pobūdžio Savivaldybės administracijos direktoriaus pavedimus, kad būtų įgyvendintas Savivaldybės administracijai priskirtų funkcijų vykdymas.

VI. ŠIAS PAREIGAS EINANČIO VALSTYBĖS TARNAUTOJO PAVALDUMAS

8. Šias pareigas einantis valstybės tarnautojas tiesiogiai pavaldus Savivaldybės administracijos direktoriui.

Interviu klausimai

1. Kaip vertinate jaunimo politikos įgyvendinimą Klaipėdos miesto savivaldybėje?
2. Ar pakankamai informuojamas jaunimas apie vykdomą jaunimui skirtą veiklą Klaipėdos miesto teritorijoje? Kokiais būdais informuojama?
3. Kokias pagrindines problemas išvelgiate jaunimo politikos srityje?
4. Kokios jaunimo politikos sritys, jaunimo poreikiai, turėtų būti daugiau įtraukiami į savivaldybės darbotvarkę?
5. Jūsų nuomone, ar jaunimui pakankamai skiriama galimybių dalyvauti jaunimui skirtoje veikloje?
6. Įvertinkite jaunimo organizacijų veiklą.
7. Kaip prisidedate prie jaunimo politikos įgyvendinimo?
8. Kokios skiriamos priemonės jaunimo problemoms spręsti?
9. Kaip manote, ar jaunimo politikos įgyvendinimą Klaipėdos mieste galima laikyti efektyviu?